

**TRANSCRIPT VAN DE VERGADERING STATENCOMMISSIE RUIMTE, GROEN, WATER EN WONEN VAN
PROVINCIALE STATEN UTRECHT
d.d. 10 APRIL 2024**

Aanwezigen:

Voorzitter: Mw. M. Welschen-Van der Hoek

Namens het College van GS: Dhr. H. van Essen, Dhr. H. Bakker, Dhr. R. van Muilekom, Mw. M. Sterk

Woordvoerders: Mw. J. Batteau (PvdD), Mw. O. Butterman (PvdD), Dhr. B. van den Dikkenberg (SGP), Dhr. R. Berends (SGP), Dhr. T. Schipper (SP), Mw. W. de Boer-Leijnsma (PvdA), Dhr. H. Adriani (PvdA), Dhr. K. van Vuuren (BBB), Mw. D. Ghijssels-Kerkhoff (BBB), dhr. K. Cromwijk (BBB), Mw. M. de Widt (D66), Dhr. Ph. Overkleeft (D66), Dhr. L. van Lunteren (Volt), Dhr. E. Peer (VVD), Mw. J. van Gilse (VVD), Mw. M. Hoek (50PLUS), Dhr. R. Biever (50Plus) Mw. M. van Elteren (GroenLinks), Mw. J. Matser (GroenLinks) Dhr. E. Virginia (GroenLinks), Dhr. Hart (GroenLinks), dhr. A. Draisma (CDA), Dhr. M. Fiscalini (UtrechtNu!), Dhr. A. Schaddelee (ChristenUnie), dhr. R. Daniëls (PVV), dhr. F. van Breukelen (FVD).

Van ambtelijke zijde aanwezig: Dhr. F. Kools (commissiegriffier), Dhr. N. Nellestijn (commissiesecretaris)

1. Opening

De voorzitter: Goedemorgen allemaal, het is negen uur geweest volgens mij. We gaan beginnen. Iedereen zit als het goed is. Welkom iedereen in de Statenzaal, online of via de livestream. Met ook een speciaal welkom aan Tim schipper van de SP die digitaal deelneemt. Vandaag hebben we de digitale of de hybride vergadering van de commissie RGW en we hebben, we starten nu om negen uur en we hebben tot drie uur vanmiddag de tijd. We hebben helaas geen mogelijkheid tot uitloop of doorschuiven naar een volgende keer. Dus zoals altijd zal ik ook dit keer weer streng zijn op de tijd en ik geef alleen de opwaarderende fracties het woord en ik zal ook wel opletten dat er voor niet te veel technische vragen worden gesteld. Maar als het goed gaat met de tijd en we schieten op, dan kan ik er wel wat soepeler in worden. Dus we hebben het ook zelf in de hand. Ik zie een vinger, VVD de heer, gaat uw gang.

De heer Peer: Het is eigenlijk een proces...Ik heb heel erg last van dat spreekgestoelte dat voor me staat. Ik kan u nauwelijks zien en u mij niet. Dat is al in een aantal commissievergaderingen mij opgevallen. Mag ik hem verzetten?

De voorzitter: Volgens mij kan dat niet. U kunt wel een verdieping hoger gaan zitten. De SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, als reactie op uw punt van ik geef alleen de opwaardeerders het woord zou ik u willen verzoeken, omdat de VVD heel specifiek vraagt om een rondje te doen langs de fracties bij agendapunt 20, om daar het woord te mogen voeren.

De voorzitter: U bent mij voor. Uiteraard als een opwaarderende fractie ook een rondje Staten wil, dan is die gelegenheid daar wel toe. Uiteraard. We hebben dus een volle agenda met in feite dertien bespreekpunten.

Beginnen met inventarisatie voor de strategische lange termijnagenda, van Provinciale Staten. Dan hebben we de startnotitie voor klimaat adaptatie, die komt iets later op de agenda en dan hebben we twaalf opwaarderingen. Vanwege deze volle agenda werken we ook met spreektijden en iedere fractie heeft vijftien minuten. Gedeputeerde Staten, ook daar een welkom aan is, hebben spreektijd van totaal vijftien minuten. Interrupties maken deel uit van de spreektijd en we hebben een afmelding ontvangen van de heer De Jong van Volt, maar die wordt vervangen door een fractiegenoot. We gaan snel aan de slag.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: Dan zijn we aanbeland bij de agenda, zoals je die kunt zien op het Staten informatiesysteem. Daar zitten wel een paar veranderingen in ten opzichte van de voorzittersmail en daar hebben we u afgelopen vrijdag al per mail over geïnformeerd. In verband met een overleg met de minister is gedeputeerde Hans Bakker pas vanmiddag beschikbaar en daarom is de startnotitie klimaatadaptatie naar achter geschoven op de agenda. Vanwege het groot aantal opwaarderingen zijn agendapunten over het UPLG en het NPLG in elkaar geschoven en ook hebben de agendapunten over de NDA en gebiedsproces Binnenveld vanwege de inhoudelijke samenhang stuivertje gewisseld. Dus hij is eigenlijk iets logischer van opzet nu de agenda. Maar zoals gezegd staat het ook allemaal zo in het Staten informatiesysteem, dus als u die agenda volgt dan zit u goed. Dan kijk ik even rond of daar bezwaren tegen zijn tegen de agenda in deze vorm, anders stel ik hem bij deze vast.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we naar de mededelingen. Mevrouw sterk heeft er twee in totaal en ook, er ligt er daar één van, of meerdere van namens de heer Bakker. Gaat uw gang.

Mevrouw Sterk: Voorzitter, ik zal eerst even beginnen met degene die ik ook namens de heer Bakker doe. Dat is de volgende: op 3, sorry, op 13 februari van dit jaar hebben de bestuurders van HDSR, de Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht met afstemming en instemming van Staatsbosbeheer besloten om de meekoppels natuurontwikkeling in de Uiterwaarden los te koppelen van de dijkzone. Dat doen we vanuit het gezamenlijk verlangen om projecten die in afstemming naast elkaar kunnen worden gerealiseerd, niet onnodig met elkaar te verweven en hiermee de projectorganisatie en beheersing minder complex te maken. De samenwerking na de programma's Sterke Lekdijk, mooie veilige dijken en natuurlijke Uiterwaarden, wordt gezamenlijk voortgezet, maar wel in een andere rolverdeling. Provincie Utrecht zal na afloop van de lopende samenwerkingsovereenkomsten, de projectorganisatie en de verdere uitwerking en realisatie van de natuurlijke Uiterwaarden in het werkgebied HDSR ter hand nemen en provincie Utrecht zal met Rijkswaterstaat een nieuwe samenwerkingsovereenkomst sluiten voor realisatie van de natuurlijke Uiterwaarden en Kaderrichtlijn Water. Daarin zullen we ook Staatsbosbeheer als volwaardig partner meenemen. Uiterwaard ontwikkeling en ontwikkeling van de dijkzone worden raakvlak projecten van elkaar en in het vierde kwartaal van dit jaar worden Provinciale Staten over de nieuwe samenwerking en rolverdeling geïnformeerd middels een Statenbrief. Dat was de opmerking namens de heer Bakker. Dan is de andere opmerking dat op 23 maart is er een convenant getekend dat heet 'Samen eten we provincie Utrecht mooier' en dat is ondertekend door zeventien verschillende Utrechtse organisaties die zich inzetten voor lokaal en duurzaam voedsel. Dankzij die samenwerking stimuleren ze met elkaar gezond en duurzaam eten uit de korte keten en daarmee het eten van producten uit de regio in Utrechtse bedrijfsrestaurants. Bedrijven zoals onder andere het Wereld Natuur Fonds, Koninklijke Jaarbeurs, de NS en het Sint Antoniusziekenhuis doen mee. Eén van die instrumenten, dat vind ik leuk om te vertellen, is het broodje Utrecht. Ik weet niet of u het al heeft gezien via de media. Dat is een broodje wat echt lokaal is ontwikkeld met brie uit Schalkwijk, met een broodje

uit de veldkeuken, appels uit de provincie, walnoten, chutney. Nu denkt u: dat klinkt heel lekker. Dat is mooi, want waarschijnlijk bij de aankomende Provinciale Statenvergadering gaan we die ook serveren zo. Dan kunt u er ook kennis van nemen en proeven. Dat was het voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij, er zit een galm in. Ik weet niet of de zaal dat ook hoort, maar daar wordt aan gewerkt. Dus dat wilde ik even laten weten.

4. Ingekomen stukken RGW

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 4, de ingekomen stukken RGW. Er zijn schriftelijke vragen gesteld en beantwoord, die zitten allemaal bij de ingekomen stukken. Eén ingekomen stuk is opgewaarderd en het staat als apart agendapunt in deze vergadering geagendeerd.

5. Ingekomen stukken RGW vanuit GS

De voorzitter: Dan kunnen we naar het volgende agendapunt, dat is 5. Ingekomen stukken RGW vanuit GS. Van tevoren zijn schriftelijke vragen ook gesteld en beantwoord. Er zijn twee memo's opgewaarderd en die staan als apart agendapunt in deze vergadering geagendeerd.

6. Verslag commissie RGW

De voorzitter: Daarmee kunnen we ook weer door naar het volgende agendapunt 6, dat is het verslag van de commissie RGW. Er zijn geen opmerkingen bij het verslag gekomen. Ik zie wel een handje. Mijnheer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik las dat er de eerste zes agendapunten niet zijn in het verslag zijn geland door een technische storing. We hebben nu de galm, we hebben verplaatsing van commissies en dergelijke gehad. Deze pas wel in dat rijtje wat dat betreft. Maar hoe gaan we dat voorkomen dat de verslagen in ieder geval wel kloppend zijn?

De voorzitter: Dat is een goede, dat zal ik bespreken met de griffie en kijken hoe we daar, dat de volgende keer zoveel als mogelijk kunnen voorkomen. Dank u wel voor de opmerking. Kijk ik verder even rond of er opmerkingen zijn bij het verslag. Nee, dan stel ik het hierbij vast.

7. Termijnagenda

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 7, de termijnagenda. U heeft in de voorzittersmail een procedure voorstel kunnen lezen voor de volgende RGW commissie, die van 5 juni. Daarvoor verwachten we veel stukken. Denk daarbij aan de jaarstukken, de kadernota en ook belangrijke Staten voorstellen over de kaderstelling UPLG, het grondbeleid, beleidskader stikstof depositie bank en veel ter informatie stukken. Om u genoeg tijd te geven voor het politieke gesprek en oordeelsvorming stellen we nu alvast het volgende voor ten behoeve van die commissie van 5 juni. Ik ga ze nu op zoemen: twee informatiesessies grondbeleid en kaderstelling UPLG op 22 mei, een apart inspraakmoment voor de commissie op 28 mei in de avond. Dat is ook een beetje vooruitlopend al op de Stranddagen advies. Dat inspraak moment gaat over de kaderstelling UPLG en het grondbeleid. Dan hebben we de commissievergadering op 5 juni zelf. Daarin wordt voorrang gegeven aan de financiële stukken, de kaderstelling UPLG, grondbeleid en stikstof depositie bank. Dan is een uitloop vergadering op 12 juni in de ochtend voor de resterende stukken. Het is een heel verhaal. Ik kijk even

rond of er reacties op zijn. Of u het zo ziet zitten. Volgens mij wel. Dan stellen we het ook hierbij vast, dat we het zo gaan doen in juni. Dank voor de medewerking.

8. Strategische Lange-termijnagenda PS

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 8, de strategische lange-termijn agenda van Provinciale Staten. Dat is wel bijzonder, want het is de eerste keer dat we dit doen. Mijnheer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Nog over 7. Er staat opgenomen dat het UPLG naar juni verschuift, maar hij staat in juni niet op de termijnagenda.

De voorzitter: Er wordt naast mij geknikt, dat hij wel is. Hij staat er nog niet op, maar hij staat wel, hij komt wel. Voldoende beantwoord? Oké, dan gaan we terug naar de strategische agenda van Provinciale Staten. Dat het de eerste keer is dat we dit doen. Ik neem u even mee wat ook alweer de gedachte daarachter is. Naar aanleiding van de besluitvorming van PS over de adviezen van de werkgroep Stranddagen, zal het presidium de Staten twee keer per jaar een voorstel doen voor een strategische lange termijnagenda voor PS. We gaan die noemen de SPS. Waarom doen we dit? De SPS gaat u helpen om focus aan te brengen op onderwerpen die tijd en aandacht verdienen. Zodat PS meer in control komen van de eigen agenda. Ook kan de SPS de basis dienen om de besluitvorming volgens het BOB model helpen inrichten. Hoe gaan we dat doen? De strategische college agenda van Gedeputeerde Staten is het vertrekpunt, maar u kunt zelf aanvullende onderwerpen aan de agenda toevoegen. Een criteria verplaatsing van onderwerpen op die SPS zijn, dat is ook aangegeven door de werkgroep Stranddagen, één: maatschappelijke impact, twee: politieke gevoeligheid, drie: middelen of samenwerking met partners, vier: invloed van PS en vijf: timing. Dat houdt in: komt er een onderwerp het komende half jaar...Komt er voor het onderwerp van het komende halfjaar een belangrijke besluitvorming aan. Hoe gaan we dat nu doen? Ik inventariseer zo meteen welke onderwerpen u op de agenda zou willen zetten. Ik vraag u dit kort te motiveren en zoveel mogelijk aan de hand van de criteria die ik net heb genoemd en die u hopelijk ook heb onthouden. U kunt bijvoorbeeld aan twee voorbeelden denken: landbouw en voedsel. Daar komt nu een Staten voorstel over aan of bijvoorbeeld de mogelijkheden om de PAS-melders te helpen . Ik doe dit rondje in één termijn en het is niet de bedoeling dat we erover in debat gaan. We inventariseren hier, noteren en dan zal het presidium op grond van de input een voorstel doen aan de Staten, ook begin juni. U kunt dat Staten voorstel dan natuurlijk weer amenderen. Wie heeft, welke fractie heeft een punt? Begin ik links, GroenLinks.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel voorzitter. Wij willen de komende onderwerpen nog agenderen: we vinden het belangrijk om een vinger aan de pols te houden als het gaat om natuur opgaven in de provincie. Zowel de inrichting van natuur als de realisatie van nieuwe natuur en de kansen voor het verbinden van natuurgebieden. Dus we willen graag in gesprek over de voortgang, de effecten van de ingezette versnelling en de eventuele extra stappen die we daarin kunnen zetten. Verder de volgende onderwerpen nog: KRW en klimaatadaptatie.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw van Elteren. Dan ga ik naar mevrouw Battea, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Battea: Dank u wel. We hebben ook een aantal onderwerpen die we zouden willen agenderen. Waarbij we trouwens ook een opmerking hebben over de manier waarop dit gewogen wordt. Dus wij brengen nu onderwerpen in, er zijn een aantal criteria die volgens mij nogal ruim te interpreteren zijn. Dus ik ben ook wel benieuwd hoe dat proces dan gaat van wat wel niet wordt meegenomen. Misschien kan daarop gereflecteerd worden, want dat moet wel natuurlijk een effectief instrument zijn. Wat betreft de

onderwerpen, alweer zouden we graag een natuur dashboard op de agenda willen hebben. Dat betekent dat we graag een inzicht willen hebben, realtime, waarin we kunnen volgen hoe het er voor staat met onze natuurdoelen. We hebben het al eens eerder genoemd in commissies, dus nieuwe natuur, inrichting natuur, groene contour et cetera et cetera, zodat we goed precies kunnen zien in samenhang met elkaar wat er gebeurt, maar ook waar de natuur verdwijnt. Dat vinden we een belangrijke toevoeging aan de dashboard. Daarnaast wordt er in punt 14 iets gezegd over biodiversiteit en natuurinclusief, hartstikke goed, maar voor ons is het onduidelijk wanneer we daadwerkelijk tot die implementatie overgaan. Er wordt iets gezegd over Q3 van dit jaar dat er vertaling wordt gemaakt van het agenda natuurinclusief, dat wordt opgesteld door het Rijk.

De voorzitter: Mag ik heel even inbreken. U noemt punt 14, welk punt 14 bedoelt u dan?

Mevrouw Battea: In het document dat is gedeeld, dus het college agenda. Er zijn 47 punten genoemd die waar we op kunnen, die we konden bekijken en zien of daar nog iets aan toegevoegd moest worden.

De voorzitter: Dank u wel voor de verheldering.

Mevrouw Battea: Maar we denken dat er een eerste stap kan worden gemaakt door te kijken naar gids- en icoon soorten in onze hele provincie, dus niet alleen in NNN. Als indicator biodiversiteit en die ook leidend zijn bij het aanwijzen van zoek gebieden. Dus dat we vooraf al weten wat er aan icoonsoorten en gidsoorten voorkomen. Ik denk dat, dat een hele goede toevoeging kan zijn bij de beslissingen die we nemen. Tot slot: het lijkt ons heel belangrijk dat er een uitwerking komt van dierenwelzijn in ons beleid, of het nu gaat om subsidieverstrekking of de invulling van het UPLG. Uiteraard hebben we die motie waarin gezegd wordt dat we daar naar moeten kijken, maar we hebben eigenlijk nog steeds dat niet uitgewerkt. Er wordt steeds gezegd: het wordt meegenomen in de maatregel, maar dat lijkt ons onvoldoende op dit moment. Maak het concreet, hoe krijgt het vorm in beleid en uitvoering en daarbij zouden we willen aandringen op het gebruik maken van recentste inzichten van dieren welbevinden in de wetenschap. Nog aanvullend hierop zouden we het idee van eiwittransitie willen agenderen. Dus zowel als instituut zelf, als organisatie zelf. Hoe gaan we die zelf inzetten? Maar ook: hoe gaan we dat in de transitie in de landbouw aandacht geven? Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik vraag wel ook de volgende fracties om ook wel de punten die u noemt te motiveren. D66, mijnheer Overkleeft.

De heer Overkleeft: Dank voorzitter. Wij hebben eigenlijk niet zozeer aanvullingen als wel benadrukkingen van dingen die al op de lijst staan. Voor ons is het uitvoeringsprogramma landelijk gebied in het kader van het UPLG van groot belang. Hetzelfde geldt voor de uitwerking van maatregelen rond de Kaderrichtlijn Water. En de uitwerking van water en bodem sturend. Ik kan het gaan toelichten, maar voor mij lijkt het, ons lijkt het belang daarvan evident. Voor de rest hebben wij geen nieuwe dingen die we op de lijst zouden willen toevoegen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schaddelee, ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Dank u wel. Volgens mij noemde u net zelf twee voorbeelden waarvan wij denken: als je in het RGW het ergens over moet hebben komende half jaar, komend jaar is dat de problematiek rondom de PAS-melders en de achterstanden rondom natuurontwikkeling. Voor mij zijn dat de twee grote topics. Ik denk dat verschillende punten, die bijvoorbeeld door de Partij voor de Dieren werden genoemd eigenlijk als een soort satéprikker aan één van die twee wel te koppelen zijn. Ik zit een beetje te kauwen en dat dat zat ik ook al

voordat u dit agendapunt aansneemt, maar ik pak maar even het haakje wat de heer Overkleef me aangeeft over het UPLG. Want UPLG is volgens mij één van de grote onderwerpen de komende maanden. We hebben daar de afgelopen maanden ook veel werkbezoeken op gedaan. Toch hangt volgens mij een beetje de vraag in de lucht of wij die als Staten gaan vaststellen tijdens een Statenvergadering. Ik zou presidium willen vragen om in ieder geval het UPLG in PS straks te behandelen, te agenderen als ware het een Staten voorstel, zodat we in ieder geval daar volop gelegenheid hebben om daar met elkaar en het politieke debat aan te gaan en ook moties en amendementen in te dienen.

De voorzitter: Dank u wel. Kijk ik naar 50PLUS. Ik ga heel even het rijtje af. Nee? BBB? Gaat uw gang.

De heer Van Vuuren: Dank u wel voorzitter. Wij hebben inderdaad ook een paar punten voor deze strategische lange termijnagenda. Eerste punt wat ons betreft is het toekomstperspectief voor de landbouw. Er komen ontzettend veel opgaven op de agrarische sector af, maar het is vaak het kind van de rekening dus wij willen dat er meer nadruk komt voor dat toekomstperspectief. Daaraan gekoppeld is ook de beperkte ruimte die wij in de provincie hebben. Er zijn ontzettend veel opgaven die ruimte vragen, maar wij willen dat die ruimtelijke puzzel beter gelegd wordt en dat daar dus ook rekening wordt gehouden met de ruimte die nodig is voor de agrarische sector. Ik sluit me ook aan bij het punt van de ChristenUnie ten aanzien van de PAS-melders. Ik zou hem alleen wel iets willen verbreden dat we daarin ook de interimers en overig onterecht onvergunde meenemen, want die zullen ook op korte termijn gelegaliseerd moeten worden. Dank u wel.

De voorzitter: CDA, mijnheer Draisma.

De heer Draisma: Dank u wel voorzitter. Met risico op herhaling van de commissie Omgevingsvisie, maar dat wordt straks toch een beetje samengevoegd. Maar toch maar graag herhalen. Voor het CDA is belangrijk leefbaarheid, vitaliteit. Niet alleen in de kleine kernen, maar bijvoorbeeld ook in de stadswijk voorzieningen. Nu wordt dat bijvoorbeeld in het bijdrage van de provincie aan het landelijke beleid staat eigenlijk alleen nog maar meten en in kaart brengen. Wij verwachten toch, zouden toch meer actie daarin willen komende periode. Verder ook toch wel even de doelgroepen benoemen. Het is niet alleen aantallen woningen of aantallen inwoners, maar ook toch wat meer inzoomen voor welke doelgroepen. Voor ouderen, voor jongeren, gezinnen, zodat we dat ook nog een stukje efficiëntie kunnen bereiken dat we dan ook voor de goede doelgroepen bouwen. Multifunctioneel ruimte gebruiken. Niet alleen met de mond belijden, maar kijken of we daar wat actiever op kunnen inzetten. Dat zijn de punten van het CDA.

De voorzitter: Dank u wel daarvoor. Zijn er nog andere fracties? VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord voorzitter. We hebben ook een aantal onderwerpen. In ieder geval het realiseren van voldoende woningen en ook de woningen die we hebben bedacht dat willen gaan realiseren en rapporteren daarover. We vinden het heel erg belangrijk dat beleid dat wij maken dat, dat ook wordt uitgevoerd dat die woningen ook daadwerkelijk in onze provincie komen, dus daarom dat punt. Daarnaast een punt wat mijzelf erg aan het hart gaat, is natuurbrandpreventie. Zelf ook bezig met een voorstel om daaraan bij te dragen, maar ook erg belangrijk als dat op de agenda van GS staat. Daarnaast uiteraard het punt wat ook al eerder door ChristenUnie, BBB is genoemd: de PAS-melders en interimers. Als we nog mogelijkheid hebben de invasieve exoten, waaronder rivierkreeften.

De voorzitter: Ook dank aan u. SGP?

De heer Van den Dikkenberg: Nee voorzitter. Alleen een onderstreping van de woorden van BBB.

De voorzitter: Oké, andere fracties nog? Nee? Ja, natuurlijk. PvdA.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Er is al heel veel genoemd. Ik wilde alleen even aangeven dat de Partij van de Arbeid met name onderwerp PAS-melders wil ondersteunen en natuurrealisatie. Voor de rest valt me op dat heel veel dingen die genoemd worden eigenlijk ook al op de agenda staan. Maar goed, dan is dan nu de nadruk nog even op gelegd. Dat is ook goed.

De voorzitter: Dank u wel daarvoor. Volgens mij hebben we dan het net opgehaald voor deze commissie. Alle onderwerpen worden verzameld en verwerkt en die komen weer bij u terug in juni. Dan gaan we naar agendapunt...Nee, oh ja, mevrouw Battea. Partij voor de Dieren.

Mevrouw Battea: Dank u wel. Ik wilde toch even terugkomen op de opmerking dat dingen gemotiveerd moeten worden, want ik dacht dat ik het toch wel behoorlijk had gemotiveerd elk punt. Dus als er iets aan motivatie ontbreekt in de punten, dan zou ik dat nu wel weer willen aanvullen als daar behoefte aan is. Ik begreep de opmerking niet naar aanleiding van mijn bijdrage, laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: Het was niet alleen naar aanleiding van uw bijdrage, het was gewoon de fracties tot dan toe. Ik hoor dat de PVV online is en ook nog een bijdrage heeft. Het woord is...

De heer Daniëls: Dank u wel. Ik wilde graag ook als onderwerp voedselzekerheid en toekomstperspectief met name in het landelijk gebied en ook de woningbouwopgave benadrukken.

De voorzitter: Dank u wel, die staan genoteerd. SP is ook online, maar die hebben volgens mij geen bijdrage wat ik begrijp. Anders hoor graag of het anders is. Ik hoor niets.

9. Rondvraag

De voorzitter: Dan gaan we naar het volgende agendapunt. Agendapunt 9, de rondvraag. Er is geen rondvraag ingediend.

10. Brief aan GS Provincie Utrecht Maatwerk ruimtelijke opgaven gemeente Rhenen

De voorzitter: We gaan vol door naar agendapunt 10, naar de stukken ter bespreking. Het eerste stuk op de agenda is de brief aan GS van provincie Utrecht Maatwerk ruimtelijke opgave van de gemeente Rhenen. Om die brief toe te lichten spreekt wethouder Van Laar van Rhenen in en ik wil u verzoeken om naar voren te komen. Dan mag u achter spreekgestoelte plaatsnemen. Als u loopt dan licht ik ook alvast de spelregels toe. Maar ik denk dat u dat al wel redt als u daar staat. Welkom. U krijgt vijf minuten de tijd om de commissie toe te spreken en in de laatste minuut, dus na vier minuten, geef ik u een teken dat de laatste minuut ingaat. Als de inspraak is geweest, dan geef ik de leden van de commissie de kans om u vragen te stellen. Alleen de commissie en niet het college. Dan mag u daar plaatsnemen, dan kunt u de vragen verzamelen en in één keer beantwoorden. Succes.

De heer Van Laar: Dank u wel voorzitter. Mijn naam is Gert van Laar, wethouder ruimte en wonen in de gemeente Rhenen. Fijn dat ik namens de gemeente vandaag mag inspreken over de uitdagingen van de gemeente Rhenen. Want we hebben met elkaar flinke uitdagingen en we hebben hulp nodig. Onze gemeente heeft een unieke identiteit. Wij zijn groen met veel bossen en natuurgebieden, maar we zijn ook agrarisch met

boeren die zorgen voor voedselproductie en tegelijkertijd de natuur respecteren. Daardoor is het ook prettig wonen en werken in de gemeente Rhenen. We vonden het fijn om u in januari welkom te mogen heten in het Binnenveld, zodat u kennis kon maken in onze mooie gemeente. Er zijn veel taken waar we als gemeente mee te maken hebben, denk aan woningbouw, ruimte voor bedrijven en herstel van natuur. Als gemeente nemen onze verantwoordelijkheid hierin serieus. Zo zijn we bijvoorbeeld hard bezig met het huisvesten van statushouders, maar ook om aan de spreidingswet te voldoen, we werken aan de woondeal, we streven naar een energie neutrale toekomst in 2040 en we zijn betrokken bij grootschalige woningbouw, waarvoor we samenwerken in de regio FoodValley. Al deze taken vraagt echter om ruimte en dat is schaars. Het provinciaal beleid lijkt meer gericht te zijn op een verstedelijkte gemeente. Voor ons als groene en agrarische gemeente geeft dat uitdagingen en is maatwerk noodzakelijk. Bij het ontbreken van maatwerk krijgen we geen draagvlak in onze gemeenteraad en onder onze inwoners voor de eerder genoemde opgave rondom verstedelijking en energietransitie. In onze signaalbrief geven we enkele voorbeelden hoe de provinciale regelgeving lokaal wringt. Om u een indruk te geven op welke wijze wil ik er één voorbeeld uitlichten. In de gemeente Rhenen hebben we één bedrijfsterrein Remmerden. Bedrijfsterrein Remmerden bestaat nu ongeveer 46 hectaren. Er is weinig mogelijk om te intensiveren. Er is geen mogelijkheid voor uitbreiding doordat het omklemd wordt door NNN gebied. Het gaat om NNN gebied wat nu in gebruik is door agrariërs. In de eerste versie van programma wonen werken van de provincie Utrecht kreeg de gemeente de mogelijkheid om Remmerden met 1 hectare uit te breiden. Door de beperkingen van het NNN gebied kunnen we hier alleen geen gebruik van maken. De vraag naar bedrijfsterrein is groot, dat we aan 1 hectare niet genoeg hebben. We denken nu aan 6 hectare en als gemeente horen we van Rhenense ondernemers dat ze willen en moeten uitbreiden. Nu dat niet kan en ook de intensivering niet mogelijk is, kijken sommige ondernemers naar onze buurgemeentes om daar hun bedrijf te vestigen. Zo zijn er al een aantal bedrijven vertrokken. Daarbij zijn er ook nog bedrijven in onze kernen die zich willen vestigen op Remmerden. Maar dat kan nu niet. Als deze bedrijven wel zouden kunnen verhuizen naar Remmerden laten ze ruimte achter in de kernen, die we dan weer mooi in kunnen vullen voor een ander grote behoefte: woningbouw. Zoals gezegd wordt Remmerden omsloten door NNN gebied met een agrarische functie. Moeten we dit kunnen uitbreiden, dan moeten we de natuur compenseren. Volgens uw beleid moeten we compenseren met grond met een agrarische functie, dus buiten het NNN gebied. In de praktijk houdt het in dat het kostbare agrarische grond in ons Binnenveld moet opgeven. Gelet op alle opgaven daar in het Binnenveld en ons agrarische identiteit, is dat voor ons heel veel gevraagd. Want als college hebben we rekening te houden met draagvlak van zowel de gemeenteraad als onze inwoners. Met dit signaal willen we aangeven dat het beleid wringt met onze lokale ruimtelijke opgaven. Uw intentie rondom Groen Groeit Mee en het beleid rondom NNN gebied is goed, maar voor een gemeente dat al groen is werkt dit beleid niet altijd mee. We vragen u om samen met Gedeputeerde Staten te kijken hoe maatwerk kan worden toegepast en op welke wijze de begrenzing van het NNN gebied in onze gemeente kan worden heroverwogen. Alleen zo kunnen we samen aan de slag met de uitdagingen waar we samen voorstaan. Helpt u ons mee om Rhenen te behouden en te versterken? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. U mag plaats nemen daar en dan kijk ik de fracties rond. Wie heeft er een vraag? Begin ik links bij D66. Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Ik zou van de wethouder graag willen horen: als u nu naar Remmerden kijkt, zou u dan naar het westen, het noorden of het oosten willen of alle kanten op?

De voorzitter: Ik stel voor dat we eerst alle vragen inventariseren. Dit was vraag één. Ik kijk heel even naar wethouder...Mijn vraag is ook houdt u het bij? Want u zat net, ik dacht even kijken of...Maar u heeft de eerste vraag genoteerd?

De heer Van Laar: Als ik hem goed geïnterpreteerd heb was het: welke kant wil Rhenen op of Remmerden? Dat was even de vraag. Welke kant wil Rhenen op of Remmerden?

Mevrouw de Widt: Voor Remmerden, welk kant uitbreiding zou u dan denken?

De voorzitter: Oké. Dan gaan we naar ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank u wel voorzitter. Dank aan de wethouder voor zijn betoog. Goed ook om dat hier neer te zetten, zodat we het gesprek aan kunnen gaan over waar dat dan knelt. Ik zat me even af te vragen, want die realisatie van NNN gebied binnen Rhenen zal niet meevallen. In hoeverre zijn daar ook over gesprekken met buurgemeenten? We hebben natuurlijk een hele uitvoerige reactie van het college gekregen, ook over de samenwerking regio Foodvalley. Daar zou ik niet zo zeer naartoe willen, maar meer van wordt er met buurgemeenten gesproken over realisatie van NNN? Zodat je ook Remmerden als regionaal bedrijventerrein goed kan neerzetten en ook die opgaven met elkaar mogelijk maakt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik naar BBB, mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank voor het betoog. Ik heb een korte vraag: de provincie heeft natuurlijk in de ruimtelijke doormeting landbouw eigenlijk feitelijk als BNpost opgenomen. Wij vroegen ons af met alle opgaves die uw gemeente heeft: heeft u zelf een ruimtelijke doormeting gemaakt? Zo ja, is daar ook de landbouw en de extensivering daarvan opgenomen? En hoeveel ruimte komt u nou eigenlijk tekort in zijn totaliteit?

De voorzitter: Dank u wel. CDA, de heer Draisma. Daarna de heer Peer, VVD.

De heer Draisma: Dank u wel voorzitter. Ik hoor de wethouder zeggen: ontbreken van maatwerk. Dan zal gemeente Rhenen ook wel voor ogen hebben wat voor maatwerk ze willen en hoe dat zich dan...Ik hoor graag het maatwerk wat u wil.

De voorzitter: Mijnheer Peer.

De heer Peer: Dank u voorzitter? Het feit dat u hier komt inspreken, geeft mij al aan dat het water u tot aan de lippen staat. Ik hoorde één van uw collega's uit de gemeenteraad van Rhenen spreken over een cri de coeur, maar u spreekt het heel rustig en beheerst uit. U spreekt over: we zouden graag maatwerk willen. Graag, als u geen emotie heeft hierbij, dan moet u dat ook aangeven. Maar als het echt zo is dat het water tot aan de lippen staat, dan hoor ik dat graag. U bent het eens met het provinciaal beleid over NNN en Groen Groeit Mee. Het enige wat u zegt is: bij een gemeente als die van ons is er maatwerk gepast. Ik kan me herinneren uit een ver verleden dat er een nogal strakke rode contour om de kern van Rhenen zit, is dat inderdaad één van de redenen uit het verleden zo ontstaan en is dat mogelijk één van de oplossingen die we zouden kunnen bedenken om daar verandering in aan te brengen? Dat was mijn vraag aan u.

De voorzitter: Mijnheer Adriani, PvdA.

De heer Adriani: Dank. Volgens mij schetst de wethouder van Rhenen een helder, in een helder pleidooi het probleem wat we in deze provincie sowieso hebben. We hebben een puzzel met vijf blokjes, waar er maar ruimte is voor vier. We moeten toch iedere keer die puzzel maken. Maar als ik goed naar het verhaal heb geluisterd, ik hoor u zeggen: we willen het bedrijventerrein uitbreiden, we willen geen agrarische grond

opofferen, want we zijn een agrarische gemeente. Klopt het dat u bedoelt met maatwerk: als we moeten kiezen tussen die drie ruimte voor economische groei, ruimte voor agrarische sector, ruimte voor natuur, provincie, geef ons de ruimte om natuur in te ruilen voor economische activiteit. Is dat het maatwerk wat u voor ogen heeft?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Dank ook voor deze inspraak. U vraagt in uw brief om maatwerk en voelt u de ruimte dan binnen de huidige samenwerking om maatwerk te maken met belang voor de omgeving? Want u onderstreept ook in het verhaal net de provinciale doelen en daar streven we een kwaliteitsverbetering van de omgeving mee na. Kunt u dat dan ook maken, bijvoorbeeld met zo'n uitbreiding op Remmerden? Heeft u daar dan wel compensatie voor in beeld? Want het focust zich met name op het compenseren van agrarische grond. Hoe draagt u dan bij aan de provinciale doelen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even de Staten rond of er nog meer vragen zijn aan heer Van Laar, inspreker. Nee, dan geef ik u het woord.

De heer Van Laar: Dank u wel voorzitter. Ik ga een beetje kriskras door de vragen heen. De eerste vraag dat was een...Niet de eerste, maar er was een beetje een persoonlijke bij van: u staat hier zonder emotie? Ik vind altijd als je een beetje politiek bedrijft, moet je de emotie zoveel mogelijk proberen thuis te laten. Maar ik voel hier wel heel veel bij. Ik vind als je...We willen als Rhenen vooruit met elkaar. Ik heb afgelopen maandag nog met een onderneming gesproken die heel graag in Rhenen wil blijven, maar die bijna gedwongen is om naar Veenendaal te gaan. Dat gaat mij aan het hart en dat gaat het college aan het hart. Dan denk ik van: waarom kunnen we niet met elkaar ervoor zorgen dat er toch meer ruimte is en voor echt voor de Rhenense ondernemers, en dan kom ik op de vraag van de ChristenUnie: wordt hier in de regio ook over gesproken? Ja, er wordt zeker hier in de regio over gesproken, maar dit is echt een Rhenens probleem. Het gaat om Rhenense bedrijven. Het is ook heel kleinschalig in de regio in Foodvalley. Wij doen heel veel in Foodvalley. We doen mee met de verdelingsstrategie, maar ook binnen de RES en andere ruimtelijke en sociale zaken. Maar elke gemeente heeft ook zijn eigen kleine projecten die die hij samen met de provincie moet oplossen. Dit is echt eentje van van...Het wordt besproken binnen de FoodValley alleen hierbij is Rhenen echt zelf aan zet. En we hebben...Remmerden heb ik echt heel duidelijk als voorbeeld genoemd, omdat dat ook heel duidelijk laat zien waar het knelt. Remmerden is een bedrijventerrein tussen onze twee kernen Rhenen en Elst. Die, zowel Rhenen, Elst als Remmerden helemaal omgeven zit binnen NNN gebied. Aan de noordkant ligt echt zo'n hoekje binnen het bedrijventerrein van 6 hectare, wat je dus eigenlijk, als je die lijn rechtekt heb je daar 6 hectare extra bedrijventerrein, maar dat is NNN gebied. De ontwikkelaar die die grond in bezit heeft, heeft compensatiegrond, vlakbij tegen het bos aan, wat hij dus heel graag wil inzetten om...Dat is agrarische grond, die grond is nu echt allemaal door agrarisch als intensieve akkerbouw in gebruik. Die zou hij heel graag in willen zetten om daar natuur te maken. Mag het dan ten koste gaan van natuur? Ik denk dat het ook heel belangrijk is dat je kijkt naar de meerwaarde die de natuur kan leveren. Volgens mij moet je niet alleen naar kwantiteit kijken, maar ook vooral juist naar kwaliteit. Volgens mij zit daar de kracht in en als je dan kijkt: hoeveel ruimte komen we tekorten in heel de gemeente. Dan hebben we dat vooral voor het Binnenveld gedaan, maar volgens mij, ik moet het even uit mijn hoofd doen, maar ik dacht twee keer hebben we het Binnenveld nodig om alle opgaven die we daar te doen hebben te doen. Dan heb ik het over woningbouw en dan heb ik het over de rest en dan heb ik het ook over het bedrijventerrein, want de verstedelijking gaat niet alleen over woningbouw. Daar hebben we meer, daar hebben we uitloop gebied voor nodig, dus daar knelt het echt wel. We zijn echt wel als FoodValley heel erg bezig : maar hoe kunnen we alles, de grond zo efficiënt

mogelijk inzetten? Dat doen we vooral met Foodvalley, ook het Binnenveld, dat is het hetgeen wat we ook vooral binnen en met FoodValley doen. Rhenen heeft inderdaad hele strakke rode contouren die grenzen aan het NNN gebied en daar zouden we best wel wat meer ruimte willen hebben, ook als je kijkt naar de hele grote woningbouw opgave die we met elkaar hebben. Dan loopt het gewoon best wel vast en als je dan de opgave krijgt, ook vanuit de statushouders die we met elkaar moeten opvangen en de spreidingswet. We willen daar actief mee aan de slag, maar we moeten oppassen dat onze sociale huurwoningen niet meer beschikbaar zijn voor onze eigen inwoners, voor die al heel lang in Rhenen wonen. Daarom zoeken wij ruimte waar wij kunnen bouwen, ook binnen de kernen. Dan zien we wat bedrijven zitten die graag de kern uit willen en waar we er dus ook geen plek voor hebben, dus daar moeten ze de gemeente uit terwijl het wel Rhenense bedrijven zijn waar mensen uit Rhenen werken. Volgens mij heb ik de meeste antwoorden wel gegeven in mijn betoog.

De voorzitter: Volgens mij ook, maar ik doe nog toch even een laatste check of de vragen ook zijn beantwoord. Ja, volgens mij wel. Althans ik hoor geen tegengeluid. Dank u wel voor uw moeite om hier naartoe te komen en voor uw betoog en de beantwoording. Dank u. Even kijken, deze brief is ook opgewaardeerd door de fractie van ChristenUnie, dus ik geef ook de opwaardeerder ChristenUnie het woord.

De heer Schaddelee: Dank voorzitter. We hebben de beantwoording van het college gelezen en we snappen de verwijzing die daarin gedaan wordt naar de goede samenwerking in de regio FoodValley en ook de NOVEX afspraken bijvoorbeeld. Maar dat gaat over verstedelijkingsopgave in de bredere regio en Rhenen vraagt volgens mij om maatwerk, juist vanwege het specifieke karakter van de gemeente. Dat is net denk ik ook door wethouder Van Laar goed neergezet, want je hebt gewoon uitdagingen rondom de combinatie van woningbouw in een gebied wat al enorm groen is. Er lopen nu gesprekken bestuurlijk, dus ook ambtelijk en wij zouden het in ieder geval wel fijn vinden als wij op de hoogte gehouden worden van de afloop, verloop van de gesprekken voor de zomer, zoals ook in de brief genoemd wordt. Ik zou het ook wel fijn vinden als het college nog een beetje kan reflecteren op de manier waarop hij als provincie nou proberen om Rhenen ook te helpen om die goede samenwerking met de gemeenten daaromheen tot stand te brengen. Want Veenendaal, daar heb je natuurlijk de opgave rondom de Meent. Ik denk ook wel dat het moment dat je natuur moet compenseren voor ontwikkelingen bij Remmerden, dat je ook best nog altijd het aan zou kunnen gaan, niet zozeer met Foodvalley, maar ook met de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Waar volgens mij best nogal wat NNN gebied te realiseren zou kunnen zijn. Dus ik ben gewoon even benieuwd op wat voor manier de provincie in dat regionale gesprek zit. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil nog even zeggen dat we dit agendapunt in één termijn behandelen. Ik geef het woord aan gedeputeerde Van Essen.

De heer Van Essen: Dank. Dank ook voor de vraag en dank ook voor de inspraak. Ik denk een voorbeeld van inderdaad de schaarse ruimte in onze provincie. Ik denk, dat kwam ook vanuit de vragen van uw Staten naar voeren, ik denk ook vanuit de inspraak heel duidelijk naar voren, dat soms verschillende functies vechten om dezelfde ruimte. Wij hebben denk ik hele intensieve goede samenwerking met, ik durf bijna wel zeggen, met alle gemeentes en zeker ook met de gemeente Rhenen op heel veel verschillende aspecten, die ook in de brief genoemd worden. Misschien goed ook om te noemen dat we uiteraard ook als college, het is een brief die ook gericht is aan ons college, dus ook als college zullen we daar ook een antwoord opsturen. Een formele brief, die ligt volgende week in ons college. Die zullen we ook met u delen. Maar los van brieven is misschien nog wel belangrijker dat we ook veelvuldig in overleg zijn, met de regio FoodValley en ook met de gemeente Rhenen. Dat gaat inderdaad over ook de verschillende opgaven. Dus als het gaat om wonen en werken, dat is

misschien ook meteen een reactie ook vanuit de heer Peer, het gaat om het rode contour, is dat nou het probleem? Ik denk het niet. Op het moment dat het rode contour het probleem is, bijvoorbeeld Achterberg uitbreidingen, dan maken we daar ook wel afspraken over. Dat zijn ook uitbreidingen die bijvoorbeeld ook in het programma wonen en werken worden toegevoegd. Waar het natuurlijk wel lastiger is, op het moment dat zo'n uitbreiding inderdaad voorzien is in het NNN. Dat komt omdat we een vrij strenge bescherming hebben op het NNN. Sterker nog, u als Staten heeft vrij recent bij de aanpassing van de omgevingsverordening die bescherming eerder wat aangescherpt dan losser gemaakt door echt te zeggen: het is echt nee, tenzij. Er zijn drie uitzonderingen, waarvan eentje de meerwaarde benadering. Maar dan moet er ook echt aangetoond worden dat, dat een nee, tenzij aanpak is en dan is ook compensatie nodig. Dat is wel het beleid dat wij uitvoeren.

De voorzitter: Mijnheer Peer, VVD. Kort.

De heer Peer: De gemeente heeft hier aangegeven compensatie te kunnen bieden. Die zeggen: er kan een deel van NNN vervallen, waardoor het industriegebied toch gerealiseerd kan worden wat ze graag willen en dan komt de compensatie voor het NNN en juist een kwalitatieve compensatie. Vindt de gedeputeerde dat die valt onder een nee, tenzij regeling?

De heer Van Essen: Voorzitter, ja die valt onder de artikel, wat is het, 6.3 van onze Omgevingsverordening. Die zegt heel duidelijk dat aantasting van het NNN in principe niet kan en dat er drie uitzonderingen op mogelijk zijn. Dat is groot maatschappelijk belang, dat zijn kleine uitbreidingen om bestaande functies in stand te houden en dat is de zogenaamde meerwaarde benadering. Die meerwaarde benadering zegt ook heel duidelijk dat er eerst moet worden gekeken of het ook met minder of zonder aantasting kan. Als dat aangetoond is dat er dan op zowel kwantiteit, kwaliteit, als samenhang van het NNN meerwaarde gevonden moet worden. Dat is een vrij strikte regel, nogmaals die u als Staat ook onlangs eerder nog iets strikter heeft gemaakt dan daarvoor, dus dat is ook wat wij uitvoeren. Dat is inderdaad iets wat, ik denk mooier kunnen we het niet maken, wat bij een uitbreiding van een bedrijventerrein als Remmerden ook echt parten speelt, omdat het lange termijnagenda... Heb ik ook meerdere fracties horen zeggen: Die NNN realisatie bescherming hebben wij hoog in het vaandel staan. Dat is wel iets wat soms op gespannen voet staat met andere functies. Dat is denk ik wat we hier zien. Wij zijn natuurlijk wel aan het kijken in regionaal verband, u heeft in de commissie Omgevingsvisie onlangs ook het kader voor het provinciaal programma wonen en werken besproken, dat kader dat gaat u weer binnenkort ook vaststellen. Daarin staat natuurlijk ook de uitbreidingsruimte voor de verschillende regio's, ook als het gaat om bedrijventerreinen. Ook voor de regio Foodvalley is er ruimte en ik denk de kunst is om met elkaar te zoeken naar locaties die daarvoor passend zijn. Daarvoor is een locatie in het NNN natuurlijk niet de meest logische optie, ook gezien het beleid wat u daar ook over eerder heeft vastgesteld. Het is wel belangrijk om te kijken waar dan wel uitbreidingen zou kunnen komen. Bijvoorbeeld de nieuwe Meent is natuurlijk ook voor wonen, werken ook in de ontwikkelstrategie van de regio, in beeld als een mogelijke uitbreidingslocatie. Dat is zeg maar helemaal tussen Veenendaal en Rhenen in. Dat is ook iets waar ook in regionaal verband natuurlijk naar gekeken wordt. Is dat mogelijk onder wat voor voorwaarden? Daar zijn wij ook als provincie ook in gesprek met de gemeente Rhenen en de gemeente Veenendaal en de regio FoodValley ook aan het kijken: hoe kunnen we dat met elkaar concreet maken? Waarbij we ook de rijke regio samenwerkingen, is natuurlijk onderdeel van het NOVEX gebied. Dat helpt, omdat je daarmee ook het Rijk aan boord hebt. Dus we proberen ook in die samenwerking te zorgen dat eventuele belemmeringen om dat soort kansen te benutten, dat we daar ook het Rijk aan boord hebben. Zo zijn er nog een heel aantal ontwikkelingen binnen de gemeente Rhenen waar we...Ik noemde het programma wonen en werken, ik noemde waaronder dus ook de wensen bijvoorbeeld bij Achterberg

bijvoorbeeld en ook Remmerden waar dus het ene kan soms wel, het andere kan niet. Maar bijvoorbeeld ook op andere onderwerpen die afgelopen tijd spelen zijn in stand houden van landgoed, landgoed Remmerden in het bijzonder, sorry landgoed Prattenburg in het bijzonder. Nee, dat landgoed Remmerden, landgoed Prattenburg in het bijzonder en bijvoorbeeld die verstedelijkingsstrategie. Dat zijn belangrijke onderwerpen waar we ook veelvuldig met de gemeente Rhenen en andere gemeentes in regio Foodvalley overleg over voeren. Ik zit even te kijken, misschien tot slot de vraag ook vanuit de ChristenUnie. Wat ik u sowieso wil toezeggen is we dat die beantwoordingsbrief uiteraard met u delen, maar ook wil ik toezeggen dat op moment dat er ook nieuwe ontwikkelingen zijn, ook op de verschillende dossiers die spelen in samenwerking met de gemeente Rhenen dat we u daarover informeren. Misschien mededeling in de commissie of anderszins of waar dat opportuun is via memo. Maar of dat al voor de zomer is of even daarna daar wil ik even vanaf zijn. Hangt ook een beetje vanaf de hoe snel dingen zich ontwikkelen, maar dat wil ik u zeker toezeggen.

De voorzitter: Ik zie nog een korte interruptie van BBB en daarna...Ja, het is een beetje lastig om alle interrupties de hele vergadering...Dus heel kort, ook een kort bondig antwoord.. Mevrouw Ghijssels.

De heer Virginia: Voorzitter, mag ik eerst even een vraag van orde stellen hierover? Want het is mij niet helemaal duidelijk: staat u interrupties van niet opwaarderende fracties altijd toe? Want dat is voor de rest van de vergadering wel zinvol om te weten.

De voorzitter: Dat is een hele terechte vraag, eigenlijk niet. Maar ik gaf in een soort Pavlov VVD het woord en toen dacht ik: dit is eigenlijk niet de afspraak, dus ik zit nu met een dilemma en die deel ik maar eerlijk. Ik ben er niet voor, maar het is aan nu.

De heer Virginia: Het is aan u voorzitter.

De voorzitter: Dan doe ik het niet, want we hebben een hele volle agenda en we hebben echt afgesproken alleen opwaarderende partijen. Er zijn een paar agendapunten waar de opwaarderende partij ook de mening van de Staten vraagt, een rondje Staat en daar hou ik het bij. Dus excuses dat ik, en VVD meneer Peer had geluk dit keer. Maar ik ga er toch echt wel streng op zijn. BBB.

De heer Van Vuuren: Dank u wel voorzitter. Punt van orde. Ik zou willen voorstellen dat we bij dit agendapunt nog wel even twee interrupties van BBB en SGP toestaan en dat we het dan vanaf nu volgens het boekje doen. Dank u wel.

De voorzitter: Nee dan ben ik thuis ook streng. Als ik de lijn trek dan trek ik hem ook nu.

De heer Peer: Voorzitter, ook van de orde dan. Ik was dan, zoals u dat noemt, één van de gelukkigen. Maar ik vind het principieel onjuist dat als het college heeft gesproken dat wij daar als Statenleden niet op zouden interrumperen. Als we dat alleen maar doen om een agenda te halen, dan moeten we iets aan de agenda doen. Maar ons het spreekrecht ontnemen lijkt mij daar niet een correcte oplossing voor.

De voorzitter: Dit is bijna elke commissievergadering een discussie en ik vind het ...Als we elke commissievergadering hier de tijd zeg...Ik denk echt dat dit een heel belangrijk punt is dat we meenemen naar presidium, dat we daar eenduidig beleid over afspreken. Dat eenduidige beleid, dat ga ik nu toepassen. Zijn we het er niet mee eens, dan nodig ik u echt van harte uit, en dat zal ik zelf ook meenemen als plaatsvervangend voorzitter, om daar nog eens goed naar te kijken, want we lopen hier eigenlijk elke vergadering tegenaan met

elkaar. Dat bevordert niet het soepele verloop ervan. Maar voor nu trek ik die lijn. Dank u wel gedeputeerde Van Essen. Dan geef ik de opwaarderende partij nog één keer het woord over...Alles is gezegd, prima.

11. SB Uitspraak Raad van State bestemmingsplan Landgoed Paleis Soestdijk

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 11. Dat is de Statenbrief uitspraak Raad van State Landgoed Paleis Soestdijk. De Raad van State heeft op 24 januari dit jaar het besluit van de gemeenteraad van Baarn tot vaststelling van het bestemmingsplan Landgoed Paleis Soestdijk vernietigd. In deze Statenbrief die we gaan bespreken wordt toegelicht hoe de Raad van State oordeelt over de woningbouw, de meerwaarde benadering, de houtopstanden en de evenementen. Ook geeft het college weer wat deze uitspraak betekent en wat het vervolg wordt. En er zijn twee fracties die deze brief hebben opgewaardeerd, dat is de PvdA en de Partij voor de Dieren. Die behandelen we in één termijn richting portefeuillehouder de heer Van Essen en daarna is PvdA benieuwd naar welke leerpunten andere fracties zien en daar ga ik dus wel ruimte voor bieden na de eerste de termijn met gedeputeerde. Ik geef het woord aan de opwaarderende partij en dat is de PvdA. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank voorzitter. Volgens mij kun je op een heleboel verschillende manieren naar deze uitspraak kijken, maar ik kies ervoor om te zeggen: goed nieuws, want de meerwaarde benadering voor de bescherming van de NNN werkt. Nou gaan we hem nog uitgebreid evalueren en ook zo'n evaluatie kun je natuurlijk door verschillende brillen bekijken, namelijk door de bril: hoe moeten we onze regels aanpassen zodat we wel woningen in het NNN gebied kunnen realiseren of door de bril: hoe kunnen we de toepassing van onze regels zodanig maken dat die standhoudt bij de rechtbank? Ik was eigenlijk wel nieuwsgierig naar welke bril het college opzet bij de evaluatie van deze uitspraak.

De voorzitter: Dank u wel. De heer...Oh ja, Partij voor de Dieren, mevrouw Battea. Gaat uw gang.

Mevrouw Battea: Heel erg bedankt. Wij hebben een wat langere bijdrage. Paleis Soestdijk, alle gronden en bijbehorende gebouwen zijn verkocht aan MBEG, Dus MeyerBergman Erfgoed Groep, voor het symbolische bedrag van 1,7 miljoen. En dat was een grapje, een dubbeltje voor iedere Nederlander die op de eerste rij wil zitten. De restauratie is ingeschat op ongeveer 50 miljoen, blijkbaar een te groot bedrag voor het Rijk. Cultuuroed heeft blijkbaar onvoldoende relevantie gehad in deze cases. We trekken wel 160 miljoen uit voor de aankoop van Rembrandts Huwelijksportretten, dus dat even ter vergelijking. Als de marktwaarde vele tientallen miljoenen hoger ligt, en dat weten we niet, want het wordt niet vrijgegeven of publiek gemaakt en MeyerBergman Erfgoed Groep zonder voorwaarden alles in delen mag verkopen in 2032. Dan kun je, je echt afvragen of de bewering dat er geen financiële onderlegger is voor de restauratie zoals gepland of dat wel klopt, die bewering. Ondertussen heeft MeyerBergman Erfgoed Groep wel degelijk de wettelijke verplichting om dit monument in ere te herstellen. Vandaar dat men al is begonnen, met medeneming of met rekening houdend met, neem ik aan van die 4 miljoen subsidie die wij gaan geven als provincie. Dus ongeveer 1.5 miljoen, 1 miljoen aan huurinkomsten voor de opvang van asielzoeker die nu op het terrein van het marechaussee worden opgevangen. Wij willen hier toch echt hele grote kanttekeningen bij plaatsen. Het kan toch niet zo zijn dat deze kwetsbare groep van mensen onderdeel zijn van een business case en van lelijk politiek getouwtrek over de toekomst van Paleis Soestdijk. Daar hebben wij echt vragen bij. Hoe ethisch is dat? Wat kunnen de gevolgen zijn voor deze vluchtelingen? Zou het niet veel beter zijn als de gemeente Baarn alvast op zoek gaat naar een goede en langdurige accommodatie, zodat zij niet in onzekerheid hoeven te zitten of last hebben van deze controverse? Graag een reflectie daarop van de gedeputeerde en verder lijkt het ons van belang dat provincie inzage krijgt in de huidige nieuwe business case als er 4 miljoen gaat overhandigd worden voor de restauratie. Er is een nieuwe situatie ontstaan, bestemmingsplan is vernietigd

door de Raad van State, dus het is ook goed om je af te vragen en af te wegen hoe die 4 miljoen zich verhoudt tot de huidige business case, want in de technische vragen wordt aangegeven dat daar geen inzicht in is op dit moment. Ook hier graag een reactie op. Tot slot zouden we graag een toezegging krijgen dat PS heel nauw op de hoogte wordt gehouden van de uitkomst van de evaluatie en dan vooral dat er nadrukkelijk gekeken wordt naar het handelen van de provincie en de keuzes die lopende het traject zijn gemaakt. Had het anders gekund? Is er voldoende vanuit de belangen van de natuur gedacht? Daarmee sluit me aan bij de bijdrage van de Partij van de Arbeid. Of is er uitsluitend gedacht vanuit de belangen van de ondernemer? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat waren de twee opwaarderende fracties. Geef ik het woord aan de heer Van Essen, de gedeputeerde.

De heer Van Essen: Dank voorzitter. Misschien vooraf goed om te zeggen dat deze uitspraak tuurlijk van de Raad van State een uitspraak is die we heel serieus te nemen hebben, omdat het een resultaat is van een heel langdurig traject, ook een nauwe samenwerking met de gemeente Baarn en met de ontwikkelaar MBE om tot een bestemmingsplan te komen, omdat daar de Raad van State uiteindelijk dat vernietigd heeft en dat is natuurlijk een heel serieus signaal wat we heel serieus te nemen hebben. Dat is ook de reden dat we dit heel grondig willen evalueren. Wel langs drie lijnen. Dat is misschien meteen ook een antwoord op de vraag van de Partij van de Arbeid. Op de eerste plaats is dat we, dat is denk ik ook wel meteen een antwoord op de laatste vraag van Partij voor de Dieren, juist in zo'n intensief proces waar je als provincie natuurlijk een toetsende rol hebben, maar waarin we ook nadrukkelijk gekeken hebben hoe kunnen we gezamenlijk komen ook tot een goed bestemmingsplan? Hoe hebben we die rol vervuld? Om dat echt goed tegen het licht te houden. Hebben we dat op een goede manier gedaan? Ook intern. Dus dat proces dat is een belangrijk onderdeel van de evaluatie. Dat is de ene lijn. Een tweede lijn, dat is denk ik ook het antwoord op de vraag van de Partij van de Arbeid, is dat we de uitspraak gewoon heel goed gaan bestuderen. Op de verschillende provinciale regels, waarvan de Raad van State dan wel zegt: deze zijn goed toegepast, want dat is ook bij een heel aantal zaken het geval, dan wel heeft gezegd: dit is niet goed. Dit voldoet niet aan de provinciale regels. Dat is natuurlijk best, om eerlijk te zeggen, best een nare tik op de vingers, als de Raad van State zegt: dit plan voldoet op deze punten niet aan de provinciale regels. Dus dat gaan we ook goed bekijken. Dat zijn we aan het bekijken, aan het bestuderen. Ook om daarvan te leren voor andere plannen, want op het moment dat de Raad van State voor dit plan heeft gezegd: dit plan voldoet niet aan de provinciale regels, daar moeten we daar natuurlijk ook van leren voor andere plannen. Dus ik moet zeggen, het is wat mij betreft vooral onbevooroordeeld kijken wat heeft de Raad van State daarop geoordeeld en waarom? Hoe kunnen we daarvan leren om bij volgende plannen te zorgen dat we niet weer zo'n tik op de vingers krijgen. Dat is het belangrijkste. Als laatste is natuurlijk ook het plan zelf vernietigt. Soestdijk staat er nog en dat is heel belangrijk dat Soestdijk, ook als nationaal icoon een mooie duurzame toekomst tegemoet gaan. Niet alleen het paleis zelf, maar ook het hele landgoed, met alle cultuurhistorische, natuurwaarde en andere waarden die daarbij horen. Dat is natuurlijk in eerste instantie nu aan MBE om ook misschien de wonden te likken en met een nieuw plan te komen. Er is ambtelijk wel contact geweest met MBE, maar ik heb zelf binnenkort een eerste bestuurlijk overleg sinds het vernietiging met deze uitspraak. Dus ik ben heel benieuwd, ook van MBE om te horen hoe zij het vervolg zien. Wij zullen daarbij natuurlijk, zoals we ook tot nu toe hebben gedaan, zeer hechten aan een bescherming van de verschillende waarden, zeker ook de natuurwaarde. Daarbij ook erop toezien dat een nieuw plan natuurlijk ook voldoet aan onze regels. Ook met deze uitspraak in de hand. Waar dat toe leidt, dat weet ik nog niet, omdat ik ook niet weet wat MBE precies van plan is. Dus dat wat betreft...Ik zag een interruptie, maar die gaat weer omlaag voorzitter.

De voorzitter: Van indienende partij, Partij voor de Dieren. De vraag is niet voldoende beantwoord?

Mevrouw Battea: Eigenlijk wil ik inhaken op de voornemens van er wordt gesproken over nieuw bestemmingsplan of nieuwe plannen voor MBE. Of dat ze hun wonden moeten likken. En toch, uit de media blijkt dat ze meermalen hebben gezegd dat ze niet voortgaan met het formeren van een nieuw bestemmingsplan. Dus ik was even benieuwd of de gedeputeerde daar nog even iets over kan zeggen?

De heer Van Essen: Ik heb dat ook gelezen en ook ambtelijk heb ik signaal begrepen is het signaal gegeven dat wordt gekeken wat binnen het huidige bestemmingsplan mogelijk is. Ik wil daar graag ook zelf eerst een gesprek met MBE over voeren en ook met de gemeente Baarn. Hoe MBE dan van plan is ook om het landgoed op een goede manier te beheren en te restaureren. Want dat is natuurlijk wel heel erg belangrijk dat het paleis niet in elkaar zakt over een paar jaar. Het is ook een belangrijke cultuurhistorische waarde. Dus ik ben echt ook gewoon heel benieuwd wat MBE van plan is. Op het moment dat we dat weten, kunnen we ook daar onze rol bij invullen. Zowel een toetsende rol als ook, wij hebben ook een meedenkende rol om te zorgen dat er een goede oplossing komt voor het paleis en ook voor het landgoed. Want ook op het landgoed is ook nogal wat achterstallig onderhoud om zo te zeggen. Dus dat is ook zaak dat, dat opgepakt gaat worden. Dan was er nog de vraag van Partij voor de Dieren, die vroeg ook: hoe zit het nou met huisvesting statushouders, is dat nou... Hoe kijkt u daar tegenaan? Ik denk op het moment dat daar een marechaussee terrein leeg staat en die kan tijdelijk op zo'n manier benut worden dat, dat prima is. Sterker nog, dat dat een hele goede invulling is, want we zijn natuurlijk met elkaar heel hard op zoek naar geschikte locaties. Dus daar zie ik, volgens mij is dat goed. Het feit dat het bestemmingsplan vernietigd is, zal ook betekenen dat het niet op zeer korte termijn een nieuwe invulling is in zijn toerisme. Mijn inschatting dat, dat ook wel enige tijd weer gaat vergen. Dat je zegt in de tussentijd kunnen we die ruimte op een goede manier benutten. Dat lijkt me prima. Het is wel ook gecommuniceerd dat het tijdelijk is, maar dat geldt natuurlijk wel voor meer locaties. Bijvoorbeeld ook voor flexwoningen die we in deze provincie hebben. Dus dat is mijn oordeel daarover. Ik denk dat ik daarmee de vraag beantwoord heb voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even naar de fracties of de vraag is beantwoord? PvdA, ja. Partij voor de Dieren?

Mevrouw Battea: Dan had ik nog één vervolgvraag wat betreft de opvang van asielzoekers. Klopt het dat het ook wordt uitgebreid? Dus dat er nog meer opvang voorzien is in de nabije toekomst op die plek?

De voorzitter: Dat weet ik niet voorzitter. Daar heb ik geen informatie over op dit moment.

De heer Peer: Voorzitter, een punt van orde.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Peer.

De heer Peer: De Partij van de Arbeid heeft overige fracties gevraagd naar hun mening. Nou hebben wij het niet opgewaardeerd en ik mag niet het woord daarom voeren, maar mag ik wel antwoord geven op de Partij van de Arbeid?

De voorzitter: Ik rond eerst dit punt af, dus de vragen aan de gedeputeerde en daarna doe ik een rondje Staten, zoals ik net zei. Dank u wel, mijnheer Van Essen voor de beantwoording. Het was mij nog niet helemaal duidelijk, maar wanneer wordt de commissie geïnformeerd over hoe het verder gaat met dit onderwerp? Dus wanneer een formelere reactie komt?

De heer Van Essen: Eén ding stond daar ook over in de Statenbrieven, dat wij de twee evaluaties over het proces en de toepassing van onze regels en eventuele consequenties voor andere cases, dat hopen wij in juni voor het zomerreces af te ronden. Dat zal waarschijnlijk dan kort na de zomerreces in deze commissie aan de orde kunnen komen. Het andere is van hoe wil MBE ermee verder. Daarover zullen we u informeren zodra we daar meer zicht op hebben. Nogmaals, ik geloof 25 april, heb ik een gesprek met hen. Mocht daar nou al echt nieuwe informatie, nieuwe feiten naar voren komen, dan zullen we u daarover informeren. Het kan ook zijn dat het nog iets langer duurt, maar zodra daar iets over bekend is, zullen we u daarin meenemen.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dus vlak na de zomer en eerder als eerder iets te melden is. Dank. Dan ga ik nu naar het punt ook van PvdA. Die benieuwd is naar welke leerpunten andere fracties zien voor dit proces. Het woord is nu ook aan de Staten en wie wil, welke fractie wil daar iets over kwijt? Ik begin bij de heer Draisma, CDA. Dan de heer Peer. Dan ga ik zo van rechts naar links. U komt ook, ja. Mijnheer Draisma, CDA.

De heer Draisma: Dank u wel voorzitter. Ik wil het college wel complimenteren met de brief. Daarin staan in ieder geval wel de punten verwoord waar de provincie aan zet is. Dat is de belasting van de provinciale weg bij evenementen. En die dertig boven...

De voorzitter: Ik breek even in. Het is Staten onderling, welke leerpunten en dan richting Partij van de Arbeid. Dus u mag de andere kant op kijken.

De heer Draisma: In ieder geval, de punten staan goed in de brief. Alleen ik kan wel meegaan met de Partij van de Arbeid van: wat doen we daaraan? Dus het zijn wel wat kleinere punten, maar ik heb wel van als het wordt afgewezen op het niet kunnen aantonen van de belasting van de provinciale weg voor die evenementen, dan moeten wij als provincie ook kunnen reflecteren en dan moeten we er wel voor zorgen dat, dat het ons volgende keer niet weer gebeurt. Zelfde geldt voor die dertig woningen, dus nou dat laatste mis ik dan wel in de brief, maar dat is in ieder geval onze reactie, dat had iets sterker had gekund.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zag ik hand van de VVD, mijnheer Peer.

De heer Peer: Dank u wel voorzitter. In antwoord op de vraag van de heer Adriani kunnen wij zeggen: er waren goede argumenten met dit bestemmingsplan door te gaan. Die zijn er wat ons betreft nog steeds, maar het is van tafel geveegd door een aantal gebreken. Dus onze fractie is van mening dat die gebreken opgelost zouden moeten worden. Het gaat er dan met name over dat wij van mening waren dat er kleinschalige woningbouw toegevoegd werden met die dertig stuks en een aantal zaken met betrekking tot het NNN. Conclusie eens met de heer Adriani dat NNN aanscherping dus werkt. Dat zullen we beter moeten doen. Een kleine persoonlijke anekdote nog richting de Partij van de Arbeid dan. Ik heb in het verleden als bestuurder in Amsterdam samen mogen werken met MBE. Dat was bij de renovatie en herontwikkeling van het Westergasfabriek terrein. Ik moet zeggen een uitermate professionele club die ik ook wel toevertrouw om er samen met het college en met de Staten er goed uit te komen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zag ik BBB, mevrouw Ghijssels die er iets wilde zeggen. Mevrouw Hoek ook.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Wat ik nog mis in de analyse terugkijkend is eigenlijk de tender fase. Er is door de overheid in breed verband is natuurlijk besloten om Soestdijk te tenderen met een bepaalde ambitie. Inmiddels zijn we vijf jaar later en kunnen we allemaal naar de technische aspecten kijken. Maar daar mis ik een stukje de lering van: hoe kijken we nou terug naar dat soort tenders? Dat is ten eerste. Daarnaast vind ik inderdaad, je kan een onderneming die inderdaad, en ik deel de mening van de heer Peer, niet oneindig

kwelijk nemen dat zij uiteindelijk een sluitende business case, met alle passie die ze voor het erfgoed hebben, dat zij een sluitende business case zouden willen kunnen realiseren. Dus ik weet niet of het fair is om heel erg met de vinger naar hun te wijzen in deze context. Maar dat is meer reactie op Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u voorzitter. Door alles wat dus nu door de uitspraak van de rechter et cetera is heb ik gelezen, hebben wij gelezen, 50PLUS, dat nu het bestemmingsplan 2009 weer geldig is waardoor het evenement en alles wat daarin staat ook gewoon weer, nog gewoon door kan gaan. Onze vraag is eigenlijk: hoe verhoudt zich dat bestemmingsplan uit 2009 met de Omgevingswet? Op een gegeven moment, net zo goed als de structuurvisie die we heel lang hebben gehad en die nu ook niet meer geldig is, in hoeverre is de geldigheid uit van het bestemmingsplan uit 2009?

De voorzitter: Dank voor uw bijdrage. We zijn nu bezig met de leerpunten terugkijkend op dit proces en met als laatste de uitspraak van de Raad van State. Dit is een wat meer technische vraag die we kunnen opschuiven tot op een ander moment. Maar de bedoeling is nu dat we met Staten onderling de leerpunten bespreken in dit proces tot zover. Mijnheer Schaddelee, ChristenUnie.

Mevrouw Hoek: Mag ik er nog op reageren? Houdt dit in dat de gedeputeerde hier nu niet op zal reageren?

De voorzitter: Nee, niet in deze setting, nee.

Mevrouw Hoek: Dit is toch weer een frustratie voor het debat, want het is wel een onderdeel van, we hebben het net over evenementen en dergelijke en u blokkeert nu.

De voorzitter: Dit is geen debat. We hebben net de opwaardering gehad van de brief en nu gaan we met de Staten in gesprek over de leerpunten. Ik stel voor dat we tijdens de lunch dat we het hier even verder over hebben met elkaar. Dank u wel. Mijnheer Schaddelee, ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Dank u wel voorzitter. Volgens mij is het grote leerpunt hier dat ons een enorme poets is gebakken door het Rijk. Die hebben verwaarloosd erfgoed voor een appel en een ei verpatst aan een ondernemer. Die zijn nu in geen velden of wegen te bekennen. Dus volgens mij moeten we met zijn allen maar eens een telefoontje plegen naar Den Haag en daar schande van spreken. Want ik ben het eens met wat mevrouw Battea zegt: we willen met zijn allen voor een dubbeltje op de eerste rang en dat kan gewoon niet. Dat kan alleen maar als je daar dat bos vol gaat bouwen, dan wordt het een business case. Als we niet willen dat het een business case wordt moeten we dit land niet runnen als een bedrijf, maar als een land waar we bepaalde kernwaarden met elkaar koesteren, waar we ook voor willen gaan en waar we ook geld voor uit willen trekken. Misschien staat ook wel de spiegel waar we dan zelf met elkaar in moeten kijken. Soms kosten dingen gewoon geld en daar moet je dan niet al te lullig over doen. Maar dat moeten we zeker niet afwentelen op ondernemers.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Battea, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Battea: Ik kan alleen maar zeggen: hear hear tegen de heer Schaddelee. Inderdaad, dat is het grootste leerpunt, denk ik. Dat we het hebben weggegeven aan een commerciële partij en inderdaad, richting BBB, ik neem de commerciële partij helemaal niets kwalijk. Die doet gewoon waar ze goed in zijn en die zoeken naar een business case die voor hun werkt. Het is aan ons als overheid om de juiste beslissingen te

nemen en onze kaders en regels en wetgeving goed toe te passen. Denk als er één leerpunt is als we eenmaal het inderdaad hebben overhandigd aan een commerciële partij, dan moet je ook heel goed kijken dat je de kaders die we hebben ook goed toepast en daar ...Want je ziet gewoon dat de onderbouwing van het bestemmingsplan gewoon onvoldoende is geweest op heel veel punten en dat de Raad van State daar dan ook gehakt van maakt. Dus daar moeten we leren van als we de kaders en wetgeving hebben, dan moeten we die ook toepassen als overheid en gewoon consequent in zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik de heer Daniëls nog die digitaal deelneemt, PVV. U heeft het woord.

De heer Draisma: Voorzitter, ik had een interruptie op Partij voor de Dieren. Als het kort mag.

De voorzitter: Dan ga ik eerst...Ja, als u onderling in gesprek bent sta ik dat wel toe. Mijnheer Draisma, CDA. Dan kom ik daarna bij de PVV, de heer Daniëls.

De heer Draisma: Korte interruptie. Ik zie toch wel het Rijk en de provincie als twee democratisch gekozen bestuursorganen binnen het Nederlandse, die mogen ook hun eigen mening erop nahouden. Eigen perspectief. Ben het ermee eens dat het zomaar door het Rijk is getenderd en dat dan wij met de consequenties worden geconfronteerd. Maar wij zijn niet één overheid dus en dat wil ik wel zo houden. Het is wel onze taak om op te komen voor de natuur en de inwoners en ook de dieren van de provincie Utrecht. En dat kan tegengesteld zijn aan de belangen die het Rijk heeft. Dus wou ik even maken.

De voorzitter: Was niet echt een vraag, maar een korte reactie.

Mevrouw Battea: Ik denk dat ik dat helemaal onderschrijf. Ik probeer een analyse te maken van wat er is gebeurd en waar we mee zijn opgescheept. Vervolgens zijn we als provincie aan zet om de regels en de wetgeving die we moeten toepassen ook goed toe te passen. Dus het is een analyse van het probleem waar we mee zitten. Dus ik maak daar zeker, ik voeg dat niet op een hoop, laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Nou zag ik ook GroenLinks, mevrouw Van Elteren. Wilt u uw bijdrage doen, anders ga ik eerst naar de PVV of wilt u...Oké, dan ga ik eerst naar de PVV, de heer Daniëls en dan kom ik daarna bij u.

De heer Daniëls: Ik denk dat we ook kunnen zien, dat hebben we ook gezien bij het vorige punt bij de gemeente Rhenen die ook al tegen problemen op loopt door de restricties in NNN gebieden, dat het steeds meer strenger maken van alle regels, dat, dat dit soort ontwikkelingen dus steeds moeilijker maakt. Als we daarmee doorgaan, nog strenger maken, dat dit alleen nog maar tot meer problemen zal leiden. Dus op het moment dat ook bij toekomstige beslissing over nog meer strenger maken van NNN regels dat ook meeneemt.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel voorzitter. Nog even een reactie op de PvdA, al moet ik zeggen dat ik me volledig kan aansluiten bij ChristenUnie en Partij voor de Dieren als het gaat om de reactie daarop. Voor echte leerpunten, ik denk dat de echte leerpunten straks uit de evaluatie gaan komen, dus daar kijken we ook erg naar uit. Ik denk dat het proces van de meerwaarde benadering is natuurlijk vrij nieuw. Ik denk dat wat hier uit de evaluatie gaat komen zeer waardevol gaat zijn als we kijken van: hoe toetsen we nou daadwerkelijk de regels die we met elkaar hebben gemaakt? Daarbij zijn we ook met name benieuwd naar de rol die de provincie hierin speelt. Want op het moment dat je natuurlijk zo lang meedenkt over het mogelijk maken van bepaalde ontwikkelingen, in hoeverre is het dan nog mogelijk om het aan het eind onafhankelijk te toetsen?

Dus ook de rol van de provincie zijn wij met name heel erg benieuwd naar wat daar uit gaat komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Nog meer leerpunten van de fractie? Nee. Kijk ik nog even naar van de PvdA voor een...Duimpje omhoog was dat. Dan ronden we dit agendapunt af.

12. SB UPLG en memo NPLG

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 12, dat is de Statenbrief maatregelenpakket UPLG en het memo zienswijze van het IPO bestuur over het NPLG. Dat hebben we dus ineengeschoven in dit agendapunt. Het UPLG staat voor Utrechts Programma voor het Landelijk Gebied en NPLG is het Nationaal Programma voor hetzelfde. In de vorige commissie heeft u met gedeputeerde in algemene zin gesproken over de maatregelen pakketten waarvoor, vooruitlopend op een definitief UPLG, alvast Rijksmiddelen zijn aangevraagd. Die maatregelen dragen bij aan de doelen van het UPLG en die kansrijk zijn om op korte termijn te worden uitgevoerd. Het ministerie van LNV heeft Utrecht daar indicatief 284 miljoen voor toegekend. Het college geeft in deze Statenbrief aan de uitgewerkte en verbeterde zes maatregelen pakketten recent opnieuw te hebben ingediend bij Landbouw, Natuur en Visserij voor definitieve besluitvorming. Het memo handelt over de voor gezamenlijk provincies opgestelde zienswijze op het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het NPLG, die zij aan het Rijk heeft toegestuurd. Dat doet ze via het IPO, het Interprovinciaal Overleg. De twee stukken bij dit agendapunt, die zijn opgewaardeerd door een aantal partijen, dat zijn BBB, D66, Partij voor de Dieren, SGP en Volt. We doen behandeling ook in één termijn. Ook bij dit agendapunt, maar we doen eerst de eerste ronde en aansluitend heeft Partij voor de Dieren ook nog gevraagd om hierover door te kunnen praten met de andere fracties. Maar we doen net als bij het vorige agendapunt. Ik ga eerst de opwaarderende partijen af, reactie GS. Als dat is afgerond dan nodig ik Staten uit om met elkaar het debat of het gesprek aan te gaan naar aanleiding van de punten van Partij voor de Dieren. Dan ga ik naar de eerste opwaarderende partij, BBB en dan geef ik het woord aan de heer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Dank u wel voorzitter. We staan aan de vooravond van grote projecten in ons buitengebied, met als belangrijk onderdeel daarvan een gebiedsgerichte aanpak waarin de gebiedspartners zelf aan het stuur staan. Op dit moment is het vertrouwen tussen deze gebiedspartners en de overheid zeer broos te noemen door opeenstapeling van beleid, het gebruiken van verouderde gegevens, zoals bij de aanwijzing van de NV gebieden het niet nakomen van de afspraak om zo snel mogelijk PAS-melders, interimmers en andere onterecht onvergunde te legaliseren, maakt dat de gebiedspartners niet staan te springen om te starten met de gebiedsprocessen. Daarom de vraag aan de gedeputeerde: op welke manier denkt zij deze partijen toch aan tafel te krijgen? Verder is een belangrijke voorwaarde voor het succesvol laten slagen van gebiedsprocessen, dat het dat plaatsvindt op basis van vrijwilligheid. Daarom graag nogmaals de bevestiging van de gedeputeerden dat alle maatregel pakketten gebaseerd zijn op vrijwillige deelname van boeren. Voorzitter, we gaan de komende tijd heel erg veel geld uitgeven aan de verbouwing van ons platteland met grote gevolgen. Daarom is het voor BBB heel belangrijk dat we maatregelen nemen waarvan we ook zeker weten dat ze effectief zijn en bijdragen aan het realiseren van de doelen. Binnen maatregel pakket 4 wordt er gewerkt met een bufferzone/overgangszone rond Natura2000 gebieden en beekdalen. De provincie Utrecht hanteert hiervoor een breedte van 500 meter. In onze technische vragen hebben wij gevraagd naar een feitelijke onderbouwing van deze 500 meter, maar daarop is geen duidelijk antwoord gegeven en wordt verwezen naar Jan Willem Erisman, maar daarmee wordt een recente expert beoordeling van de WUR uit november 2023 over het hoofd gezien. Op verzoek van LNV is namelijk een argumentatie gegeven voor de breedte van een bufferzone en hierin wordt gesteld dat eigenlijk de eerste 100 meter heel

duidelijk tot de bron is toe te rekenen, maar dat daarna de depositie van direct uit de bron klein wordt. We zien bovendien dat andere provincies een andere afstand hanteren of vooralsnog geen bufferzones hebben opgenomen. Daarom nogmaals de vraag aan de gedeputeerden om met een betere onderbouwing van deze 500 meter te komen en anders denk ik dat wij overwegen om met een motie te komen om deze uit de maatregel pakketten te schrappen. Ten aanzien van maatregel pakket 2, die gaat over de reductie van broeikasgasuitstoot uit de Veenweide, zijn wij een technische vraag vergeten te stellen. Dus als het nog lukt om die te beantwoorden, heel graag. Anders ontvangen we die graag schriftelijk. Klopt het dat het grondwaterpeil tot maximaal 40 centimeter onder maaiveld wordt verhoogd? Voorzitter, er zijn op dit moment zes maatregel pakketten uitgewerkt, waarvan nu vier deels worden gefinancierd vanuit het Rijk en voor de overige maatregelen dekking gezocht wordt binnen de provinciale begroting. Hiermee wordt een eerste stap gezet naar het realiseren van de gebiedsdoelen. Echter is de huidige financiering natuurlijk onvoldoende om alle doelen te kunnen bereiken, terwijl als we eenmaal begonnen zijn dan kunnen we ook niet meer terug. Dus hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar? En wat doet zij als er vanuit het Rijk na deze tranche geen extra middelen meer komen? Is zij dan met ons eens dat de doelen dan onhaalbaar zijn en dus moeten worden bijgesteld? Dan, voorzitter, als laatste en misschien wel belangrijkste punt. Doel 4 van het UPLG is toekomstperspectief voor de landbouw en op dit moment vinden wij dat dit de doel wat onderbelicht blijft. We zouden daarom de gedeputeerden willen vragen om bij de verdere uitwerking van het UPLG dit doel nadrukkelijker naar voren te laten komen. Ook in de maatregelen. Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de volgende opwaarderende partij, D66. Ik denk de heer Overkleeft.

De heer Overkleeft: Dank voorzitter. Voorzitter, onze vragen zijn schriftelijk tot tevredenheid beantwoord en wij hebben op dit moment geen vervolgvragen.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mevrouw Battea.

Mevrouw Battea: Dank u wel voorzitter. Wij willen toch nog wat zeggen over de zienswijze, dus IPO zienswijze op het UPLG. Om te beginnen toch weer die vraag waarom die zienswijze niet vooraf is gedeeld met PS, zodat Staten ook mogelijk ontbrekende punten zouden kunnen inbrengen. De toonzetting en strekking van de zienswijze vertegenwoordigt wat onze fractie betreft niet de inzet en mogelijkheden die we als provincie hebben. Kan een ander proces worden ingericht als het gaat om gezamenlijke statements van de provincies richting het Rijk aangaande transitie in de landbouw? Graag een reactie van de gedeputeerde. Daarnaast ook een reflectie op de term voedselzekerheid. Die wordt een aantal keer genoemd in de zienswijze en dit wekt naar ons idee toch de suggestie dat er een gevaar dreigt voor wat betreft de voeding in onze provincie of in Nederland als geheel. Het lijkt ons van belang om steeds heel precies uit te gaan van de feiten zoals in de technische beantwoording ook wordt gezegd, voorziet de agrarische sector slechts 4 procent van onze voeding in deze provincie en in Nederland is dat slechts 1 procent. Dus zonder context de nadruk leggen op voedselzekerheid zou er een foutief beeld kunnen ontstaan van waar het om gaat in de landbouwtransitie, want daadwerkelijk voedselzekerheid komt immers voort uit een hele andere benadering van landbouw, lokaal gezonde bodem, werkend in harmonie met de natuur. Ditzelfde geldt voor het aanwijzen van oplossingsrichtingen in de vorm van natuurlijkinclusief en plantaardige landbouw. Juist in een zienswijze op het NPLG zou dit uitgelicht kunnen worden als de belangrijkste weg tot herstel van natuur, inclusief goede verdienmodellen voor de boer. Dus dat is ook een punt die we zouden in willen brengen. Dus samenvattend graag een reactie op het verzoek tot een ander proces, waarbij PS gelegenheid krijgt om mee te denken en input te leveren als het gaat over het UPLG, communicatie daarover naar het Rijk al of niet via de IPO en daarna zouden we graag zien dat specifiek Utrechtse aanpak voortaan beter over het voetlicht wordt gebracht

in IPO verband. In lijn met wat er nu in de UPLG 1.0 staat. 'Voor de landbouw', ik citeer op pagina zes: 'voor de landbouw streeft de provincie Utrecht naar een maatschappelijk gewaardeerde, duurzame landbouw. Die circulair en natuurinclusief en economisch rendabel is. Er zijn twee belangrijke ontwikkelpaden, kringloop landbouw naar natuurinclusieve landbouw'. Dat is allemaal van pagina zes uit onze eigen UPLG. Dat was mijn bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de fractie van Volt. Wilt u nu schorsen? Oké, ik dacht aan na afloop van de ronde. Hoe lang heeft u nodig? Oké, dan schorsen we even vijf minuten en misschien langer. Maar ik hoop dat we dan door kunnen gaan. Het probleem is opgelost, althans lijkt opgelost. We gaan door en dan geef ik het woord aan de fractie van Volt, mijnheer Van Lunteren. Ik had vijf minuten gezegd, sorry. Ik denk dat we wel door kunnen gaan. Iedereen is volgens mij weer binnen. Excuses. Mijnheer Van Lunteren, Volt.

De heer Van Lunteren: Dank u voorzitter. Ik zo graag willen beginnen met het geven van een kleine is disclaimer, zijnde dat ik niet de oorspronkelijke woordvoerder ben op dit onderwerp, maar in de afwezigheid van Amos zal ik vandaag nu echter wel het woord hierop voeren. Ik zal daarom proberen eventuele vragen en interrupties naar best van mijn kunnen te beantwoorden. Maar een limiet aan de kennis, dus ik ben ook, we zijn ook blij als we er later schriftelijk verder over kunnen praten. Dan, voorzitter, met het risico om de woorden van mevrouw Battea gedeeltelijk te herhalen dan nu ons betoog. Volt heeft met interesse de Interprovinciale zienswijze over het NPLG gelezen, die onlangs naar het ministerie van LNV is gestuurd. Volt hecht grote waarde aan een optimale samenwerking tussen Rijk en de provincies voor het future proof maken van het landelijk gebied. Wij onderschrijven hiermee de boodschap van de provincies om samen met het Rijk als partner samen te werken en de opgave die voor ons liggen het hoofd te bieden. Maar, voorzitter, als Volt moeten we stiekem toch ook wel een beetje bekennen dat we ook wel een beetje met de brief in ons maag zitten. Naar ons idee is de brief geschreven met een duidelijke agrarische bril op en heeft is de nadruk, of de indruk achtergelaten dat de natuur opgave een beetje naar de achtergrond lijkt te zijn gebracht. Herkent de gedeputeerde dit? We zien ook dat de diverse ruimte vragen en opgaven elkaar sommige vlakken bijten. Voor ons is het dus ook duidelijk dat hier richting aan gegeven moet worden vanuit het Rijk. Graag willen we benadrukken ook dat we de zorgen van de boeren ook zeker niet willen bagatelliseren, maar naar onze mening is de stem van de natuur nu niet evenwichtig vertegenwoordigd in deze brief. Voorzitter, Volt heeft echter ook moeite in de brief de constructieve Utrechtse houding terug te lezen, zoals we die hebben ingenomen door voortvarend door te willen gaan met het UPLG. Dit roept daarom bij ons de vraag op of de Utrechtse bijdrage aan deze zienswijze wel voldoende is meegenomen, of dat we ons toch niet door andere provincies een beetje hebben laten overstemmen. We zijn daarom heel benieuwd hoe de gedeputeerde hierop reflecteert. Op zowel de constructiviteit en de toon van de brief in relatie tot onze Utrechtse aanpak. Voorzitter, bovendien wordt in de brief onder andere ook zorgen geuit over visie met betrekking tot voedselzekerheid, of het gebrek hieraan, zonder dat hier door de provincie zelf echt invulling aan wordt gegeven. Een gemiste kans wat Volt betreft om een constructieve bijdrage te leveren aan een goede samenwerking tussen Rijk en provincie. Is de gedeputeerde dat met ons eens? In de brief staat meermaals benoemd dat de provincie graag een partner wil zijn met het Rijk in deze transitie. Voor Volt betekent een partner zijn niet alleen zeggen dat de vaatwasser verkeerd is ingeruimd, maar ook constructief suggesties doen over hoe wij graag zouden zien dat het anders kan. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Herkenbaar. Fractie van SGP, mijnheer Van Den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Waar de EU op meetpunt een goed beeld laat zien over grondwater kwaliteit levert het ministerie van LNV grote gebieden als nutriënt verontreinigt aan wat leidt

momenteel tot een opmaat naar een keiharde koude sanering in het landelijk gebied. Dan vraag je, je soms af als je dat allemaal hoort en ziet passeren. Wat er aan de boeren tafel passeert momenteel. Leuk allemaal dat UPLG, maar de realiteit op het boeren erf loopt keihard door deze maatregelen heen. Want we zijn inmiddels maatregelen pakketten aan het samenstellen waarmee we in het gebied aan de slag kunnen en het is goed om met opgaven van de slag te gaan. Die opvatting deel ik geheel met de gedeputeerde. Het is ook goed nieuws dat we hier in Utrecht relatief veel middelen vanuit het Rijk hebben gekregen. Maar het is wel van belang dat we de kaderstelling van het totaal samen laten lopen met de uitvoering van de maatregelen op deelonderwerpen. De kaderstelling van het totaal zien wij erg naar uit en we zien dan ook uit naar het Staten voorstel UPLG in juni. Voorzitter, de maatregel pakketten zijn deels no regret gaf de gedeputeerde aan op technische vragen. Dat kan zo zijn als je het per deel opgave beziet, maar in het totaal bezien kun je wellicht wel spijt krijgen van een opgave die slechts één deel opgave bedient. De vraag is dan ook of dat zonder de totaal kaderstelling in de totaalaanpak de deel opgaven wel zo op moeten pakken, zoals de gedeputeerde voorstelt. Want, voorzitter, wat me tegen borst stuit is dat we nog de opgaven nog niet heel helder in beeld hebben, komt ik in het volgende agendapunt nog wel op terug voor een deel, dat het Rijk nog monitoringsinstrumenten aan het ontwikkelen is om de voortgang in het land te monitoren. Dat we nog geen kaders hebben gesteld, maar dat we al wel heel erg op het spoor van de maatregelen zitten en maatregelen an sich kunnen het doel niet zijn. Dat moeten we altijd kunnen afwegen als politiek in wat is het doel bereik? Welk doel stellen we? Welke middelen hangen we daaraan? Wat is het doel bereik van de maatregelen die voorgesteld worden? En waar hebben we de keuze uit? Kiezen we een dure varianten, goedkope variant of een efficiënte variant, noem maar iets en hoe kunnen we er uiteindelijk komen en volgen dat het gebeurt? Iedere keer lopen we eigenlijk als volksvertegenwoordiging een stapje achter op de maatregelen of de op de stappen die gezet worden. Ik zou daarom willen oproepen om in het UPLG daar ook aandacht voor te hebben. Dat we totaal goed kunnen wegen. Voorzitter, om geen spijt te krijgen, om het nog maar een keer te noemen in goed Nederlands, van de maatregelen die we gaan treffen. Drie dingen wil ik graag nog aan de gedeputeerde vragen. In de brief staat dat u ons op de hoogte wilt houden via infosessies over de voortgang. Voorzitter, kunt u alstublieft toezeggen dat we hier brieven van ontvangen zodat we hier ook het politiek gesprek over kunnen hebben in deze commissie of de nieuwe commissie LBN. Voorzitter, dan vraagt de gedeputeerde of die kondigt aan dat nu bij niet beschikte Rijkssubsidies in andere pakketten zelf aan de slag te gaan met maatregelen en hoe geloofwaardig is dan de claim die we hebben ingediend bij het UPLG als we nu deze uitspraken doen? We hebben ongeveer 3 miljard nodig om in Utrecht te doen. Maar ja, als u niet met geld komt in de eerste tranche gaan we het wel zelf doen. Legt dat niet een bom onder de hele claim en ook onder de verhouding LNV- provincie? Want dan ben je eigenlijk je eigen claim aan het uitkleden. Dan een laatste puntje, voorzitter, dat sluit eigenlijk aan op wat ik al eerder hoorde. Hoe kunnen we voorkomen dat het meedoen aan deze maatregelen afschrikwekkend werkt bij een volgende keer dat een beroep wordt gedaan op de boeren? Oftewel dat er nu een deel van de opgave wordt ingevuld waar we straks de boeren nog nodig hebben voor het tweede deel van de opgave, maar dat, dat dan niet meer in het bedrijfsmodel past of in het maatschappelijk model zoals de boer dat voor ogen heeft. Ik ben heel benieuwd naar de antwoorden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk naar gedeputeerde Sterk of zij klaar is voor de beantwoording. Ja. Vijf minuten schorsen voor de beantwoording en ik zal nu vijf minuten aanhouden. Ik hoor net dat gedeputeerde er weer klaar voor is. Dan geef ik u het woord.

Mevrouw Sterk: Dank u wel voorzitter. Ik zal eerst even ingaan op de vragen rond de zienswijze van het IPO en daarna de maatregelen pakketten. Door de Partij van de Dieren en door Volt zijn er een aantal vragen gesteld over met name eigenlijk de verhouding tussen een algemene zienswijze en de eigen inbreng vanuit provincie

Utrecht. Ik wil beginnen met te zeggen dat die zienswijze is namens het IPO ingebracht en als twaalf provincies hetzelfde geluid afgeven maakt dat meer indruk dan als allerlei individuele provincies eigen inbreng doen. Dat is ook wel hoe we proberen te acteren natuurlijk binnen het IPO en daarom hebben we ook met elkaar deze zienswijze ingebracht. Dan zegt Volt: maar dat is wel erg met een agrarische bril geschreven. Dat deel ik niet. Het is wel zo natuurlijk dat wat wij willen in het NPLG dat gaat heel vaak eigenlijk vooral over natuur. Dat zullen we toch moeten bereiken met hulp van die grondeigenaren, dat zijn agrariërs. Daarom hebben wij zelf ook in onze eigen UPLG landbouw als 4^e doel opgenomen. Omdat je ook die landbouw mee zult moeten nemen in de veranderingen die nodig zijn, want veel van de dingen landen ook op hun erf. Als je dan kijkt naar het NPLG dan vinden wij wel dat als je daarnaar kijkt dat, dat element soms te weinig aan bod komt. Dat heeft ook te maken met dat het landbouwakkoord is geflopt en dat je ook nu weer constateert dat er eigenlijk te weinig maatregelen zijn die juist ook boeren nodig hebben om die slag te maken. Dat verklaart denk ik een beetje waarom die toon er wellicht zo in zitten in de zienswijze. Maar ik denk ook dat, dat nodig is, omdat willen we die dingen kunnen bereiken, dan zullen we ook echt die agrariërs daarin mee moeten nemen en ook de mogelijkheden moeten bieden om die transitie te maken. Even denken. Als het dan gaat over: maar waar komt dan onze eigen aanpak en onze eigen visie aan bod? Er zijn natuurlijk andere momenten dat ik met de minister spreek. Ik heb, nou ik geloof vier weken geleden, heb ik een gesprek gehad met de minister en daarin heb ik juist ook onze eigen zaken benoemd, wat wij graag willen, de manier waarop we dat willen aanpakken. Die zich volgens mij ook toont door het feit dat we zoveel maatregelen goedgekeurd hebben gekregen, maar ook de zorgen die wij natuurlijk ook al hebben voor onze eigen provincie. En dat heb ik ook pas met DG Osinga gedaan, die ook verantwoordelijk is ook voor het RTLG, wat tussen LNV en de provincies in zit. Dus er zijn ook echt momenten waarop wij heel specifiek onze eigen inbreng...Maar eerlijk gezegd vind ik het niet zo sterk dat we met elkaar afspreken om zienswijze in te dienen en dat er dan allerlei provincies nog weer hun eigen dingetjes achteraan gooien. Ik denk dat, dat juist onderuit haalt wat je met elkaar als IPO wilt bereiken en daarom heb ik ervoor gekozen om dat niet op deze manier te doen. Dan was er nog het punt ook van die voedselzekerheid wat werd genoemd ook vanuit de zienswijze. Die zienswijze is natuurlijk vooral bedoeld om te signaleren, niet om beleid neer te leggen. Wij hebben gesignaleerd dat voedselzekerheid een vraagstuk is wat je niet lokaal kunt oplossen. Dat vraagt om een visie die minstens nationaal moet zijn, maar ik denk eigenlijk ook Europees moet zijn en dat is volgens mij ook echt nodig. Ook weer als je het hebt over dat perspectief voor de agrarische sector en de transitie zij moeten maken. Daar moet ook duidelijkheid over zijn. Wat betekent dat dan? Waar moet je dan je bedrijfsvoering op gaan inzetten en dat vraagt meer dan alleen iets wat wij lokaal kunnen doen. Wat wij lokaal proberen dat heb ik u vanmorgen verteld via dat broodje Utrecht. Volgens mij waren dat de vragen, voorzitter, die gingen over het NPLG en de zienswijze die daarop is gesteld. Dat was ook nog een vraag of er niet een ander proces kan worden nog over...Dit is gewoon de manier waarop wij dat eigenlijk altijd doen met zienswijze op stukken van het Rijk. Dat is gewoon iets wat binnen alle portefeuilles op deze manier werkt. Ik denk dat ik net heb aangegeven dat ik ervoor heb gekozen om dit te doen, ook op basis van wat wij zelf ook al vinden en hebben vastgesteld. Ik zie dus niet dat daar een ander proces voor nodig zou zijn wat mij betreft.

De voorzitter: Mevrouw Battea, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Battea: Dank u wel voorzitter. Daar wilde ik even op reageren, maar ik kan me wel voorstellen...Dank voor de beantwoording. Ik begrijp de overweging om gezamenlijke zienswijze in te dienen dat, dat sterker over komt. Maar dan nog reist toch een beetje de vraag van of Utrecht zich niet enigszins gemangeld voelt door de posities die andere provincies innemen? Dus waar zit er ruimte voor Utrecht om ook toch, niet zozeer achteraan in een bijlage, want ik snap dat, dat niet zo sterk overkomt, maar wel dat in de tekst nadrukkelijk naar voren komt dat er bepaalde oplossingsrichtingen zijn die wij gewoon ondersteunen en

gewoon hebben uitgeschreven. Ervaart de gedeputeerde de ruimte om in het IPO verband dat ook een over het voetlicht te brengen? Ten tweede wat betreft het proces, ik denk dat dit om zo'n belangrijk onderwerp gaat dat ik me echt kan voorstellen dat het belangrijk is om hier toch een ander proces voor in te richten en niet het gebruikelijke IPO proces te volgen. Dus dat vroeg ik me af of dat niet toch de moeite is om daarover na te denken?

De voorzitter: De gedeputeerde.

Mevrouw Sterk: Even denken hoor. Wat betreft uw tweede vraag, ik denk dat we dat proces op zich zorgvuldig hebben ingericht, omdat alles wat wij meegeven natuurlijk ook al lang hier is besproken en op alle gesprekstafels met gebiedspartners is besproken. Dus er zijn geen nieuwe dingen in waar wij het niet mee eens zijn. Wat betreft of ik me gemangeld voel: nee, ik voel mij niet gemangeld. U kent mij denk ik ook een beetje, als ik iets vind dan kan ik dat ook gewoon zeggen. Ook binnen IPO verband. Maar het vergt natuurlijk wel, en dat is natuurlijk gewoon wel waar, als je met twaalf provincies bent, dan wordt het stuk nooit voor 100 procent jouw eigen visie en zul je er altijd klein beetje aan af moeten doen. Maar volgens mij wat er nu ligt, daar kunnen wij volledig achter staan. Volgens mij hebben we het ook goed gedaan als je kijkt ook naar wat we nu in die maatregelen pakketten gehonoreerd hebben gekregen. Volgens mij kunnen we gewoon aan de slag. Voorzitter, dan wil ik doorgaan naar de maatregelen pakketten. Er zijn natuurlijk, daar zijn veel meer vragen over gesteld. Om maar even te beginnen bij de vraag van de SGP, die aan het eind zegt: voor een deel zijn het misschien no regrets, maar deels ga je misschien ook al aan de gang met de deel opgave en is dat nou wel verstandig als er nog zoveel niet bekend is? Dat zou waar zijn als we alleen maar met de maatregelen pakketten aan de gang zouden gaan en dat is niet het geval, want wij gaan gewoon gebiedsprocessen starten of die lopen soms al en daar ben je met elkaar in gesprek over, ik heb het al vaker gezegd: wat willen wij in dit gebied, welke opgaves liggen er en hoe willen we daar met elkaar naartoe komen? Wat hebben we daar nog voor nodig? Voor een deel van die opgaves hebben we nu inmiddels dus ook middelen ter beschikking binnen korte termijn. Korte termijn is waarschijnlijk half oktober, hopen wij die middelen ook te hebben. Dus je kunt ook bepaalde maatregelen daarbinnen ook al concretiseren, want daar heb je geld voor. Die maatregelen die wij hebben opgenomen in de pakketten dat zijn zaken die eigenlijk al langer liepen, die we allang met ook allerlei gebiedsprocessen en soms ook al met u gewoon hebben vastgesteld. Ik noem de RVS die is helemaal goedgekeurd. Het pakket Veenweiden is helemaal gebaseerd op de RVS strategie en is helemaal goedgekeurd. Dus dat is geen iets wat wij er nu even hebben in gefietst en dachten: dat gaan we later wel verantwoorden hier in de Staten. Dat is iets waar u goedkeuring voor heeft gegeven. Geldt ook voor de maatregelen pakket 1 waar het gaat over Groen Groeit Mee, ook dat hebben we hier meermalen besproken. Ook dat is met heel veel gebiedspartners natuurlijk inmiddels gewisseld. De UMDL die hebben we onlangs hier ook vastgesteld, zit ook in maatregelen pakket 3. Heeft u ook over mee kunnen praten. Maar daar hebben we dus nu ook middelen voor gekregen. De stikstof maatregelen die in het UPLG staat worden genoemd, hebben we hier ook met elkaar besproken en die staan zoals u weet ook in het UPNG. Het is waar dat de definitieve versie is natuurlijk door u nog niet vastgesteld, op die 30 procent maatregelen, maar ik weet in ieder geval wel dat het een heel gedragen maatregel, juist ook van de agrarische sector is. Want die hebben we om die reden ook op die manier verwoord in het document. Dus de stelling dat er allerlei dingen in staan die misschien niet gedragen zijn en die misschien tot andere keuzes leiden, ik denk dat, dat zeer beperkt zal zijn. Bovendien medewerking is op vrijwillige basis. Wij gaan niet afdwingen dat boeren, agrariërs hieraan mee moeten werken. Deze maatregelen zijn op vrijwillige basis, die worden uitgewerkt in de gebiedsprocessen en daar worden dus ook andere afspraken nog gemaakt die ook bijdrage aan de doelen, maar die misschien niet onmiddellijk vanuit die maatregelen pakketten komen.

De voorzitter: Mijnheer Van Den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, daar zit nou precies de crux als je kijkt naar de uitvoering van die gebiedsprocessen. Wij hebben de vorige keer gezegd: ga nou niet provincie breed schieten, maar richt je op gebieden en de gebiedsprocessen om in één keer de hele puzzel te kunnen leggen. Want we kunnen onmogelijk bij de ene boer 20 hectare natuur realiseren en dat uit zijn verdienmodel weghalen, terwijl de grondruil met andere boeren of wat dan ook niet plaatsvindt en dus niet de hele puzzel gelegd wordt. Dan valt er een verdienmodel onder één bedrijf weg, terwijl we nog op later, misschien in een volgende tranche nog een stukje geld krijgen om de volgende deel van de puzzel te leggen. Waarbij het onzeker is of je dat geld überhaupt krijgt. Dat probleem probeer ik aan te geven van: we kunnen wel spijt krijgen op het moment dat je het deel opgaven ziet en omdat we maar drie jaar hebben om de middelen uit te geven, is dat het grote pijnpunt dat als we deze middelen proberen in drie jaar in de markt te zetten dat we niet de volledige gebiedsprocessen kunnen leggen en daarmee dus een druk leggen op de wijze waarop mensen mee willen doen en de wijze waarop we doelen realiseren en dus die middelen ook daadwerkelijk de gebieden in krijgen. Deelt de gedeputeerde die opgave?

Mevrouw Sterk: Wat ik deel met u is natuurlijk dat wij proberen om zoveel mogelijk gewoon een gebiedsproces te kunnen voeren waarin we met elkaar eigenlijk alle opgaven die er liggen, vertalen naar maatregelen. Tegelijkertijd zullen we constateren dat in gebiedsprocessen sommige maatregelen nu al genomen kunnen worden, anderen nog uitgezocht moeten worden en dat je nooit...Als je aan de voorkant al alles wilt weten voordat je echt aan de gang gaat, omdat je dat allemaal uitgezocht wil hebben en zeker wil hebben, dan zijn misschien wel tien jaar verder bij wijze van spreken. Want er zijn natuurlijk heel veel dingen die ook nog niet duidelijk zijn, maatregelen die er nog niet zijn, onderzoeken die nog moeten plaatsvinden als het gaat over hydrologie bijvoorbeeld. Dus je zult in dat gebiedsproces met elkaar aan de voorkant moeten vaststellen: wat speelt er in dit gebied, wat willen we met elkaar, wat willen de agrariërs, hoe zien zij hun toekomst, hoe past dat bij de andere zaken die er spelen? Dan ga je werkende weg die dingen invullen. Een deel van de middelen die we nu hebben zijn vaak maatregelen. Ik noem maar wat, levendige boerensloten, daar zitten middelen in om de natuurkanten levendiger te maken en daarmee de waterkwaliteit op orde te brengen. Overigens hebben we daar nog geen financiering voor van het Rijk, maar dan kunnen we kijken hoe dat vanuit provincies...maar dat zit wel en dat maatregelenpakket Groen Groeit Mee. Dat is natuurlijk ook iets wat al loopt en waar we natuurlijk ook de gesprekken nu over gaan voeren van hoe gaan we dat handen en voeten geven? Dus we gaan niet, hoe noem je dat, geïsoleerd allerlei maatregelen nemen zonder dat het in een grotere context wordt besproken en past, want dat willen we juist vanuit die gebiedsprocessen gaan doen. Overigens die kaderstellende notitie, zoals u terecht ook zegt, die wordt in de volgende vergadering hier gewoon vastgesteld en de middelen krijgen wij pas eind oktober, dus volgens mij volgt hij netjes voor de uitwerking van de maatregelen pakketten uit. Uiteraard gaan we niet alleen via infosessies u op de hoogte stellen, maar ook via de Statenbrieven. Zoals dat ook hoort. Dan waren er vragen van de BBB over...De vrijwilligheid, die heb ik net bevestigd denk ik al. Welke manieren ga je proberen om partijen aan de tafel te krijgen? Dat doen we natuurlijk op allerlei manieren. We hebben de...Natuurlijk meer in de bestuurlijke zin hebben we natuurlijk de UPLG plannen besproken en ook de maatregelen pakketten besproken met allerlei organisaties, waaronder ook de agrarische sector. Dat gebeurt ook ambtelijk overigens. Je ziet in veel gebieden dat men ook gewoon al in gesprek is en aan het praten is en aan het zoeken is ook soms met elkaar. Ik denk tegelijk dat we daar een oog moeten hebben voor de ingewikkelde situaties waar de agrariërs ook in zitten, want kijk maar wat er in Den Haag gebeurt. Aan de ene kant wordt de alarmbel geslagen, terecht over LNV gebieden. Maar als er dan plannen komen dan is ook iedereen weer in paniek van: maar is dit het dan wel? Terwijl wat wij volgens mij nodig hebben dat we echt...Daar ligt voor een deel ook echt een

verantwoordelijk bij het Rijk en u noemde net ook een aantal zaken op dat punt en ik hoop ook echt dat het lukt om dat aan te pakken en daarmee ook mede te werken aan het perspectief.

De voorzitter: Mijnheer Van Vuuren, BBB.

De heer Van Vuuren: Dank u wel. Terecht denk ik dat de gedeputeerde wijst op de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het grote probleem hierbij is natuurlijk dat voor een boer is de overheid gewoon de overheid. Of het nou provincie is, gemeente of Rijk, dus dat maakt het natuurlijk ingewikkeld. Wij komen hier met allerlei doellijn opgaven, terwijl eigenlijk bij het Rijk nu dingen niet opgelost worden. Ik zoek een beetje naar van hoe kan de gedeputeerde daar nou nog iets in doen in dit proces om daar ook die boeren een beetje gerust te stellen dat zij aan de kant van de boeren staat zeg.

Mevrouw Sterk: Ik herken, en dat zeg ik ook altijd tegen boeren, dat ik heel goed snap dat voor een boer het niet uitmaakt of ik er sta, of de minister of misschien soms de gemeente of het waterschap. Want we zijn allemaal de overheid en ze willen gewoon dat de dingen opgelost worden. Geldt zeker ook voor de PAS-melders waarin ik ook steeds zeg: het Rijk moet eigenlijk en wij doen wat we kunnen. Ik blijf dat gewoon uitleggen en ik wil vooral dat wij, volgens mij proberen we dat in de provincie Utrecht ook echt, ook met de gebiedspartners, om ook naast die boeren te gaan staan en met hen te zoeken naar de mogelijkheden die er dan toch wel zijn soms om die met elkaar ook op te pakken. Ik denk dat het UMDL, waarin wij ook echt zoeken naar die doel sturing waarbij we de boer zelf aan het stuur zitten om dat te gaan bereiken, een voorbeeld is van hoe wij met elkaar willen werken in deze provincie. Had u een vraag over de overgangszones. Die onderbouwing voor die 500 meter die wordt op dit moment ook nog verder uitgewerkt en daarbij betrekken we ook het advies van de WUR dat zou mogelijk tot aanpassing kunnen leiden. Overigens uw stelling dat andere provincies andere afstanden kiezen, dat klopt. Er zijn een aantal provincies zelfs die grotere afstanden kiezen dan wat wij doen. Dus in dat opzicht is het ook denk ik kijken hoe we dat beoordelen. U gaf ook...

De voorzitter: Ik zie de heer Van Vuuren. Een verduidelijkende, verhelderende vraag?

De heer Van Vuuren: Ja, misschien in reactie op of misschien een vervolgvraag hierop is van: is het dan niet verstandig om nu dat ook los te laten die 500 meter en dan in de gebiedsprocessen te kijken: wat is daar dan nodig of daar dan verstandig. Dus dat we nu niet aan de voorkant als provincie uitspreken: het is 500 meter, maar dat we echt in die gebieden zelf gaan kijken wat is daar dan nodig. Dus dan kan het inderdaad minder worden maar misschien is dan ook meer nodig. Dat moet je dan maatwerk leveren.

Mevrouw Sterk: Ik denk ook niet dat het een soort keiharde grens is, want je zult elk gebied natuurlijk ook moeten beoordelen. Soms is inderdaad soms ook meer nodig en soms kan het ook met minder. Maar het is denk ik vooral ook het gesprek wat je moet voeren van: hoe gaat dat eruitzien? Wat is nog, welke ruimte is er nog eventueel voor agrarisch gebruik. Maar waar moet dat misschien ook juist wel stoppen? Dat doe je volgens mij op het niveau van dat gebiedsproces, want daar kun je zien om welke grond het gaat en de mogelijkheden die daarvoor zijn. Nogmaals we zijn dus ook naar de onderbouwing, die willen we gewoon nog scherper krijgen, zijn we nu ook aan te kijken. We betrekken dus ook de advies van de WUR daarbij. Dan had u vragen over dat grondwaterpeil tot maximaal 40 onder het maaiveld. Dat komt eigenlijk uit onze RVS. Daar hebben we gezegd dat 90 procent waarschijnlijk tot die 40 procent kan komen met behulp ook van die WIS en dat 10 procent een verdere vernatting nodig heeft en dat we de invulling daarvan neerleggen in de gebiedsprocessen. Maar dan moet dus ook wel echt in, sommige plekken moet hij ook wel naar tegen de min 20 aan. De financiering niet gedekt. Ja, we hebben dus een deel van de maatregelen in de maatregelen pakketten hebben we nu geld voor gevraagd en krijgen we met grote waarschijnlijkheid ook. Een deel is dus

ook nog niet gedekt en u zult bij de kadernota zien dat wij ook geld proberen vrij te maken voor de dingen voor een aantal zaken die niet gedekt zijn om die toch ook uit te kunnen voeren. U vroeg ook naar landbouw, moet ik even kijken welke vraag dat nou precies was. Dat toekomstperspectief dat dat onderbelicht blijft of dat nadrukkelijker naar voren kan komen. Ik vind zelf eerlijk gezegd dat het er juist best wel in...We hebben een apart pakket ingediend. Volgens mij heeft geen enkele provincie dat gedaan op het punt van de landbouw. In het pakket hebben we een aantal maatregelen opgenomen die volgens mij juist bijdrage aan het perspectief, namelijk het helpen bij het schrijven van bedrijfsplannen, de UMDL waarmee we de boeren zelf aan het stuur zetten. We hadden daar ook nog...We hebben die die vraagbaken speciaal voor agrarische ondernemers opgericht, die voeren '...' maatregelen. We zijn bezig met de landbouwvisie aan de andere kant natuurlijk nog. Dus volgens mij proberen we juist heel hard te werken aan dat perspectief, maar wij kunnen dat niet als enige. Dat is denk ik het gesprek dat we net ook hadden. Daar hebben we ook echt het Rijk voor nodig op een heel aantal punten, maar wij moeten denk ik niet laten wat we kunnen doen. Voorzitter, volgens mij was dat.

De voorzitter: Volgens mij ook. Dank u wel. Dan wil ik de ruimte geven aan de Staten, op verzoek van Partij voor de Dieren, om de mening van de Staten ook hierover te horen. Ik verzoek u om niet te veel uit te weiden. Het is natuurlijk een heel hot topic waar ook heel veel elementen bij komen kijken, maar laten we vooral het gesprek voeren over deze Statenbrief. Mevrouw Battea.

Mevrouw Battea: Zal ik richten waar ik misschien echt graag een reactie op zou hebben, want het hoeft van mij niet per se over de maatregel pakketten te gaan zelf, maar eigenlijk vooral over de procesvraag zelf. Als het als het over het UPLG gaat in relatie communicatie met het Rijk. Als dat via het IPO gaat vinden we dan als Staten belangrijk dat we meekijken en meedenken bij wat er daar wordt ingebracht? Dus dat is eigenlijk de eerste vraag. En vervolgens ook: vinden we ook dat het Utrechtse nadrukkelijker over het voetlicht wordt moet worden gebracht als het gaat om communicatie hierover?

De voorzitter: Helder, dan kijk ik de Staten rond. Wie wil daar iets over kwijt? Ik ga het rondje dan toch maar globaal af. Ik geef niet iedereen het woord, maar als ik in de hoek ben, dan steekt u uw hand op. Ik zag als eerste de SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, om op die die vraag antwoord te geven. Volgens mij heeft de gedeputeerde helder uitgelegd dat het sterk is als je als twaalf provincies gezamenlijk een signaal afgeeft en daar scharen wij ons achter. Ik had naar aanleiding van de beantwoording van de gedeputeerde nog wel één vraagje en ik vroeg me af dat mag nog als reactie. Want u gaf net volgens mij bij de agendapunten opwaarderende ook nog de reactie om te kijken of dat alle vragen goed beantwoord waren.

De voorzitter: Die vergat ik inderdaad. Zijn alle vragen beantwoord, SGP?

De heer Van den Dikkenberg: Ik had één vraag en dat is of dat er naast de gereserveerde stikstof gelden nog andere middelen ter beschikking staan om de doelen en maatregelen te treffen die we in de pakketten hebben opgevoerd? Dus welke gelden gebruikt u daarvoor en zijn die in de reserve gereserveerd?

Mevrouw Sterk: Voorzitter, ik vind het eigenlijk een vraag meer voor bij de kadernota, maar we hebben de GGALG pot. Dat is ook een bestemmingsreserve en die kunnen bijvoorbeeld voor de landbouw onderdelen ook in zetten die niet gehonoreerd zijn nog in het maatregelen pakket. En we hebben de beste bestemmingsreserve landelijk gebied uit mijn hoofd. Maar goed, in de kadernota komen we daar op terug, want dan kan ik aangeven waar we de gelden vandaan halen, want die neem ik daar ook in mee.

De voorzitter: Dank u wel. Dat kom dus terug. Ten aanzien van het gesprek van Staten onderling en inderdaad de vraag van Partij voor de Dieren, daar heeft u genoeg over gezegd? Oké, ga ik naar VVD volgens mij. Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord voorzitter. Om te antwoorden op de vraag van de Partij voor de Dieren, ik snap aan de ene kant dat we gezamenlijk als alle twaalf de provincies gebruiken als spreekbuis van ons, maar het moet inderdaad wel een spreekbuis zijn van wat er in het Utrechtse speelt. En wat er specifiek bij ons speelt. Het is niet voor niets dat we als provincies aan de lat staan voor deze opgave, omdat wij als geen ander weten wat er in onze provincie met onze kenmerken gebeurt. Dus daarom vind ik het wel belangrijk dat onze aandachtspunten voldoende naar voren kunnen komen, ook in een gezamenlijke zienswijze, of gezamenlijk gebundelde reactie naar het Rijk. Dus daarom wel de vraag aan de gedeputeerde om te zorgen dat er in ieder geval de dingen die voor ons spelen er wel echt in komen. En anders, zoals ook in de Statenbrief staat, hebben sommige provincies toch het noodzakelijk geacht een eigen signaal te geven. En als dat nodig is om onze kenmerken naar voren te brengen om dat dan in het vervolg wel toch ook te doen. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Vuuren, BBB.

De heer Van Vuuren: Dank u wel voorzitter. Volgens mij heeft gedeputeerde net heel duidelijk aangeven dat eigenlijk de visie, of de inbreng vanuit provincie Utrecht heel duidelijk in het IPO stuk is teruggekomen. Dus wat mij betreft is dus niet nodig om hier een ander proces in te richten. Ik denk dat er een mooie zienswijze ligt die heel duidelijk aangeeft waar we mee aan de slag moeten. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Overkleeft, D66 en daarna ChristenUnie.

De heer Overkleeft: Wij sluiten graag aan bij de heer Van Vuuren in deze.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schaddelee, ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Dank u wel voorzitter. Ik zou graag een streep willen zetten onder belang van een goed, zuiver bestuurlijk proces. Gedeputeerde Sterk zei net: die kaderstellende documenten gaan we nog vaststellen. Ik neem aan dat ze met de bedoelde PS en niet GS, want ik zou er wel echt aan hechten dat wij als PS ook hier met elkaar debat over voeren. In kaderstellende zin ook. Ja, het heet een uitvoeringsprogramma. En ja, er zijn al veel kaders bekend, maar dit is een van de grootste opgaven voor de komende jaren. Dit is chefsache, denk ik. En de chef in dit huis is PS.

De heer Peer: Mijnheer Schaddelee, bij de notulen stond u al als gedeputeerde Schaddelee, bij de vorige notulen.

De voorzitter: U ging een beetje voor uw beurt. Mijnheer Hart, GroenLinks.

De heer Hart: Dank u wel voorzitter. Even een reactie op de vraag/zorg van de Partij voor de Dieren, die ik heel goed snap hoor. Maar wat GroenLinks betreft, wij hebben natuurlijk wel vertrouwen in onze gedeputeerde. Tot nu toe heeft ze dat uitstekend gedaan. En uiteindelijk gaat zij natuurlijk vertellen in dat IPO verband op basis van vastgestelde besluiten in PS hoe wij erover denken. Op basis van het coalitieakkoord hoe wij ons beleid in de komende jaren vorm gaan geven. Dus wat dat betreft denk ik dat, dat prima in elkaar zit. En wat de VVD net, collega Van Gilse net inbracht. Maar een echte aparte zienswijze, ik vond het ook helemaal niet

sterk overkomen eronder. Dan denk ik echt: jonge, jonge waar zijn we mee bezig zeg? Dus ik ben daar niet zo'n voorstander van. En er zijn ook nog heel veel andere momenten, gesprek momenten waarin we ons Utrechts perspectief, dat natuurlijk by far het beste perspectief is, naar voren kunnen brengen. Ik ben heel erg blij, daar wil ik mee afsluiten, met de bijdrage van collega Van Vuuren. Ontzettend goed om te horen met name die vrijwilligheid en dat toekomstperspectief, belang daarvan is ongekend groot. En dat ik denk dat we daarin samen optrekken.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Boer PvdA.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. De Partij van de Arbeid vindt het verbeterde maatregelen pakket en de zienswijze er goed uitzien. De gezamenlijke visie van de provincie heeft onze steun. Samen sta je sterker en naar mening zijn de Utrechtse punten goed meegenomen. We hebben dan ook geen behoefte aan een ander proces.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u voorzitter. Eigenlijk een opmerking over het grondwaterpeil, dat maximaal 40 centimeter onder de oppervlakte mag zijn. 50PLUS maakt zich zorgen over de situatie van in ieder geval dit moment. Het zal niet eenmalig zijn met de gigantische wateroverlast. Hoe dit dan toch, hoe zeg je dat, geborgd wordt dat in verhouding is met het water wat er is. Het overschot, zeg maar, van het water. Hoe gaan we daarmee om? Wordt dat meegenomen in het hele proces? Dus er is meer water dan we kunnen gebruiken om de balans goed te houden met die 40 centimeter. Hoe wordt dat meegenomen in het hele proces? Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We zijn met de Staten in gesprek over de vraag die Partij voor de Dieren in het midden heeft gelegd en dit is een vraag volgens mij aan gedeputeerde. Ik stel voor dat ze daar op een later moment op terugkomt. Dan zie ik ook PVV, de heer Daniëls die nog een bijdrage heeft.

De heer Daniëls: De brief van IPO is op zich een sterke brief met veel aantal punten waar wij ons ook zorgen over maken goed in staan verwoord. Dus deze brief is geen aanleiding om de processen voor de PS richting IPO om die te veranderen, maar dat kan natuurlijk altijd in de toekomst nog veranderen, dus dat moeten we altijd in de gaten blijven houden.

De voorzitter: Dank u wel. Kijk ik rond. Zijn we aan het einde van dit agendapunt gekomen. Dank u wel allemaal.

13. SB Proces NDA

De voorzitter: Dn gaan we naar agendapunt 13, de Statenbrief proces NDA. In deze Statenbrief gaat het college in op de Natuurdoelanalyses, de NDA's van de Natura2000 gebieden, de adviezen van de Ecologische Autoriteit, EA daarover, de hoofdconclusies en een beschrijving van hoe de provincie hiermee verder gaat. Voor alle Natura2000 gebieden in de provincie Utrecht zijn deze NDA's opgesteld. Over de meeste NDA's de heeft Ecologische Autoriteit ook al een advies uitgebracht. Twee fracties hebben deze Statenbrief opgewaardeerd. Dat is de fractie van BBB en de fractie van SGP. Behandelen hem ook weer in één termijn en ik geef het woord aan BBB, mijnheer Van Vuuren.

De heer Van Vuuren: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, in de natuurdoelanalyse staat een duidelijke disclaimer opgenomen en ik zal citeren: 'informatie over de toestand ten tijde van het referentiejaar ten aanzien van omvang, aantal en kwaliteit is slechts zeer summier aanwezig. Ook van latere jaren is zelden een compleet beeld. Door het ontbreken van goed inzicht in de referentie situatie T0, eveneens als in een later jaar T1, anders dan die voor de meest recente situatie is een vergelijking in de tijd en daarmee inzicht in de trend niet mogelijk. Voor een goed ecologische analyse is inzicht in T0 en T1 natuurlijk gewenst, maar helaas ontbreekt dit inzicht op het moment van het opstellen van dit rapport'. Voorzitter, er is dus onvoldoende inzicht in de staat van het natuurgebied op het moment van aanwijzing en is dus niet mogelijk om een accuraat inzicht te geven in de staat van instandhouding ten opzichte van het referentiejaar. Het is hooguit een indicatie, gebaseerd op aannames en modellen. Vraag aan de gedeputeerde: deelt zij deze mening en is ze het met ons eens dat we dus de conclusies ook in dat licht moeten bekijken? Voorzitter, vervolgens is er door de Ecologische Autoriteit een advies uitgebracht en is het vervolgens aan de overheden om te bepalen hoe er met deze adviezen wordt omgegaan. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: op welke manier worden de gebiedspartners betrokken bij de besluitvorming hieromtrent? En zou die besluitvorming ook juist niet in die gebiedsprocessen moeten plaatsvinden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog even het woord aan de heer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Ik kan mij grotendeels aansluiten bij de woorden van de BBB in deze. Maar daarbij een oproep die volgens mij ook in de technische vragen geadresseerd is, maar ik zou hem graag van de gedeputeerde horen. Om in het UPLG, als het gaat om de doelen rondom Natura2000 gebieden, dat we daar dus een hele heldere omschrijving van de uitgangssituatie, en dat is dus het doel van de maatregelen die we treffen op het gebied van de doelen die we daar willen hebben. Dat betekent dus niet dat we de doelsoorten nastreven en die later op de gebieden zijn geplakt, maar dat we in ieder geval realiseren wat de staat van instandhouding was op het moment dat aanwijzing plaatsvond. Want dat is ook wat volgens mij Europa van ons vraagt en wat we ook goed in beeld moeten houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Gedeputeerde Sterk, gaat uw gang.

Mevrouw Sterk: Dank u wel voorzitter. Ja, we hebben dat natuurlijk eigenlijk deze discussie ook al in de technische vragen min of meer gevoerd. Dus ik ga gewoon herhalen wat ik daar ook in heb beantwoord en daarin hebben we aangegeven dat de NDA's in principe voldoende kunnen zeggen over het moment van aanwijzing van de Natura2000 gebieden, daar zijn de meeste actuele gegevens zijn daarvoor gebruikt. Waar dat soms ontbrak, is ook verantwoord hoe men daarmee is omgegaan. En het gaat natuurlijk niet alleen op het moment van aanwijzing van het Natura2000 gebied, maar ook van wat er daarna is gebeurd. Dus over de trend van die staat van die instandhouding en ook voor wat betreft habitat types. Die is weer afgezet tegen de landelijke trends. Op basis daarvan kun je dus ook iets zeggen hoe het staat met die stand van de natuur in dat natuurgebied en de Ecologische Autoriteit heeft daar vervolgens naar gekeken en heeft op sommige punten gezegd: maar deze informatie heb je eigenlijk nog nodig of daar zou je nog onderzoeken naar moeten doen. Dat is vervolgens het advies wat we dus hebben gekregen en dat moeten we vervolgens gaan uitwerken in de gebiedsprocessen, want daar gaan we natuurlijk dan kijken wat betekent dat dan? Soms kun je dat ook op verschillende manieren oppakken en dat gesprek zal inderdaad dus in die gebieden plaats gaan vinden. Wij zijn intern natuurlijk wel aan het kijken wat die Ecologische Autoriteit adviezen weer betekenen voor de andere opgaves die we soms ook in het gebied hebben liggen. Dan noemen we de botsproeven die we...Daar komt dan het handelingsperspectief uiteindelijk uit en dat handelingsperspectief, daarin moet dan eigenlijk op papier komen welke dingen gaan we nu precies doen. Dat is eigenlijk vooral een intern werkdocument hoor,

want dat is vrij technisch denk ik, maar natuurlijk wel de basis ook en komt ook voort uit de gesprekken in die gebieden ook. Dat is eigenlijk ook een antwoord op de vraag van de SGP en ja, zijn dus zaken die we op gaan pakken straks ook in die gebiedsprocessen. Wat moet er nou precies gebeuren? Want u vraagt een heldere omschrijving van de uitgangssituatie. Dat staat voor een deel ook in die NDA's en ook het Ecologische Autoriteit heeft daar dingen over gezegd en u zegt dan: wat is nou de uitgang waar we naartoe gaan werken? Dat dat is dus uiteindelijk dat het weer op orde komt en dat gesprek hoe we dat gaan doen en wat we daarvoor nodig hebben is iets wat we gaan doen in de gebiedsprocessen.

De voorzitter: Dat was de beantwoording. Dan kijk ik naar de indien, naar de opwaarderende fracties of de vragen zijn beantwoord? Mijnheer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik had eigenlijk een interruptie op het laatste antwoord van de gedeputeerde. Dat kan ook nu. Maar de gedeputeerde geeft aan: dat staat in de NDA's, maar ik zie de NDA's als een soort van grondlegger, een onderzoek, waarop je beleid formuleert als provincie zijnde. Daarom vraag ik in het beleidsdocument dat we maken, namelijk het UPLG, vraag ik een omschrijving van het doel wat we nastreven. Dan kan ik wel uit de NDA halen wat de uitgangssituatie is, maar dan is het ook goed om in hetzelfde document waarin we allerlei stappen zetten ook het doelbereik te kunnen beoordelen. Daarom vraag ik om een uiteenzetting van de uitgangssituatie in de NDA. Kan de gedeputeerde dat daarin opnemen, in het UPLG?

Mevrouw Sterk: Ja voorzitter, dat kan ik toezeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we volgens mij dit agendapunt hiermee behandeld.

14. SB Stand van zaken gebiedsproces het Binnenveld

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 14, de Statenbrief stand van zaken gebiedsproces het Binnenveld. Vorig jaar zomer heeft de gebiedscoöperatie het Binnenveld zich teruggetrokken uit het gebiedsproces in dat gebied. Daarna is het gebiedsproces tijdelijk stilgelegd. Op 6 september heeft de voorzitter van de gebiedscoöperatie bij deze commissie ingesproken. In reactie op de inspraak van de voorzitter is door gedeputeerde Sterk toegezegd dat partijen met elkaar over het gebiedsproces in gesprek zullen gaan in een bestuurlijk overleg. In deze Statenbrief, die nu voorligt, informeerde het college u over de actuele stand van zaken van dat gebiedsproces. Deze brief is opgewaardeerd door drie fracties. De fractie van BBB, VVD en SGP. Daar wil ik bij die opwaardering even een opmerking en een suggestie voor de volgende keer meegeven. De opwaardering van BBB dat lijkt eerder een technische vraag dan een politieke. En VVD en SGP hadden geen motivering bijgevoegd. Dus de volgende keer graag wel. Kan ik de indiende fracties nog het woord geven? Misschien die motivering bij de opwaardering. BBB, gaat uw gang.

De heer Cromwijk: Voorzitter, dank u wel. Ja, over die motivering was bij ons even een, hoe noem je dat, spraakverwarring over NDA en gebiedsproces zelf, sorry daarvoor. Maar het gaat wel degelijk over het gebiedsproces. Voorzitter, dank u wel. Eerst een compliment aan de gedeputeerde dat de zorgen van een gebiedscoöperatie zorgvuldig heeft opgepakt. BBB hoopt dat de gebiedscoöperaties in het algemeen met een kennis, kunde en vertrouwen in de gebieden een trekkende rol kunnen krijgen om kaders die provincies, gemeentes en waterschappen meegeven, in te richten om zodoende draagvlak te versterken. Is gedeputeerde dat eens met BBB? Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord voorzitter. Ik dacht dat mijn opwaardeer verzoek duidelijk was, ook als motivering. Maar het gaat er in ieder geval om dat wij het uiteraard erg jammer vinden dat het in eerste instantie niet is gelukt en spaak is gelopen. En willen nog eens benadrukken hoe belangrijk het is dat alle partijen meedoen en aan de tafel zitten. De vraag is vooral aan de gedeputeerde of zij denkt dat het dit keer wel goed gaat lopen? Ook hoe wij als provincie goed op de hoogte gehouden kunnen worden, ook met de grote rol van Gelderland hier? En we zijn ook benieuwd dat als het niet goed gaat, wat dan de vervolgstappen zijn vanuit onze provincie? Dank u wel.

De voorzitter: Dan SGP, mijnheer Van Den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Dank voorzitter. Ik wil de gedeputeerde danken voor de technische beantwoording. Eén vraag bleef nog over. Dat is dat het nu geduurd heeft van mei toen het gebiedsproces ongeveer vastliep/opgeblazen werd tot en met december voordat er een gesprek plaatsvond. Nu Gelderland er een beetje tussen zit, kan de gedeputeerden dan wel borgen dat dat we sneller reageren als er obstakels zijn in het gebiedsproces, zodat we ook daarin de bestuurlijke lijnen met Utrecht en de Utrechtse gemeentes wel kort houden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Gedeputeerde Sterk.

Mevrouw Sterk: Voorzitter, dank u wel. Ik ben het eens met de opmerking van de BBB dat het belangrijk is om ook die gebiedscoöperaties, of een trekkende rol, maar ieder geval een hele belangrijke rol. Want uiteindelijk gaat het nogmaals over de dingen die op hun erf moeten plaatsvinden en ze moeten dus ook echt gewoon een nadrukkelijke rol in dat gebiedsproces krijgen. Overigens wil ik ook even refereren aan het begin van deze vergadering, toen we hier Rhenen hadden zitten en de ingewikkeldheid en opgaves die zij ook hebben. Daar hebben we ook gewoon, nou last van moet ik misschien niet zeggen, maar dat maakt het heel ingewikkeld, ook in dat gebied, want ik ben verantwoordelijk voor de natuurontwikkeling en de landbouw. Maar er zijn ook verstedelijkingsopgaven. En we zien hoe ingewikkeld dat is om op dat op zo'n manier te doen dat je daar met elkaar uitkomt. Er lopen allerlei gesprekken. Aankomende maandag hebben we ook weer een gesprek met ook de gebiedscoöperatie, met mooi Binnenveld, met de gemeentes, waterschappen, Staatsbosbeheer. Om weer te kijken: waar staan we nu? We hebben natuurlijk in de afgelopen periode een onderzoek laten doen door P2 van: wat is er nou mis gegaan en wat hebben we nou nodig? Maar wat we natuurlijk vooral nodig hebben is dat we met elkaar als overheden duidelijk maken wat we nou precies willen in dat gebied, zodat dat de kaders zijn waar binnen ook die gebiedscoöperatie scherper voor zichzelf kan zeggen wat ze daar dan in willen. Dus we proberen dat...Dus we zitten er meer bovenop. We hebben gelukkig ook een actieve gebiedscoördinator. Dat is denk ik ook één van de redenen denk ik dat we pas echt in december stappen konden gaan zetten vanuit Utrecht. In ieder geval omdat wij eerder daar ook niemand hadden zitten om die lijntjes te leggen. Maar ik zit er echt bovenop. Ik vind dat wij daar meer aandacht vanuit Utrecht aan moeten besteden dan we in het verleden hebben gedaan. Dus de lijnen zijn in principe kort, maar de opgave is wel ingewikkeld, zeg ik er even heel eerlijk bij. Als het dan niet lukt, volgens mij als het niet goed gaat dan...We moeten altijd gewoon met elkaar in dat gesprek blijven en blijven zoeken naar de mogelijkheden die er zijn. Opgeven is volgens mij geen optie, want er moeten gewoon daar zaken gebeuren. En voor een deel hoop ik in ieder geval dat met de maatregelen pakketten die we hebben daar in ieder geval ook middelen in kunnen zitten die misschien ook een aantal nodig reddingen voor die in ieder geval ook kunnen ondersteunen. Maar dat is het gesprek wat we nu gaan voeren, want die middelen zijn pas sinds kort bekend. Ja, ik kan dus zeker toezeggen dat ik mijn uiterste best zal doen. Het ligt niet altijd binnen mijn bereik, mijnheer Van den Dikkenberg, maar dat de bestuurlijke lijnen, dat ik die kort zal houden nu en in de toekomst.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Ik kijk naar de opwaarderende partij of de beantwoording zo voldoende was? Ja, nee. Mijnheer Cromwijk, BBB.

De heer Cromwijk: Op zich dank voorzitter. Ook bedankt voor de beantwoording. Wat ik heel erg proef, ook bij het gebied en bij gebiedscoöperaties is de inhuur van advisering, externe advisering en dat soort bureaus dat ze dat ook graag op zich willen nemen. Kan gedeputeerden misschien dat ook toezeggen dat coöperaties dus een trekkende rol krijgen plus de advisering wat er moet gebeuren. Dat de gedeputeerde daar ook achter kan staan?

Mevrouw Sterk: Als u daarmee bedoelt dat we de expertise die er is bij de gebiedscoöperatie zelf goed te gebruiken en in te zetten, dan zou ik ja kunnen zeggen. Maar wat P2 heeft gedaan is natuurlijk uitvogelen waar het misging en dat lijkt me nou weer niet iets dat de gebiedscoöperatie op zich zou moeten willen nemen. Dus als u bedoelt wat ik in het begin zei, dan wil ik dat wel toezeggen.

De voorzitter: Dank u wel. We behandelen de Statenbrief in één termijn. Maar u gaf het antwoord al. Dit agendapunt is hiermee ook afgehandeld.

15. SB Voortgangsrapportage vergunningverlening stikstof vierde kwartaal van 2023

De voorzitter: Gaan we naar het volgende agendapunt. Agendapunt 15, dat is de Statenbrief voortgangsrapportage vergunningverlening stikstof vierde kwartaal van 2023. Bij dit agendapunt bespreken we hoe in het vierde kwartaal van vorig jaar, hoe het daar gesteld was met de afhandeling van de vergunningaanvragen Wet natuurbescherming met betrekking tot stikstof. Deze Statenbrief is opgewarderd door drie fracties, die van de PvdA, ChristenUnie en BBB. We behandelen ook weer in één termijn en ik geef het woord aan mevrouw De Boer, PvdA.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Dank voor deze rapportage. Bij ons blijft wel de afdrank dat het toch best wel een drama is, dat het maar niet lukt om een oplossing te vinden voor de PAS-melders, ook in onze provincie. Niemand is hiermee gediend. De boeren niet, de natuur niet en wij als politici ook niet. Waar hebben wij als Staten nu eigenlijk invloed op? Wat zijn hier de politieke keuzes? Duidelijkheid krijgen en zo spoedig mogelijk uit de impasse komen lijkt mij het voornaamste. Wat is de prognose van GS hierover?

De voorzitter: Dank u wel. En uw fractie heeft ook deze zelfde vraag ook gesteld aan de Staten. Dus we doen eerst gedeputeerde en dan gaan we ook terug naar de Staten onderling. BBB, de mijnheer Cromwijk.

De heer Cromwijk: Voorzitter, dank u wel. Vijf jaar. Vijf jaar onzekerheid voor de PAS-melders door overheidsfalen. PvdA stelt dan ook terecht de vraag: hoe lang nog? BBB vroeg om een overzicht van alle vergunningen. Die zijn niet in beeld, was het antwoord. Kunnen we dan constateren dat als de PAS-melders gelegaliseerd zijn, de ondernemingen met een NB vergunning op foutieve gronden, interimers en ondernemers met oude Hinderwet vergunningen de volgende groep zijn die in de problemen raken? Deelt de gedeputeerde de zorgen van BBB en kan ze toezeggen dat het college er alles aan zal doen zich ook in te zetten voor deze vaak vergeten groep ondernemers? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan de laatste indienende partij, ChristenUnie. Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank u voorzitter. Dank het college voor de beantwoording. Toch maken we ons als ChristenUnie steeds meer zorgen nog over de PAS-melders. Ik denk dat, dat door de PvdA en BBB net goed

verwoord is. Tussen de regels door, ook weer in de beantwoording, doet het college naar ons idee wel aan verwachtingsmanagement, waarbij de boodschap lijkt: we gaan ook 2025 niet halen. Ondanks dat het probleem al sinds 2019 levensgroot op ons netvlies staat lukt het ons dus als overheid, die trek ik maar even breed, zodat we hem ook als provincie naar ons toe kunnen trekken, het niet om dat in zes jaar tijd op te lossen. Dat is echt een drama. Vooral voor de ondernemers die daardoor geraakt worden. Het is goed dat we daar ook als Staten alles op alles zetten om te doen wat we kunnen. Ik heb naar aanleiding van de beantwoording van het college wel één vraag. In antwoord vijf stelt het college dat we als provincie geen actief beleid hebben als het dan even gaat over het afdwingen van bepaalde ruimte en ook dat dat niet afgedwongen kan worden onder de huidige wetgeving. Ik zit me even af te vragen op wat voor wetgeving in dat antwoord bedoeld wordt? Want naar ons idee, je hebt natuurlijk inderdaad landelijke wetgeving, de formele wetgeving, maar via vergunningverlening hebben wij natuurlijk ook als provincie zelf wel instrumenten om nadere regels te stellen via die vergunningen. En volgens mij zijn die wel degelijk afdwingbaar. Dus ik zit even te kijken naar wat voor, waar is deze uitspraak op gebaseerd? Mag eventueel ook schriftelijk, want dit is misschien best een technische vraag. Maar het is wel naar aanleiding van de beantwoording een vraag die ik heb.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef het woord aan de gedeputeerde Sterk.

Mevrouw Sterk: Voorzitter, eigenlijk op die laatste vraag van de ChristenUnie, die is een beetje technisch. Wil ik graag heel even ambtelijke straks of misschien kan ik hem anders ambtelijk na afloop schriftelijk laten....

De voorzitter: Die suggestie gaf de heer Schaddelee zelf ook.

Mevrouw Sterk: Ik zat ondertussen te kijken of ik het nou goed begreep wat u vroeg. Maar dan doen we dat schriftelijk in ieder geval af. Die andere vragen kan ik wel iets over zeggen. Laat ik beginnen met te zeggen dat, naast de stand van de natuur, de PAS-melders wat mij betreft ook één van de grootste drama's is die we op dit moment hebben en dat het ons gewoon niet lukt om dat op te lossen. Dat we zo zitten vastgedraaid dat wat we ook proberen het elke keer bij de rechter ook weer strand en dat de enige keuze die we hebben denk ik toch vooral is zorgen dat wij die neerwaartse spiraal stutten en dat we kunnen laten zien dat we langzaam toch weer die natuur omhoog helpen met dat toekomstperspectief voor de agrarische sector daarbij. Volgens mij is dat in ieder geval de ruimte die we moeten gaan invullen. Ja, welke politieke keuzes kunnen we daar dan maken? Dat weet u, dat is in ieder geval voor de provincie relatief beperkt. De dingen die we doen, doen we volgens. Wee hebben ook in de technische vragen daar een aantal dingen over opgesomd. De volgende commissievergadering zal hier in ieder geval de stikstof depositie bank liggen. We zijn als IPO bezig om te kijken of we die rekenkundige ondergrens toch niet geregeld kunnen krijgen. Dat zou in ieder geval een oplossing zijn voor de PAS-melders, maar nog niet voor de stikstof. We hebben een verplaatsingsregeling om ruimte te kunnen maken ook voor verplaatsen, waardoor je ruimte kunt krijgen weer voor PAS-melders.

De voorzitter: Ik zie de heer Cromwijk. BBB.

Mevrouw Sterk: Mag ik even mijn antwoord afmaken? We zijn ook bezig, want dat is mijn laatste zin, ook om toch te kijken in Montfoort. Ik weet niet wat de kansen zijn hoor, want ik vind dat we alles moeten proberen. Tegelijk wil ik ook geen verwachting creëren dat we dat geregeld kunnen krijgen, maar toch aan te kijken of we daar niet met zes boeren vanuit de stoppende boer toch kunnen kijken, omdat er relatief weinig Natura2000 in de buurt zit of we daar toch iets kunnen doen? Ik heb akkoord gegeven om dat te doen, maar ik heb wel gezegd: zorg er alsjeblieft wel voor dat de verwachtingen niet al te hoog zijn. Want ik weet echt niet of het kan. Maar laten we in ieder geval proberen te doen wat we denken te kunnen. Dus dit is iets wat ik...En

ja, dat is wat wij kunnen volgens mij als provincie. Naast continu op de deur bonken, ook bij het Rijk, dat het echt een cruciale voorwaarde is willen we echt stappen gaan zetten, ook in het in het NPLG waar we het net over hadden, dat we dat in ieder geval geregeld krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Cromwijk nog, de reactie.

De heer Cromwijk: Ja, kort. Was een aanvullende vraag over de legalisatie PAS-melders. Afgelopen week kwam Noord-Holland met een stikstof bank naar buiten voor legalisatie PAS-melders. Dus wat doen hun dan anders als wij, weet de gedeputeerde dat?

Mevrouw Sterk: Volgens mij, ik weet niet. Volgens mij doen ze eigenlijk niks anders, behalve dat zij blijkbaar specifiek voor PAS-melders hebben en wij een bredere bank hebben, zodat we ook dat we nooit een restje laten liggen, maar dat je hem ook voor andere projecten in kan zetten. Het oprichten van een stikstof bank hebben wij al gedaan. Dat hebben we al eerder gedaan dan Noord-Holland, maar ik maak mij sterk dat er bij hun al genoeg stikstof in zit om PAS-melders te helpen. Want dat is het grote probleem. Wij moeten eerst stikstof hebben en die stikstof moet niet nodig zijn voor natuurherstel voordat je hem kunt gaan uitgeven aan die PAS-melders en ik durf wel te stellen dat het probleem in Noord Holland echt niet anders is dan hier in Utrecht.

De voorzitter: Dat was de beantwoording? Oké, dan ga ik de indiende fracties langs of het zo voldoende is beantwoord? Ja. Dan was er ook nog een uitnodiging van de PVDA. De BBB, mijnheer Cromwijk.

De heer Cromwijk: Ik heb eigenlijk niet zoveel over de interimers , de NB op foutieve gronden en oude Hinderwet vergunningen gehoord die er nog aankomen.

Mevrouw Sterk: Daar heeft de heer Cromwijk helemaal gelijk in. Wij zijn bezig met een veehouderij register, officieel heet dat het Fundament Omgevingsvisie Landelijk Gebied. Daarin brengen we eigenlijk alle vergunningen, ook van de Wabo, dus ook die bij de gemeentes liggen en de provincie bij elkaar. Dus daar zijn we echt mee bezig en daar kunnen we dus inzicht krijgen ook in de situatie die niet alleen bij de PAS-melders aanwezig is. Dus het is niet zo dat we niks in beeld hebben.

De voorzitter: Nu is het wel volledig dan toch? PvdA heeft, naast gedeputeerde, ook aangegeven met andere fracties te willen bespreken waar in dit kader de Staten invloed op hebben en wat de politieke keuzes zijn. En ook de BBB was benieuwd naar andere fracties voor wat betreft de voortgang van dit dossier. Nee, deze Statenbrief, die voortgangsrapportage. Ik maak hem iets kleiner. Ik kijk de fracties rond. Wil de PvdA misschien nog daar een toelichting op geven op de vraag die ze via de griffie heeft gesteld?

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ja. Ik denk eigenlijk dat de gedeputeerde al heel duidelijk heeft aangegeven wat de mogelijkheden zijn. De vraag kwam ook uit voort...Ik denk trouwens dat wij als Staten met elkaar wel een beetje moeten beperken in steeds oproepen voor met alle fracties erover spreken hè? Maar goed, dat kwam voort uit dat wij in de woordvoerdersgroep van de natuur en landbouw er met elkaar over hadden dat ons dit allemaal zo dwars zit en dat wij dit zo graag willen oplossen. Dus daar kwam het uit voort. Maar ik denk dat de gedeputeerde het heel helder heeft gesteld net.

De voorzitter: Dank u wel. Overigens vind ik het wel belangrijk dat we ook met elkaar in debat gaan over bepaalde...Niet per se dan dit als ze hier nu niet een behoefte is. Maar in het algemeen is dat wel een

uitnodiging. BBB had ook nog over de voortgang, ook niet meer? Dan kijk ik verder. Mevrouw Van Gilse, VVD wil nog iets zeggen. Ook niet meer. Mijnheer Schipper, SP.

De heer Schipper: Laat ik ermee volstaan dat ik zowel de verzuchtingen van BBB, PvdA, als de gedeputeerde van waar zijn we nou met zijn allen mee bezig, dat ik die volledig deel. Want ik heb expres niet dit weer opgewaardeerd, omdat er gewoon...Iedereen is een kringetje om elkaar heen aan draaien lijkt het wel en zolang dat zo is, kunnen we hier heel veel lucht verplaatsen. Maar laten we nou kijken wie er daadwerkelijk iets moet doen en laat die dat ook doen en ik denk dat dat vooral het Rijk is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik nog een vraag aan de heer Schaddelee, ChristenUnie. U heeft een tijdje geleden gezegd dat u PAS-melders bij elkaar zou willen brengen. Is het mogelijk ons mee te nemen naar de stand van zaken op dat gebied?

De heer Schaddelee: Jazeker voorzitter, goed dat u daarnaar vraagt. We hebben met een aantal woordvoerders die we de vorige keer bij elkaar hebben, tenminste vorige keer geïnterviewd van wie zouden willen meedenken? We zijn nu met een aantal woordvoerders hebben we een appgroep en we gaan zo tijdens de lunch even de koppen bij elkaar steken en eigenlijk is ons plan om een expertmeeting te organiseren met elkaar waarbij we kijken: welke experts hebben we nodig en een uitkomst daarvan kan zijn dat we met elkaar een initiatiefvoorstel maken en hopelijk lukt dat voor de zomer. Dus u hoort nog wel van ons, maar we zijn nog even met elkaar daarover aan het praten.

De voorzitter: Dank voor de update en work in progress zo te horen. Dit is de laatste keer dat de Staat deze kwartaalrapportage hebben ontvangen, want voortaan krijgt de commissie elk half jaar een rapportage en de eerste komt dan na de zomer van dit jaar. Dan ben ik aan het einde gekomen van dit agendapunt. Dan kijk ik even naar de klok. We kunnen volgens mij nog...Ja.

16. SB Actualisatie mastergrondexploitatie Hart van de Heuvelrug en grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg 2024

De voorzitter: Agendapunt 16 is dan aan de orde, dat is de Statenbrief actualisatie mastergrondexploitatie Hart van de Heuvelrug en grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg 2024. We spreken hier in een openbare Statenbrief en ook, ik benadruk nog maar eens een keer, alleen de openbare Statenbrief over de projecten rapportage Hart van de Heuvelrug, Vliegbasis Soesterberg 2024. De mastergrondexploitatie Hart van de Heuvelrug 2024, de grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg 2024 en de risicoanalyse van de grondexploitatie 2024. Deze Statenbrief is opgewaardeerd door de partijen VVD, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en SGP. We gaan eerst ook weer de indieners het woord geven, daarna Gedeputeerde Staten en daarna zijn er nog twee fracties die met andere fracties het één en ander willen bespreken en dat is Partij voor de Dieren en de SGP. Ga ik eerst naar de indienende fracties en dan geef ik de VVD als eerste het woord en ik kijk even wie, mijnheer Peer. Gaat uw gang.

De heer Peer: Dank u voorzitter. Ik heb wat aantekeningen gemaakt, maar nu ben ik slachtoffer van mijn eigen doktershandschrift. Dus ik heb de bril er maar even bij opgezet. Allereerst lof voor de rapportage, uitgebreid. Ik was even benieuwd, gedeputeerde, we kunnen uit het stuk, zoals het Staatsvoorstel is, kunnen wij vrij citeren, behalve uit de bijlage. Dat heb ik toch correct? Dat ik daar geen fout in maak. Dus ook de daarin genoemde bedragen. Een mooie samenvatting van projecten in een belangrijke ontwikkeling van onze provincie. Heel kort samengevat, het gaat in totaal om 18 hectare natuurontwikkeling en 900 woningen. Maar we lopen daar ook tegen risico's aan en daar is deze analyse voor bedoeld. De risico's daar schrijft het college

zelf over, zijn te overzien, zijn te behappen. Ik wil daar toch een paar redenen voor uitlichten en ook een aantal vragen daar dan maar over stellen. Als reden voor een aantal risicoverhogingen of kostenoverschrijding wordt genoemd: de doorvoer van een financieringsmethode, laten doorrekenen van de rente van de provincie op de projecten, impact van de netcongestie, maar ook een verhoging van de duurzaamheidsambities, dalende grondprijzen en zelfs het door ons recent aangenomen voorstel om ook de haas en het konijn en andere marterachtige van ontheffingen af te halen speelt ons parten. Bij de financiering daarvan zien we terugkomen dat een deel van de projecten waar we kiezen, politieke keuzes maken om bijvoorbeeld de financieringscategorie van de woningen te veranderen, meer betaalbare woningen te bouwen. Waar wij het overigens wel mee eens zijn. Daar wordt gekozen door de overschrijding ten laste te laten komen van de weerbaarheidsreserve en eigenlijk zou volgens ons daar een politieke keuze, een afweging van de financiën in deze Staat moeten plaatsvinden, ten opzichte van andere wensen die wij hebben. Het weerbaarheidsfonds is, vinden wij, niet een eerste om aan te geven waar wij politieke prioriteiten hebben neergelegd. Graag een antwoord daarop. En dan ook, een fors aantal projecten staat, en dat komt ook in deze analyse naar voren, onder politieke druk. Politieke druk, omdat vanuit de omgeving, maar ook hier vanuit de Staten, wel de natuurcompensatie nagestreefd wordt, maar de daarmee samenhangende en de financierende partij, namelijk het realiseren van woningen, liever achterwege gezien wordt. Wij hebben daar al een aantal keren een discussie over in deze Staten gehad. Daar hebben we de vorige keer...En dat hebben we aan deze gedeputeerde gevraagd, maar ik vraag het graag nogmaals, of het college nog steeds de hardheid van de woningbouwbehoefte en derhalve dus ook de noodzaak van het doorgaan van deze projecten onderkent? Buiten dat, we hebben heel veel van een natuurcompensatie reeds in gang gezet of al volbracht. En dat betekent dat als wij een aantal van deze projecten alsnog zouden afschieten, dat wij gewoon een groot gat in de begroting schieten. Voorzitter, ik denk dat we voldoende vragen hebben voor het college om in ieder geval binnen onze tijd nu te moeten afronden.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mevrouw Battea.

Mevrouw Battea: Dank u wel voorzitter. Ik wilde eigenlijk interrumpen, maar ik begrijp dat ik nu ook gewoon aan de beurt ben, want ik wilde eigenlijk nog even reageren op de heer Peer met waarin gesteld wordt dat er politieke druk is om van de woningbouw af te zien. Ik denk dat de heer Peer zich ervan bewust moet zijn dat er een motie is aangenomen voor de zomer waarin we, van rechts tot links, van stadse tot landelijke partijen hebben aangenomen, waarin ook staat dat er gezocht moet worden naar alternatieve locaties. Dus dat het helemaal niet zo is dat we zeggen dat de woningbouw, dat daarvan afgezien moet worden, maar dat het gaat om waar je woningbouw realiseert en wat voor woningbouw je realiseert. Dus dat even als interruptie.

De heer Peer: Als ik daarop mag antwoorden voorzitter.

De voorzitter: Heel kort.

De heer Peer: Daar is een antwoord op gekomen op die motie, die is afgedaan en uit die motie is niet gebleken dat er alternatieven voorhanden zijn en zeker niet op termijn en zeker ook niet die voldoen aan de financiële consequenties die wij er als Staat aan gehecht hebben.

Mevrouw Battea: Het zal duidelijk zijn dat we daar politiek wel van mening verschillen dat, dat er niet is.

De heer Peer: Nee, de Staten hebben die motie afgedaan.

Mevrouw Battea: Dat heeft het college gedaan. Het punt dat ik wil maken is dat wij dat wij als politieke partij juist ook voor woningbouw zijn op plek en wij denken echt dat daar mogelijkheden voor zijn in onze provincie en dat, dat niet hoeft te gebeuren in het Oude Tempelbos. Maar dat terzijde. Oké, maar mijn opwaardering. In het stuk staat een aantal opvallende nieuwe zaken ten aanzien van de Oude Tempel, bijvoorbeeld geboorte van jonge dassen. Ook wordt verwacht dat er in de komende periode met Portaal een samenwerkingsovereenkomst gesloten gaat worden en dat er een traject start wat betreft ontheffing op de WNB. Nieuwe zaken voor ons. We zijn inmiddels twintig jaar verder en de risico's voor het bouwen van de woningen die we lezen in het project rapportage zijn schrikbarend en niet mals. Het vervallen van beschermde diersoorten van de vrijstellingslijst, haas, konijn, marterachtige zijn al genoemd, heeft grote consequenties, dringt tot nieuw en grondig onderzoek en lijkt mogelijk tot een noodzaak voor nieuwe mitigerende maatregelen en of aanvullende vergunningen. Er zijn stijgende kosten in verband met schaarste aan personeel en materieel en mogelijke restricties als gevolg van aanpassingen van de berekeningen. Uiteraard zijn er ook zwaarwegende maatschappelijke risico's. Veranderende kijk op de waarde van natuur en zeker met in ons achterhoofd de natuur opgave van honderden, honderden hectaren. Uit de technische beantwoording van onze vragen worden we niet veel wijzer. GS stelt simpelweg dat de baten nog altijd opwegen tegen de risico's en dat er zelfs dit jaar begonnen kan worden met het bouwrijp maken van de grond en van gronduitgifte van het eerste deel. Terwijl tegelijkertijd vanuit actiegroepen weer verder geprocedeerd wordt tegen de beoogde bouw bij Oude Tempel, via de procedure bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mensen en ook via het spoor van bezwaar en beroep tegen de wijziging actualisatie van de ontheffing op de WND voor de verwijdering van de dassen clan. Het lijkt ons zeer onverstandig, gezien deze juridische procedures, al te starten met omkeerbare werkzaamheden of de dassen met een enkeltje richting Overijssel te sturen. Wat is deze groepen in het gelijk gesteld worden, komen de dassen dan weer terug, wordt de grond weer in oorspronkelijke staat hersteld? Ook dat zijn weer kosten waar we hun rekening mee moeten houden. We rekenen erop dat de zodra de definitieve plannen van de ontwikkelaar gereed zijn, deze ook per omgaande met de Staten worden gedeeld, waarbij we er ook van uitgang dat er een nadere toelichting komt op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten die niet langer op de vrijstellingslijst staan. Kan de gedeputeerde dat toezeggen? We kunnen ons dan ook beraden welke handelingsperspectieven er zijn en of er nieuwe voorstellen ingediend kunnen worden die zien op de bescherming van dit bos. Ook zouden we de gedeputeerde willen vragen om bij Soest erop aan te dringen te wachten met het starten van omkeerbare ingrepen totdat de juridische procedures zijn afgerond. Graag een reactie van de gedeputeerde erop. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De fractie van ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank u voorzitter. Wij hadden niet zoveel inhoudelijke vragen, maar wel de behoefte om gewoon dat politieke gesprek hier eens met elkaar aan te gaan over de Oude Tempel, want dat is volgens mij wel een beetje de olifant hier in de kamer. Daar kunnen we lullig over doen. Maar de interruptie net, tussen de VVD en de Partij voor de Dieren, liet het ook gewoon zien. Er is voor de zomer en ook na de zomer zijn er meerderheden geweest in de Staten die zeiden van nou kunnen we dit kunnen we er vanaf? Kunnen we af van woningbouw in de Oude Tempel? Wat is daarvoor nodig? Wat kost dat? College onderzoek dat eens? Vervolgens hebben we ook een beetje in de marge van de laatste Statenvergadering het debat met elkaar gehad van: vinden we nou dat die alternatieve locaties wel of niet voldoende zijn onderzocht? We hebben ons de daarin geschikt dat die motie als afgedaan beschouwd kon worden, maar nog steeds is daar politiek en bestuurlijk ongemak en we kunnen dat voor ons uit blijven schuiven, maar volgens mij blijven we dan nog een poosje doen alsof die olifant niet in de kamer is, terwijl hij is er wel. Dus we kunnen de discussie ontlopen, maar het zal mijn voorkeur hebben om die discussie dan maar hier met elkaar aan te gaan en ook met elkaar

te peilen: hoe zitten we hier nou in? Want hoe langer we dit voor ons uitschuiven, hoe hoger die rekening oploopt. Zowel de VVD als de Partij voor de Dieren hebben denk ik gelijk als ze zeggen dat de kosten al enorm zijn, dat er ook al heel veel natuurrealisatie is geweest, dat er nu ook voor het bouwrijp maken heel veel kosten worden gemaakt. En als wij politiek niet het lef hebben om ons daarover uit te spreken, dan blijft A. de onzekerheid boven de markt hangen en B. dan blijven de kosten oplopen. Dus volgens mij moeten we nu ook gewoon maar een beetje politiek ballen hebben met elkaar en zeggen: willen we door of willen we niet door met bouwen in Oude Tempel.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan toch wel eerst naar de antwoorden van GS en daarna komen we hier op terug.

De heer (...): Mag ik daar wel op interrumperen voorzitter?

De voorzitter: Ik doe hem liever...Want ik ga er straks echt ruimte er voor bieden, dus dan. De laatste indienende partij, opwaarderende partij bedoel ik, SGP. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter korthedshalve sluit ik me aan bij de vragen van de VVD.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar gedeputeerde, de heer Van Muilekom. Die heeft ook een...Dat was al eerder. Welkom trouwens. Ik schors even voor twee minuten. Het technische probleem is opgelost. Dus we kunnen verder en dat gaan we ook. De opwaarderende partijen hebben het woord gevoerd. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Van Muilekom, nogmaals welkom in de commissie en we doen de behandeling in één termijn en daarna nog de Staten onderling. Het woord is aan de heer Van Muilekom.

De heer Van Muilekom: Dank u wel. Sorry voor het oponthoud, ik had even geen contact. Ik begin even met de vragen van de heer Peer. We proberen zo eerlijk te zijn over risico's die er zijn en die we te tackelen hebben. We hebben daar ook naar de financiële vertaling hebben we ook afspraken of contact mee met onze accountant van hoe boeken, hoe registreren we dat nu? Het is zelfs zo, de 1,3 miljoen die ook in de in de brief staat heeft de accountant eigenlijk gezegd van: daar hoeft je nu geen voorziening op te nemen, want binnen Hart voor de Heuvelrug heb je nog voldoende marge in je reserves, dus je hoeft je...Daar heb je die reserves voor om die dingen op te kunnen vangen. Wat we wel hebben, bij Sortie, hebben we duurzaamheidsmaatregel door doorgevoerd en vastgelegd, die zijn al vast en daar hebben we wel die 99, 1000 negatieve saldo opgenomen en daar is wel een voorziening voor opgenomen en die wordt ook gedekt uit de reserves. Wat ik zelf heel blij mee ben, moet ik zeggen, als ik kijk naar het programma Hart voor de Heuvelrug. Ik dacht: ben benieuwd als we de grex hebben nu eind 2023 ten opzichte van het jaar daarvoor, zit daar grote verschil in? En ik merk eigenlijk dat als je kijkt naar het saldo en zo dat het zelfs een klein plusje is, maar dat eigenlijk voor naar mijn idee vergelijkbaar is. We hebben in ieder al een aantal projecten. Ik wil het niet alleen over Oude Tempel hebben binnen Hart voor de Heuvelrug, grex gaat over alle projecten die we doen en bij alle projecten geldt dat we doorgaan met de planvorming, omdat we ook hebben afgesproken dat we die woningbouw is ook een belangrijk onderdeel in het hele programma Hart voor de Heuvelrug. Die planvorming die gaat gewoon door. Als je kijkt naar de woonwijk Vliegbasis, ik heb laatst ook verteld over de PFAS verontreiniging. Wij zijn nu gewoon bezig om het goed in beeld te brengen de bodem, grondwater en wat ervoor nodig is op dat saneringsproces geweest zodat de woningbouw van start kan gaan. Ga ik even door op vragen van Partij voor de Dieren. Wat ik net al zei: de motie is volgens mij afgedaan, ook zelfs in de laatste PS vergadering. Ik snap heel goed het standpunt van de Partij voor de Dieren waar ze voor staan en de aandacht die jullie vragen. Ik heb ook vorige keer gemeld dat de gemeente Soest keihard werkt aan de planvorming waarbij ze aandacht geven aan voor de natuur of voor de dassen of natuurinclusief. Wat ik toen ook al toegezegd heb wil ik

nogmaals herhalen: op het moment dat het college van Soest openbaar de raad wil gaan informeren dan op datzelfde moment wil ik eigenlijk, en daar wil ik bijna geen minuut tussen laten zitten, maar in ieder geval zo kort mogelijk, dezelfde informatie geven. En als u dan zegt: ik zou best wel wat meer informatie over willen of achtergrond of dan ben ik ook best bereid om hier in huis een sessie te houden waarbij we Soest vragen, het is een project van Soest, om het project toe te lichten en de vragen die u heeft te kunnen bespreken. Dus ik probeer u zo kort mogelijk op de lijn te zetten als er openbare informatie is om u daar van te gewissen. Over die beschermde diersoorten. Daar wordt nadrukkelijk naar gekeken op moment dat...

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee, ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Er wordt nu een nieuw onderwerp aangesneden, ik zou graag over de vorige een vraag willen stellen. Kan de heer Van Muilekom iets zeggen over de termijn waarop de informatie gedeeld kan worden? Want je komt natuurlijk op een gegeven moment toe naar een soort punt waarop je niet meer terug kan en misschien zijn we dat punt al tien jaar geleden gepasseerd hoor. Maar met name in de werkzaamheden in het gebied kom je op een gegeven moment op dat punt. Dus het luistert daarom denk ik ook wel nauw wanneer die informatie op tafel komt, zodat we hier die afweging kunnen maken.

De heer Van Muilekom: Wat ik u alleen kan zeggen, ik ga niet over de agenda van de gemeente Soest. Ik weet alleen dat bijvoorbeeld...Ze zijn keihard bezig om het af te ronden. En dat duurt geen maanden. Ik hou even mijn voorbehoud om het te doen, omdat zij hun eigen proces goed moeten doen en zorgvuldig moeten doen. Maar dat gaat geen maanden duren dus op het moment dat ik echt iets naar buiten kan brengen zal ik in ieder geval zo snel mogelijk informeren en ik weet hoe druk het is met de informatiesessies, voorzitter. Maar als er behoefte is aan nadere toelichting dan moeten we kijken hoe we dat kunnen organiseren als men dat op korte termijn wil. Maar de bal ligt bij u als Staten en ook bij de griffie om daarop in te gaan. Over de lijst beschermde diersoorten. Daar wordt zorgvuldig naar gekeken in alle bouwprojecten die we hebben. De lijst is uitgebreid ook en daar wordt natuurlijk naar gekeken. Zijn die beesten aanwezig? Konijn, marterachtige, haas dus wordt op een zorgvuldige manier gedaan en weet...Daar ga ik niet over. Daar is gewoon een aparte bestuurder voor en een aparte organisatie onderdeel ook die hiernaar kijkt dat het op een zorgvuldige manier gebeurt. De heer Schaddelee vroeg naar politiek gesprek over Oude Tempel. Ik heb net al even geantwoord. De motie is volgens mij afgehandeld. Wij gaan door met de planvorming en het moment dat ik informatie kan geven, doe ik dat zo snel mogelijk.

De voorzitter: Mevrouw Battea, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Battea: Dan toch nog even ingaand op de termijn, want het duurt geen maanden, dat is natuurlijk heel ruim. We zitten hier samen in. Dus het is niet zo dat we nu volledig afhankelijk zijn van gemeente Soest. De provincie heeft hier ook een rol. Dus is het niet belangrijk dat de communicatie en de afstemming heel zorgvuldig gebeurt, maar dat wij daar als provincie ook in meegenomen. Dus dat we niet gaan zitten wachten dat Soest beslist wanneer er informatie gedeeld wordt, maar dat is provincie daar ook een regierol, een rol in hebben en daar gewoon onderdeel van uitmaken, want bestaat er bijvoorbeeld de kans dat er informatie gedeeld wordt buiten ons om? Iets in de media komt, dat we dan achteraf via de kranten moeten gaan lezen. Dus ik wil toch heel erg aandringen op dat we dus niet alles bij de gemeente gaan leggen als het gaat om de communicatie en termijnen, maar dat we daar zelf ook sturen.

De heer Van Muilekom: Het meest van belang is dat het college van Soest, als ze met iets naar buiten gaan komen, moeten ze dat doen binnen de kaders die er zijn. Bijvoorbeeld voor Oude Tempel dit gebied is een bestemmingsplan vastgesteld. Het kan ook zoets zijn dat ze binnen de kaders van de SOK natuurlijk moeten

opereren en als we binnen de kaders van de SOK moeten opereren en die gaan ze te buiten, dan zijn wij als college ook aan zet c.q. ook in bepaalde gevallen natuurlijk ook u als Staten. Maar op het moment als het blijft binnen die kaders, dat gesprek hebben want continu met Soest dat ze dat op een zorgvuldige manier moeten doen, is het aan de gemeente Soest en het college van Soest. We kunnen wel zorgen dat, wat ik net al zei, dat net zoals de raad...Op het moment dat die die openbaar geïnformeerd wordt dat ook u op dat hetzelfde moment ook openbaar geïnformeerd wordt. Zo liggen de afspraken en zo liggen ook de verantwoordelijkheden in het in het programma en met betrekking tot dit project. Ik weet niet, mevrouw Battea, of u nog een vraag had over de ontheffingen, maar inmiddels is het wel zo dat de ontheffingsprocedure die er geweest is met betrekking tot de das en de mogelijke verplaatsing en de procedure. Die is door de AWB commissie afgerond en de ontheffing die er is die blijft van kracht. En de dassen die zijn vooralsnog nog steeds niet gevangen. Ik meen zelfs te begrijpen niet eens meer gesignaleerd in het gebied, dus op het moment worden daar ook geen acties ondernomen om een das te...Daar kijken ze wel naar, maar om een das te vangen, maar dat project loopt om daar continu aandacht voor te hebben, voor de dassen. Volgens mij zijn dat de vragen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording.

Mevrouw Battea: Mag ik nog een aanvullende vraag stellen?

De voorzitter: Zijn de vragen die u heeft gesteld beantwoord of heeft u nog aanvullende vragen? Want ik wil wel een beetje de vaart erin houden, in dit deel.

Mevrouw Battea: Wat betreft de vergunning van de dassen. Dit roept wel bij mij weer vragen op als u zegt we gaan wel of niet acties ondernemen om ze te vangen. Ze zijn niet gesignaleerd, maar we ondernemen wel acties. Dat is voor mij verwarrend. Dus misschien kan dat nog even toegelicht worden?

De voorzitter: Volgens mij...Herhaalt u zelf uw antwoord nog een keer.

De heer Van Muilekom: U vraagt of wij, of Soest wel of geen acties of...

Mevrouw Battea: Ik snap dat de vergunning nu is, dat die nu gewoon geldt. Dus formeel mogen de dassen gevangen worden. Maar in uw beantwoording stelt u: er worden...Dat was me niet duidelijk. Worden nu wel of niet acties ondernomen om dat dan ook te gaan doen op dit moment?

De heer Van Muilekom: Wat er op dit moment allemaal exact gebeurt in Soest weet ik niet. Ik bedoel: u stelt vragen over welke actie Soest gaat nemen aan mij en Soest is daarmee bezig. Het beeld wat ik wel heb is dat men van plan had, sinds die ontheffing, het plan was om ze te vangen en ik weet dat ze hebben gekeken of er überhaupt nog dassen in dat gebied zijn. Dat is het laatste wat ik weet dat daar op dit moment niet dassen gesignaleerd zijn. Hoe dat in de praktijk...Ik ga er dagelijks niet over, dus ik kan ook niks concreet erover antwoorden.

De voorzitter: Dat was het antwoord. Mijnheer Peer, VVD.

De heer Peer: Vraag van mij was nog niet beantwoord. Ik had gevraagd: we hebben politieke prioriteit gegeven, nogmaals, daar staat ook de VVD achter, om 27 betaalbare woningen te doen, onder anderen bij Vliegbasis Soesterberg. Dat gaat ten koste van de grondexploitatie, 600.000 euro. Ik vind dat je dat bij wijze van politieke prioriteit zou moeten beslissen en dus dat wij gewoon zelf hier moeten beslissen: wij geven

ergens 600.000 euro aan en niet dat komt ten laste van de grondexploitatie en dat vangen we op in de reserve. Hoe kijkt het college daartegen?

De heer Van Muilekom: Het college kijkt er zo naar: dat geldt voor duurzaamheidsambities. Sinds we begonnen zijn, worden die ook meegenomen. Het geldt ook naar het opnemen van meer betaalbare woningen. Dan vind ik het op zich dat het goed is uitgewerkt. En dat relatief, vind ik, de extra kosten meevallen, ook voor die het aanvullen van ook de hoeveelheid betaalbare woningen bij de woonwijk. Het college is van mening, en ook met onze partners, dat wij ook de ruimte hebben als er aanpassingen nodig zijn op het gebied van duurzaamheid of betaalbaarheid, en dat past ook binnen die grex dan lossen we dat binnen die grex op. Die ruimte die hebben wij ook conform onze samenwerkingsovereenkomst die u heeft vastgesteld.

De heer Peer: Dan vangt u het binnen de grex op, maar op het moment dat u het gaat halen uit weerstandsvermogen, dan is het wat anders.

De heer Van Muilekom: Nee, dat...Precies en dat was ook precies het punt. Wij hebben op dit moment nog A. voldoende reserves en B, we volgen natuurlijk hoe de grex zich gaat ontwikkelen. Op het moment dat we door de bodem heen gaan zakken dat u zegt: lekker, reserves die zijn op en het gaat ten koste van de winst, dan hebben we een andere situatie, maar dat is op dit moment is het niet aan de hand dus. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn de vragen van opwaarderende partijen aan gedeputeerde beantwoord. Dan heeft Partij voor de Dieren en de SGP...

Mevrouw Hoek: Voorzitter, mag ik een kleine regel noemen? Het stikt er van vijf burchten bij de Oude Tempel wat dassen betreft. Ik heb het rechtstreeks gevraagd. Dat wilde ik even doorgeven. Dank u.

De voorzitter: Dank u. Partij voor de Dieren en SGP willen ook nog met Staten bespreken. Partij voor de Dieren risico's voor Oude Tempel, SPG de voortgang van de projecten en wat het vervallen van de vrijstelling voor haas, konijn en marterachtige betekent. Ze overlappen elkaar misschien wel, misschien niet. Ik kijk eerst naar...Ik denk dat Partij voor de Dieren iets meer tijd vergt dan wellicht...Eerst SGP dan Partij voor de Dieren. SGP

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, mijn vraag had betrekking op de voortgang in het proces en de ontwikkeling als geheel om dat te onderstrepen en dat daar misschien wel extra inzet van nodig is, ook vanuit de provincie, want het duurt lang en misschien moeten we college wel verzoeken om bij de kadernota ook hier ook een versnellingsvoorstel in te dienen. Want de tijd van bouwen is nu denk ik. De grex, willen we die positief afsluiten dan moeten we ook nu bouwen en ik zou de gedeputeerde daartoe graag op roepen, maar dan vooral via een oproep in deze commissie, zodat we vaart zetten achter dit project en daar ook richting afronding kunnen gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Schipper van de SP wil daarop reageren, begrijp ik.

De heer Schipper: Dat is meer op Partij voor de Dieren, zoals ik in de chat zette.

De voorzitter: Dan geef ik u denk ik het woord bij het deel van de Partij voor de Dieren. Ik zie zelf de chat niet. Ik kijk de Staten rond voor dit punt, net toegelicht door de heer Van den Dikkenberg. Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u voorzitter. Het enige wat 50PLUS wil laten weten is dat wij ons aansluiten bij de verwoordingen van de Partij voor de Dieren. Dus we sluiten ons daarmee aan, aangezien wij niet echt iets mogen zeggen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt, D66 en daarna PvdA, de heer Adriani.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Steun voor het pleidooi zonet van de heer Van den Dikkenberg van SGP om het tempo erin te houden en de grex zo snel mogelijk af te ronden.

De voorzitter: Mijnheer Adriani, PvdA

De heer Adriani: Voorzitter, eerst even een punt van orde, want de ChristenUnie had in het vorige rondje nog gevraagd om een politieke discussie. Daarom zit ik hier nog, want ik en een paar andere collega's ook zouden eigenlijk om 12 uur in een andere vergadering moeten zitten, waarvan u ook zou regelen dat deze vergadering dan niet zou doorlopen. Dus ik zit even te kijken hoe lang we dit nog gaan uitrekken en of die politieke discussie nog komt, want anders ga ik naar een andere verplichting toe.

De voorzitter: U bedoelt de PAS-meld appgroep bijeenkomst?

De heer Adriani: De commissie Jansen.

De voorzitter: De commissie Jansen, herstel. Die had ik niet helemaal zo meegekregen. Maar heel goed dat u dat aankaart. Ja, ik denk dat er zo wel een politieke discussie gaat komen. Ik kijk heel even naar de griffie en dan komen ze...

De heer Adriani: Zou die dan ook na de lunch mogen?

De voorzitter: Ja, ik denk dat, dat wel...Maar ik kijk heel even naar de agenda met de griffier, een moment. Dan gaan we nu lunchen en dan doen we het na de lunch. Het is nu kwart over twaalf, dan beginnen we ook echt om één uur weer.

De voorzitter: Het is één minuut over één. We gaan door met de vergadering.

De heer Peer: Voorzitter van de orde. Ik ben even de agenda kwijt. Er werd net gevraagd door de heer Schaddelee voor een politiek debat. Ik dacht dat u had aangekondigd dat we daar om één uur mee doorgingen, maar ik weet niet of dat ook zo is.

De voorzitter: U ben mij voor, want ik wilde eventjes ook weer duiden waar we precies zijn, bij welk agendapunt en wat we nu gaan doen. Dat is inderdaad, we zijn nog bij de actualisatie masterexploitatie Hart van de Heuvelrug en grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg. En we hebben de opwaarderende partijen zijn aan het woord geweest en gedeputeerde en daarnaast zal de Partij voor de Dieren en SGP nog een reactie van de staten verwachten. Die van SGP is, hebben we afgerond voor de lunch en nu wilde ik doorgaan met het gesprek dat Partij voor de Dieren wil met andere fracties over de risico's voor Oude Tempel. Ik zie dat nu Partij voor de Dieren ook gaat zitten. Wel handig als ze er zijn. Zijn we verder enigszins compleet weer? Ik zie SGP nog niet. Laten we toch maar beginnen. Ik zie een hand van de heer Adriani, PvdA.

De heer Adriani: Nu gaat de Partij voor de Dieren een gesprek met ons voeren, wanneer voeren we dan het gesprek met de ChristenUnie?

De voorzitter: Hetzelfde. Nu ook. Mevrouw Battea, wilt u nog een toelichting geven of heeft u behoefte aan het geven van een toelichting op uw verzoek bij uw opwaardering?

Mevrouw Battea: Misschien een korte toelichting. Ik denk dat het in onze bijdrage duidelijk is dat we...We zien gewoon ontzettend veel risico's, dat die afwegingen die we gaan maken gaan we wel of niet hiermee door, dat, dat nu gewoon hier op tafel moet komen. Ik sluit me aan bij wat de heer Schaddelee van de ChristenUnie zei: laten we hier gewoon een politiek gesprek voeren. Niet om de hete brij heen draaien en rookgordijnen, de mistgordijnen wegnemen en gewoon eens het gesprek met elkaar voeren hierover.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Schaddelee, daar nog een aanvulling op?

De heer Schaddelee: Ik heb het voor de lunchpauze gehad over een olifant die in de kamer is. Ik waardeer op zich de inzet van de Partij voor de Dieren om steeds nieuwe informatie boven tafel te halen en zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen over het project Oude Tempel, maar volgens mij hebben we hier gewoon een klassiek politiek moreel dilemma wat we hebben met elkaar en dan helpt het niet om steeds weer nieuwe feiten op tafel te krijgen. Maar volgens mij is het gewoon aan fracties om kleur te bekennen. Wil je wel of niet dat er in Landgoed Oude Tempel gebouwd wordt? We kunnen met elkaar cijfers opvragen of tot we een ons wegen en al onze ambtenaren ook een ons wegen, maar daar heeft niemand wat aan. We moeten gewoon kleur bekennen. Met name richting GroenLinks zou ik die oproep willen doen, want je houdt daarmee anders een dreiging boven de markt, waar ook het college helemaal niet mee geholpen is. Ik heb er vrede mee als er wel gebouwd wordt, ik heb er vrede mee als er niet gebouwd wordt, maar ik heb wel een probleem met een politiek onduidelijke situatie en daar zou ik graag vandaag een einde aan maken.

De voorzitter: Helder. Ik stel voor dat we daar een kwartier voor uittrekken en dat we na dat kwartier kijken waar we dan staan. Ik kijk de fracties rond. Zal ik het rijtje afgaan of maken we er een echt debat van? Ik nodig u uit. Wie opent? Mijnheer Schipper, SP.

De heer Schipper: Dank u wel voorzitter. Ik ben ook wel voor die duidelijkheid. Wij stonden van harte onder de moties en amendementen die de Partij voor de Dieren daarover heeft ingediend. Dus onze mening over bouwen in de Oude Tempel moge duidelijk zijn. Tegelijkertijd vind ik de vraag van de heer Schaddelee wel terecht hoor. Wanneer hebben we nou dat point of no return bereikt en worden de debatten vruchteloos? Want daar heb ik ook een ongelooflijke hekel aan. Dus ik hoop dat met in dit gesprek die vraag ook nog even aan de orde kan komen. Hij is volgens mij gesteld, maar nog niet beantwoord door de heer Van Muilekom, dus dat, dat is onze mening in deze.

De voorzitter: Dank u wel. Andere fractie? Mijnheer Adriani, PvdA.

De heer Adriani: Kon nu niet uitblijven natuurlijk. Ik heb op zich de vraag van de heer Schaddelee gehoord. Maar ik herken niet dat er een olifant in de kamer staat. Ik herinner me nog dat we in deze zaal het debat hadden naar aanleiding van de afdoeningsbrief die het college gestuurd heeft en toen hadden we een gesprek over is het nog wel afgedaan of niet afgedaan? Uiteindelijk is daar vorige maand ook met een besluit duidelijkheid over gekomen, maar toen was ook de consensus: hij is afgedaan. Het was heel duidelijk dat een aantal politieke fracties niet tevreden waren met die afdoening of met de uitkomst van die afdoening. En ik heb toen letterlijk gezegd: als je wil dat je nu een volgende stap zet, dien dan een motie in om te stoppen met de bouw op de Oude Tempel. Dan steken we allemaal onze hand op, op het geschikte moment en fracties hebben daar niet voor gekozen om dat te doen en daarmee is volgens mij bij de politieke situatie precies zoals die al een jaar of vijftien is, namelijk dat we in de Hart van de Heuvelrug bouwen in de Oude Tempel en dat

gewoon gaan doen. Ook vanmorgen kwam weer even dat van die alternatieve locaties aan de orde. We hebben met elkaar al jarenlang de ambitie om tienduizend woningen per jaar te bouwen en we tikken als we een beetje mazzel hebben net de zeventuizend per jaar aan. Ik heb ook in dat vorige debat waar ik net aan refereerde gezegd: we hebben niet ergens een archiefkast vol met stoffige locaties staan. De heer Schaddelee was het toen nog van harte met mij eens herinner ik me. Als er andere locaties zijn waar we woningen moeten bouwen, kunnen bouwen, dan moeten we ook daar woningen bouwen zou ik nog een keer willen zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer peer, VVD en daarna CDA, de heer Draisma.

De heer Peer: Dank u voorzitter. Mijnheer Schaddelee, goed om het zo te benoemen, maar ook wat mij betreft in aansluiting op wat de heer Adriani net zei is er in deze Staat voldoende gezegd en besloten. De discussie die we hebben met de Partij voor de Dieren overigens die hebben we onlangs nog gehad, ook in de commissie Omgevingsvisie. En daar zei de heer Travaille, wat hem betreft is Utrecht vol en dan ga ik veel meer steigeren. De Oude Tempel is een locatie waarvan wij als VVD vinden dat die bebouwd zou kunnen worden en dat het gebeurt onder randvoorwaarde, ik volg de heer Adriani niet dat hij zegt: we gaan het gewoon doen. Nee, dit is een buitengewone locatie waar buitengewoon vaak over vergaderd is. Hij is niet alleen belangrijk in grondexploitatie, maar ook in natuurontwikkeling. Daar is, laten we eerlijk zijn, de hele ontwikkeling van Hart van Heuvelrug op gestoeld, om natuurontwikkeling mogelijk te maken met grondopbrengsten op locaties te realiseren waar je woningen bouwen zonder al te veel schade of zelfs zonder schade. Dus wat ons betreft is het niet: Utrecht is vol. Wat ons betreft is het niet: we gaan gewoon bouwen hier bij de Hart van de Heuvelrug en specifiek de Oude Tempel. Ja, de VVD vindt dat we hier moeten bouwen en nee, we vinden niet dat Utrecht vol is. Er zullen nog veel meer locaties komen en dat vind ik terecht ook.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Draisma.

De heer Draisma: Ik kan me wel ook aansluiten bij de PvdA, VVD. Besluit is flink aantal jaren geleden genomen en dat is democratisch genomen toen en ja, democratisch besluit of je het er nou mee eens bent of niet mee eens bent, is wel een goed besluit. De ene keer valt dat gunstig voor je, voor jouw visie of voor je idealen uit en de andere keer nadelig. Maar ja ,als je het over betrouwbare overheid hebt, je werkt met partners. We hebben die planning in gang gezet. Dan moet je ook consistentie tonen. Neem niet weg dat als zich nieuwe risico's voordoen, dus je hebt risico's, maar ze moeten zich ook nog voor doen. En de regelgeving is intussen gewijzigd. Ja, dan zullen we wel die risico's moeten opvangen en daar zijn ook de reserves voor dus dat is onze mening.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt, D66.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Wij zien Hart van de Heuvelrug als een totaal meervoudig project, zal ik het maar noemen, waar Oude Tempel een onderdeel van is. We zijn er al een hele tijd mee begonnen en je kunt niet zomaar stukjes eruit halen, dan valt de hele boel om. Over Oude Tempel specifiek is door de Raad van State heel duidelijk een uitspraak gedaan en daar werkt de gemeente Soest nu op verder. Natuurlijk is het altijd mogelijk dat er onderweg weer nieuwe inzichten zijn. Dan moet je binnen de kaders die we ook met zijn allen democratisch hebben afgesproken daar naar kijken en naar handelen. Maar voor wat betreft ons wordt er gebouwd op Oude Tempel. Dank u wel.

De voorzitter: Forum, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel voorzitter. De Heuvelrug is één van de belangrijkste bosgebieden van onze provincie. Ontwikkelingen in dit gebied verdienen dus zorgvuldige aandacht van zowel GS als PS. De afweging tussen natuur, woningbouw en andere ontwikkeling is een afweging die zorgvuldig gemaakt moet worden. De grondexploitatie van de Vliegbasis Soesterberg is een voorbeeld van hoe dat wel kan. Hoewel het eindsaldo slecht is, zien we wel een afname in het risicoprofiel. Voor de grondexploitatie van Hart van de Heuvelrug is het omgekeerde waar. Als bestuur moeten we toch waakzaam blijven, ook voor de financiële risico's in turbulente economische tijden. De burger draait uiteindelijk voor de kosten op. Om die waakzaamheid te behouden, onderstrepen wij ook zeker het punt van de heer Schaddelee, dat er eindelijk omtrent Landgoed Oude Tempel een politieke keuze gemaakt moet worden. De onzekerheid die zowel boven de markt als omwonende hangt, is vervelend voor alle partijen. Maar ook de onzekerheid qua kosten die wij als provinciaal bestuur boven ons eigen hoofd hangen, moet een keer ten einde komen. Dus kleur bekennend: wij zijn tegen de bouw op Landgoed Oude Tempel. Hoewel zowel voor de motie Oude Tempel als voor het niet afgedaan van de motie gestemd hebben, zien wij dat er toch voorgestemd is om de motie af te doen. Dus dat is het dan, zoals de heer Adriani al aangaf. Het belangrijkste is denk ik nu wel: welke lering kunnen we uit het hele fiasco ook trekken, zowel bestuurlijk als economisch en hoe kan deze situatie in de toekomst voorkomen worden.

De heer Peer: Voorzitter, mag ik een interruptie doen?

De voorzitter: Ik heb volgens mij ook een interruptie van PVV, begrijp ik. Mijnheer Daniëls.

De heer Daniëls: Nee, ik wilde zo een '...' doen.

De voorzitter: Oké, dan krijgt u zo gewoon het woord. Dan de heer Peer, VVD.

De heer Peer: Ik kan de woordvoerder van Forum heel goed volgen voor het allergrootste deel van zijn betoog, alleen de conclusie valt mij dan rauw op het dak als hij zegt: we moeten heel goed nadenken, ook over de financiële consequenties. We hebben toch duidelijk in deze Staten gesproken en daar zit deze gedeputeerde bij dus die zou het eventueel kunnen ontkennen als het niet zo is. Maar de financiële consequenties van het niet doorgaan van deze locatie zijn gigantisch voor ons. En dan hebben we het, ik zeg over twaalf miljoen, twintig, serieuze bedragen. Dus hoe komt u dan tot uw conclusie als u wel de analyse zo goed maakt?

De voorzitter: Mijnheer Van Breukelen weer.

De heer Van Breukelen: Voorzitter, dan begrijpt de heer Peer mijn punt misschien niet. Zoals ik al zeg zijn de kosten inderdaad gigantisch en vooral dat is duidelijk. Tegelijkertijd moeten we denk ik breder integraal kijken ook natuurlijk. Er zijn heel veel vertragingen geweest in heel het proces. En dat leverde uiteindelijk ook heel veel kosten op. Dus ik spreek zeker niet tegen. Ik zeg juist dat er duidelijkheid moet zijn, zowel bestuurlijk als voor de omwonenden. Wat zijn nou uiteindelijk de kosten, want ze verschuiven ook nog wel. Maar we hebben inderdaad best wel duidelijk dat de kosten torenhoog zijn op het moment dat wij hiermee stoppen. Maar als je die keuze maakt, moet hij wel duidelijk zijn en moeten we het niet lang over onze eigen hoofd blijven laten hangen. Begrijpt u wat ik zeg?

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee heeft u uw bijdrage afgerond denk ik? Mevrouw Hoek 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u voorzitter. Ik heb net natuurlijk nog op de valreep kunnen zeggen dat er nog vijf burchten zijn. Kreeg nog nabericht: met ook jongen. Ik wil nog even opmerken dat er dus naast nog een woonwijk is gebouwd, naast de burcht en de Oude Tempel. De gemeente en provincie weten hiervan en

hebben dit in de doofpot gestopt. Ik vertel het maar even. '...' is ingeschakeld. Het is een belangrijk foerageergebied. Ik vind dat we daar wel rekening mee dienen te houden. Maar ik heb nog een berichtje gekregen. Er ligt een dwangsom. Laat ik het zo zeggen, volgens de dassenvereniging is de gemeente Soest en de provincie in overtreding inzake Wet natuurbescherming. Daarnaast ligt er nog een dwangsom van de provincie aan Soest voor de woonwijk de Groene Hoogte waar ze tevens in overtreding tuin geweest. Mijn vraag is eigenlijk dan toch aan de gedeputeerde van kan hij uitleggen wat die dwangsom is en wat is de status ervan? Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Dan geef ik het woord aan PVV, mijnheer Daniëls.

De heer Daniëls: Dank u wel. Er moet bij dit soort bouwmogelijkheden altijd gekeken worden naar wat zijn de voordelen en wat zijn de nadelen? Wij vinden eigenlijk dat een heel groot nadeel is dat het cultuurhistorisch landschap is waar we een beperkte hoeveelheid van hebben in de provincie en daar dient alle zorgvuldigheid in acht genomen te worden en we vinden dat daar in dit geval dus het oordeel negatief uitslaat en we dat beter niet kunnen doen. Het gaat ook om de wat duurdere segment woningen en de grote tekort is juist in midden en lager segment, dus al met al vinden we dit in dit geval, hoewel we doorgaans voor elke mogelijkheid zijn, in dit geval toch een negatief uitslaand oordeel.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel voorzitter. Deze kunnen we natuurlijk niet aan ons voorbij laten gaan, maar ik wil daarbij eigenlijk toch terugvallen op wat wij in de laatste Statenvergadering hebben gezegd. Wij hebben gevraagd om nieuwe informatie om inderdaad op de hoogte gehouden te worden van wat er ook inderdaad gedeeld wordt. Dat we daar als Staten ook in meegenomen willen worden. Ik hoor dat de gedeputeerde dat eigenlijk nogmaals heeft toegezegd dat het ook zo snel mogelijk...Dat we eigenlijk indien mogelijk tegelijkertijd op de hoogte worden gesteld. Wat ons betreft blijven we erbij dat we nog steeds die informatie graag willen hebben alvorens wij het gesprek hierover doorzetten, want die informatie ligt nog steeds niet op tafel. We hebben ook gezegd op het moment dat die informatie voor ons zo is dat wij daar dus inderdaad genoodzaakt zien om een ander standpunt in te nemen. Dan kunnen we misschien alsnog overwegen om met een motie te komen, maar dat weten we op dit moment nog niet. Dus ik wil toch bij dat standpunt inderdaad blijven GroenLinks zijnde en die informatie dan even afwachten. Ik denk wel dat gezien het gesprek wat nu ook is in deze commissie heeft plaatsgevonden dat we misschien inderdaad een infosessie omtrent dat onderwerp dan zo snel mogelijk ook echt moeten gaan inplannen en dat het niet zou kan zijn dat we daar dan vervolgens, als de informatie op tafel ligt, dat we misschien nog eens een keertje drie maanden moeten wachten op een infosessie. Want dit is een onderwerp wat de Staten beroerd, dus daar zou ik dan wel zo snel mogelijk op door willen pakken.

De voorzitter: Dank u wel. Die infosessie stond ook nog op mijn lijstje, dus die zal ik zo pijken. De behoefte daaraan bij de andere fracties. Ik zie de heer Schaddelee, ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Dank voorzitter. Ik heb toch even een vraag aan GroenLinks, want ik constateer maar even dat de grootste coalitiepartij een miljoenenproject nu al maanden in de lucht laat hangen. We zijn er niet voor, we zijn er niet tegen, we hebben informatie nodig. Mijn concrete vraag aan GroenLinks: wat voor informatie hebben jullie dan nodig. Stel dat er straks een plan komt, want dat is een beetje waar u aan appelleert, met alleen maar groen geschilderde boomhutten voor vluchtelingen of verzin het, maar er wordt wel gebouwd. Wat is dan een casus die denkbaar is waar GroenLinks wel voor zou zijn voor bouwen in dit gebied? Want volgens mij zijn er ook verschillende woordvoerders van de fractie die er heel principieel in

hebben gezeten. Het gaat mij er niet om bent u voor of tegen bouwen. Maar die onzekerheid die kunnen we niet al te lang in die in de lucht laten hangen. En die stoort mij het meest. Ook omdat we nu Statenvergadering op Statenvergadering daar een beetje door gegijzeld worden, naar mijn idee.

De voorzitter: Mevrouw Van Elteren, GroenLinks.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel voor de vraag. Het ding is eigenlijk, ik ben even zorgvuldig aan het wegen wat ik hier inderdaad kan zeggen, want wij hadden deze discussie op dit moment niet verwacht. Ik vind het inderdaad gezien de fractie en de grootte van het onderwerp binnen de fractie, vind ik het wel zo netjes om ook dan eerst het overleg binnen de fractie over dit onderwerp nog een keer aan te gaan. Dus vandaar dat ik inderdaad ook wat voorzichtig ben in mijn bewoording daarin. Is het zo dat wij zeggen er moeten koste wat kost gebouwd worden op Oude Tempel? Dat is niet het geval. We hebben wel gezegd: we willen eerst inderdaad die informatie zoveel mogelijk boven tafel hebben. Als het gaat om wat belangrijk is voor ons daarin, is inderdaad bijvoorbeeld hoe er wordt omgegaan met natuur inclusief bouwen. Hoe wordt omgegaan met bijvoorbeeld de diersoorten die daar op dit moment zich wel of niet bevinden? Laat ik het eventjes zo zeggen dan. Dus dat zijn dingen die voor ons heel belangrijk zijn. Want daar moet je wel degelijk rekening mee houden op het moment dat jij gaat bouwen in zo'n gebied en dat is toch net eventjes wat anders dan dat je bouwt, bijvoorbeeld binnenstedelijk of op een gasveld waar dit soort situaties niet spelen. Dus dat is voor ons een hele belangrijke en ja, daar zou ik inderdaad dan ook graag eerst informatie boven tafel willen hebben. Dan zullen we daar ook binnen de fractie een gesprek over hebben.

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee, ChristenUnie.

De heer Schaddelee: Voorzitter, met alle respect. Maar dit klinkt voor mij toch een beetje als drogredenen. U wist dat we dit gesprek zouden hebben nu. Dat was aangekondigd in de voorzittersmail en we hebben daar bewust ook op deze manier de vraag gesteld: kan dat politieke gesprek over de Oude Tempel gevoerd worden? Dat natuur inclusief bouwen is natuurlijk een mooi verhaal, maar volgens mij zijn de plannen die er nu zijn behoorlijk natuur inclusief. Dus u werpt toch een beetje een mistgordijn op en ik vind eigenlijk dat u dat ook richting de gedeputeerde niet kan maken, want die moet nu onderhandelingen voeren waarbij twintig, dertig miljoen euro op het spel staat en waarbij hij niet zeker weet of de grootse coalitie fractie dat wel of niet steunt. Ik vind dat iets wat je politiek niet kan maken naar elkaar.

De voorzitter: Mevrouw van Elteren. Richting een afronding alstublieft.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel. Dan misschien een klein beetje over dat mistgordijn. Soms lopen de dingen zoals ze zijn. En helaas is de situatie dat wij nu onvoorzien zonder onze woordvoerder op dit onderwerp zitten, die wel vandaag de woordvoering zou doen. Daardoor voel ik inderdaad niet de vrijheid om daar zelf dan maar een standpunt in te bedenken. Dat is heel even ongemakkelijk, maar dat is wel soms hoe het is. We zijn allemaal mensen en dat is nu even de situatie waar we mee te maken hebben. Helaas.

De voorzitter: Dank u wel. Een afsluitende...Nee, u bent nog niet geweest.

De heer Van Vuuren: Ik denk dat u wilt weten wat de grootste oppositiepartij hiervan vindt.

De voorzitter: Natuurlijk. Ik zag het. Gaat uw gang, mijnheer Van Vuuren. BBB.

De heer Van Vuuren: Dank u wel. Volgens mij is het standpunt van BBB helder. We hebben de moties van de Partij voor de Dieren hier ook in gesteund. Voor ons is altijd de afweging geweest: de landbouw moet wijken voor natuur, dus waarom zouden we dan nu zo'n natuurgebied laten wijken voor woningbouw? Vinden wij een ingewikkelde situatie. Tegelijkertijd hebben we natuurlijk afgelopen Statenvergadering hier als Staten een uitspraak over gedaan en dat is dat de motie is afgedaan en dat is dus wat ons betreft ook de nieuwe politieke situatie, maar aan de andere kant kan natuurlijk ook wel weer als die nieuwe informatie leidt tot nieuwe inzichten. Dan moeten we weer opnieuw daar een oordeel over vormen denk ik. Maar die informatie is er nu niet, dus dit is denk ik nu de stand. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik check even, heb ik nu iedereen gehad die ook iets wil zeggen? SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, wij willen graag de woorden van CDA onderstrepen: afspraak is afspraak. Het is inderdaad een totaalproject en ik denk dat we de point of no return al gepasseerd zijn en dat we dusdanig ver in de planvorming zijn dat we moeten gaan bouwen. Overigens hebben we ons goed kunnen voorbereiden vandaag door de aankondiging dat dit op de agenda stond. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk rond. Volgens mij hebben alle fracties die iets willen zeggen daar ook nu de gelegenheid toe gehad. Dan was het verzoek om een infosessie van GroenLinks. Wil ik even peilen bij de andere fracties of die behoefte wordt gedeeld. Zo ja, steek even uw hand op per fractie. Ik zie Partij voor de Dieren, BBB. Dat is het. Ik peil de behoefte aan een infosessie zoals gesuggereerd, voorgesteld door GroenLinks. Forum. Ik denk niet dat er dan genoeg fracties zijn die daar die behoefte ook aan hebben. Oké. Mijnheer Van Muilekom, u wilt hierop reageren, op de infosessie? Inhoudelijk dan niet meer. Op de infosessie? Kort.

De heer Van Muilekom: Ik wil kort zijn. Wat we ons even moeten beseffen. Gemeente Soest opereert in de besluitvorming die geweest is, opereert binnen een bestemmingsplan wat bij de Raad van staat is geweest, opereert binnen de kaders van de grex. En ik wil een beetje voorkomen dat dat we het idee hebben dat we als PS aan zet zijn. De heer Van den Dikkenberg zei ook: er zijn gewoon besluiten genomen. Nogmaals, ik wil zo goed mogelijk iedereen meenemen, maar het besef zo van: we stemmen even ergens over voor of tegen. Dat zijn echt gepasseerde stations. Het gaat er denk ik wel omdat we het gevoel hebben dat met notie heeft genomen, ook bij de plannen waar Soest mee bezig is van de opmerkingen die gemaakt zijn en dat, dat goed gedeeld wordt. Maar ik krijg soms het idee dat sommige mensen denken: we kunnen weer een nieuw besluit nemen om het wel of niet door te laten gaan. Dat is echt een gepasseerd station. Ik wil het toch even kwijt, want anders roept het ook met betrekking tot allerlei sessie en bijeenkomsten verkeerde verwachtingen op.

De voorzitter: Helder. Dank voor deze aanvulling. Dan sluit ik nu dit agendapunt af. Nee, mevrouw Hoek. Nee, ik ga naar het volgende punt. Anders redden we het ook niet, de agenda.

17. SB Startnotitie Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2025-2028

De voorzitter: Dan gaan we naar het volgende agendapunt, dat is 17. Dat is de Statenbrief Startnotitie Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2025- 2028. Daarvoor is gedeputeerde Has Bakker, welkom, aangeschoven en we bespreken de Startnotitie Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2025- 2028. Die startnotitie schetst op hoofdlijnen de kenmerken van het beoogde nieuwe programma, benoemt eerste speerpunten en geeft een indicatie van de te bereiken resultaten in 2028. Ook bevat de notitie een globaal stappenplan over de participatie tot het nieuwe programma. In deze startnotitie is ook het advies een

klimaatbestendige provincie Utrecht van een denktank verwerkt. Dit advies is ook toegevoegd aan de stukken bij dit agendapunt en kunt u dus ook vinden op SIS. GS vragen uw reactie en ook eventuele opmerkingen en aanvullingen en ik vraag zo even wie van de fracties een bijdrage wil geven. We behandelen ook dit punt in één termijn. Ik ga denk ik ja, de handen omhoog. Ik heb SGP, ik noteer ze even hoor. VVD, BBB, D66, CDA, Partij voor de...Nee, Volt, ik zeg het verkeerd. PvdA GroenLinks en Partij voor de Dieren. Een hele...Ik kijk een beetje tegen het licht in. Oké, dan gaan we beginnen. SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Mijn hart gaat altijd wat harder glimmen als er klimaatadaptatie op de agenda staat. Maar ik las dit stuk en toen bekwam mij de gedachte van: we hebben als provincie zeker met 2026 in het in het verschiet niet de weelde om lukraak met hagel overal op te schieten. Ik denk dat we ook moeten kijken van wat zijn de kansen die we hebben om klimaatadaptatie vorm te geven binnen de financiële middelen die we hebben. Mede naar aanleiding van mijn technische vragen die dat als achtergrond hadden reist bij mij het gevoel van: is dit niet nog steeds een beetje met hagel schieten. Bijvoorbeeld als ik vroeg om een overzicht van de meest kwetsbare plekken binnen onze eigendommen, dan hebben we dat niet. Een top tien lijst met de grootste risico's. Dat kan hitte zijn, dat kan een wateroverlast locatie zijn, dat kan van alles zijn. Die had ik graag gezien om te kijken van moeten we binnen het programma klimaatadaptatie soms niet leidend zijn in de aanpak van onze eigen assets. Dat zit eigenlijk ook in de hele grondgedachte van het stuk dat we heel erg aansluiten bij allerlei thema's. Maar soms is de urgentie dusdanig hoog dat we niet moeten aansluiten bij een wegonderhoud, bij een project wat speelt, bij een dijk die opgeknapt wordt, maar dat we daadwerkelijk ook klimaatadaptatie leiding moeten maken. Volgens mij is het dan ook goed om je opgaven in beeld te hebben en het kijken van wat zijn onze cirkels van invloed? We hebben directe invloed in de eigen organisatie en in onze eigendommen om klimaatadaptief te worden. Maar we hebben ook invloed naar externe via pogingen in regelgeving en we hebben invloed via stimuleren van maatschappelijke beweging. Dat is gelijk het minst resultaatgericht en de eerste is het meest resultaatgericht, omdat je dat in eigen invloed hebt. Ik zou graag zoiets terugzien in het stuk van dat we ook dat werkelijk kunnen gaan richten en ook middelen eraan kunnen gaan richten in het programma. Dan kunnen we gaan agenderen, dan kunnen we gaan programmeren en ik zou dan ook in het programma duidelijke doelen en indicatoren opgenomen willen zien om als Staten te kunnen sturen. Op programma en ook het in lijn te brengen met de P&C-cyclus, zodat we daar helder koppeling kunnen maken tussen de gevraagde inzet jaarlijks en de beleidsdoelen die daarnaast parallel lopen. Want in de commissie Janssen hebben we een voorstel gedaan om beleidsevaluatie een goede positie te geven en P&C-cyclus daar wat parallel te laten lopen. Mijn voorstel zal zijn dit gelijk in programma goed in te bedden en dat maakt het beleid ook transparanter. Ik hoop dat het ook helpt om de opgave en de aanpak veel duidelijker in beeld te brengen dan dat we hier stimuleren, daar stimuleren en pilot zus, pilot zo. Ik denk dat we veel betere rol kunnen definiëren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De fractie van VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord voorzitter. Wij kunnen ons in ieder geval erg vinden in het uitgangspunt van het klimaatadaptatie beleid dat we gaan voor gezonde en veilige leefomgeving. Dat staat wat ons betreft voorop. Tot op heden heeft de van het klimaatadaptatie beleid bij ons in de provincie heel erg gelegen in de steden en in de dorpen en bijvoorbeeld op schoolpleinen. Wij zien daar eigenlijk vooral ook een taak voor de gemeente, voor de inwoners zelf. Aan de andere kant, bijvoorbeeld het uitvoeren van stresstesten, zoals voor wat er gebeurt bij hoogwater, wateroverlast. Dat vinden wij een zeer goede methode om te kijken hoe we er voorstaan. Ook heel erg belangrijk dat we daar als provincie goede coördinerende rol in kunnen pakken. Dus daar zie ik juist weer een hele grote rol voor de provincie en dus ook in dit beleid.

De voorzitter: Excuus. Ik zie een arm van GroenLinks, mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank voorzitter. Ik heb een vraag, want inderdaad de gemeenten hebben een taak en een rol en moeten die ook nemen. En ik hoor de stresstesten. Maar heel duidelijk blijkt, daar kom ik straks ook in mijn bijdrage nog terug, dat het overgrote deel van de gemeentes geen stresstest heeft, tenminste geen plannen daarvoor heeft. Wat is dan wat de VVD betreft wel de rol van de provincie? Want wat ons betreft zouden al die gemeentes hittestresstesten hebben moeten doen en hittestressplannen moeten uitvoeren, maar die doen het niet.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: Op het gebied van stresstest zien wij een duidelijke coördinerende rol voor de provincie. En dan met name als je bijvoorbeeld kijkt naar de stresstest voor hoogwater en wateroverlast. Denk dat we daar een hele goede coördinerende rol kunnen nemen om ook de gemeente daarin mee te nemen. Dus daarin zie ik een duidelijke regierol voor ons. Tot zover de beantwoording. Dan mijn laatste punt.

De voorzitter: Toch weer een interruptie GroenLinks, mijnheer Virginia, kort.

De heer Virginia: Dank voorzitter. Die regierol is heel mooi. Maar we hebben natuurlijk eind vorig jaar de evaluatie van het vorige programma gehad en toen bleek al dat die regierol die opgepakt wordt door de provincie niet leidt tot voldoende hittestressplannen. Dus voortzetten van die regierol is mooi, maar zou er niet een tandje bij moeten wat VVD betreft?

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse.

Mevrouw Van Gilse: De VVD vindt hittestress ook erg belangrijk in klimaatadaptatie, maar vinden dat wij niet op de stoel van de gemeente moeten gaan zitten. We vinden het erg belangrijk dat wij moeten laat zien hoe belangrijk het is, maar ik vind niet dat wij die rol op ons moeten pakken op het moment dat zij dat niet doen. Als we dan naar mijn laatste punt gaan, dan kijk naar dat erin staat dat wij bij de 100 procent versie GS hem eerst wordt vastgesteld en dat daarna pas staat dat de brief naar Provinciale Staten gaat en dan pas ter bespreking wordt voorgelegd. Dat wilde ik aan de gedeputeerde vragen wat het voor zin heeft als het al is vastgesteld, dat we het er dan pas over gaan hebben en of aanpassing daarna nog mogelijk is?

De voorzitter: Dank u wel. Ga ik naar BBB, mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Dank u wel voorzitter. Ik ga proberen wat korter te houden dan ik had voorbereid. BBB wil graag heel even een stapje naar boven maken in de zin van dat we het hier hebben over klimaatadaptatie. Daar is BBB voorstander van. Dat is hartstikke belangrijk. Maar tegelijkertijd merken wij dat terminologie toch best wel door elkaar loopt. Want daarom vroegen wij, hadden wij daar ook technische vragen over gesteld. Klimaatmitigatie is wat ons betreft heel wat anders dan klimaat adaptatie. Wij vragen GS daar toch wat meer duiding aan te geven, omdat het om veel kapitaal gaat en het één zich toch met name op de reductie van CO2 met oog op het terugdraaien van klimaatsverandering en het ander richt zich heel duidelijk op: hoe gaan wij in de toekomst om met een enigszins ander klimaat? Daarover gesproken, tweede punt wat we graag helderder willen hebben, is de modellering erachter. We hebben gevraagd welke klimaatsubsidies zitten er nou achter en dan wordt er vrij breed op geschoten. Terwijl daar natuurlijk als jij financiële modellen en uiteindelijk investeringsbesluit moet maken moet jij natuurlijk bepaalde input hebben over de verschillende modellen en in onze beleving wordt daar nu heel breed op geschoten. Dan: is er nou

neerslag overschot over het jaar en zo ja, hoeveel? Zijn er nou drogere periodes in de zomer of valt dat eigenlijk wel mee? Ik refereer eraan aan een rapport van KNMI van 25 mei 2023 waarin wordt gesteld dat de zomers eigenlijk net zo nat zijn als de winters. Juist voor klimaatadaptatie is het heel belangrijk gewoon heel helder te hebben, welke scenario's gebruiken wij. Dus de tweede vraag, terugkerend naar het eerste: wat gaan we investeren en hoe gaan we anticiperen op de mitigatievraagstuk, als dat er al is en op de adaptatievraagstuk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. D66, mijnheer Overkleef.

De heer Overkleef: Dank voorzitter. Wij zijn wel te spreken over deze startnotitie. Die maakt ook nieuwsgierig naar meer. We zijn dus heel benieuwd wat er het komende jaar verder gaat gebeuren. We hebben wel een paar opmerkingen. De lijst van speerpunten, we kunnen daar ons wel wat bij voorstellen, maar er is nogal wat verschil als het gaat om abstractieniveau, urgentie, de rol van de provincie. Beperkt thema wat wordt genoemd. We denken dat wat meer overzicht hier, en wat meer toelichting van de speerpunten welkom zou zijn. En ook wel mee prioritering. Want sommige dingen, zoals hittestress, daar kun je meteen mee aan de slag. Maar andere dingen, zoals het natuurlijk water en bodem systeem, meer lijdend laten zijn. Dat heeft hier een heel andere abstractieniveau, een heel andere manier van toepassing. Dus daar zouden we wat meer, in een volgende versie wat meer comfort bij willen hebben. Verder, voorzitter, zijn we benieuwd naar het langetermijnperspectief en hoe dat gaat terugkomen in het uitvoeringsprogramma. De klimaatscenario's van KNMI vormen één van de kaders en hoe zien wij die straks terug in het eindresultaat van de uitvoeringsagenda? We zouden bijvoorbeeld graag zien dat de uitvoeringsagenda straks de maatregelen die we gaan nemen toepast op de scenario's, zodat we ook kunnen zien hoe onze klimaatadaptatie ons ook in de toekomst, bijvoorbeeld in 2050 een gezonde en veilige provincie oplevert. Zijn benieuwd hoe de gedeputeerde hier tegenover staat. En misschien zit het al in de planning. Dat zou kunnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Draisma.

De heer Draisma: Dank u wel voorzitter. Ieder geval te prijzen dat er heel veel ambitie en inzet is. Daar getuigt het stuk zeker van. Maar dan rijst ook de vraag bij ons eigenlijk wel een beetje, net zoals bij de SGP, van verspreiden we onze kostbare middelen dan niet te veel en is misschien wat meer focus effectiever? Ik voel me daar ook wel wat in gesterkt door de regelgeving die net van het landelijke afkomt. Wellicht kan de gedeputeerde het ook wel toelichten, want dan wordt denk ik ook de rol van de provincie wat duidelijker. Maar daarin worden wel gewoon een paar hele duidelijke doelstellingen geformuleerd, drinkwaterveiligheid, waterveiligheid, vermijden van wateroverlast en er zitten ook duidelijke kaarten bij. Dat is dan de vraag aan de gedeputeerde: als we ons wat meer naar dat Rijksbeleid zouden voegen binnen dat kader, zouden we dan niet effectiever opereren, misschien straks ook in het verkrijgen van middelen van het Rijk, zodat de bijdrage, de effectieve bijdrage aan de klimaatbestendigheid van Utrecht groter wordt?

De voorzitter: Dank u wel. Volt, mijnheer Van Lunteren.

De heer Van Lunteren: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, allereerst wil ik graag namens Volt waardering uitspreken voor de ambtelijke organisatie voor het beantwoorden van veelvoud aan technische vragen die door deze commissie zijn gesteld. Ook zijn wij enorm blij dat de provincie zich inzet op dit mega belangrijke onderwerp. Want, voorzitter, dat klimaatadaptatieve maatregelen noodzakelijk zijn, is volgens Volt meer dan evident. Als je alleen al kijkt naar de afgelopen vijf jaar zijn tal van hitte, droogte en neerslag records gebroken en de impact van klimaatverandering is duidelijk merkbaar en zal in de toekomst alleen nog maar duidelijker worden. Dit heeft gigantische gevolgen voor onze samenleving. Voorzitter, ik zal het de commissie besparen

om een hele opsomming te geven van wat al die gevolgen zijn. Erop vertrouwend dat mijn collega's wel weten wat die gevolgen kunnen zijn. Voorzitter, binnen mijn vakgebied is de consensus dat dit het decennium is waarin we de kans hebben om de ergste gevolgen van klimaatverandering af te wenden. We zijn al bijna op de helft van de jaren 20 van deze eeuw en de mondiale actie om klimaatverandering tegen te gaan lijkt op zijn zachtst gezegd een beetje tekort te schieten. We moeten daarom ook alle zeilen bijzetten en onze samenleving wendbaar maken en weerbaar maken tegen klimaatverandering. Dit betekent dat we moeten versnellen, versnellen en nog eens versnellen. De maatschappelijke kosten die voortvloeien uit de gevolgen van klimaatverandering die staan in geen verhouding tot de kosten van de maatregelen zelf, dus de kosten die we maken met het nemen van klimaatadaptieve maatregelen die vallen in het niet erbij. Als provincie kunnen we natuurlijk niet lijdzaam toekijken hoe klimaatverandering onze provincie zal raken. Gelukkig zijn we dat ook helemaal niet van plan. Toch wil Volt wel van deze gelegenheid gebruik maken om met de beste intenties een drietal zaken aan te stippen die we misten in de startnotitie. De eerste zou zijn dat we opmerkte dat het zwaartepunt van de startnotitie lijkt te worden gelegd bij het nemen van maatregelen op een naar locatieniveau en niet op een regionaal niveau. Om effectief bijvoorbeeld droogte problematiek aan te kunnen pakken, is zo'n regionale aanpak wel echt noodzakelijk. Belangrijk is daarbij ook om gebruik te maken van hoe ons ecologische landschap bijvoorbeeld in elkaar steekt. Dan de vraag aan de gedeputeerde hoe hij hiernaar kijkt? Daarnaast voelen wij dat de doelen nu niet concreet genoeg zijn geformuleerd. Om de effectiviteit en de doelmatigheid van deze maatregelen te kunnen evalueren, is het naar ons inzien essentieel dat de doelen concreet en begrijpelijk zijn. Dan als laatste: in onze beleving is de focus van de startnotitie nu vooral gericht op klimaatadaptieve maatregelen met betrekking tot water en wat minder gericht op maatregelen om bijvoorbeeld hittestress tegen te gaan. Het zou wat Volt betreft zonde zijn als we hierin kansen laten liggen. Volt wil niet doen alsof het maken of creëren van deze maatregelen een makkelijk taak is. Integendeel, het is allemaal vrij nieuw en ook nog eens heel lastig. Ook op Europees niveau wordt hier echt mee geworsteld. Des te meer reden om samen de schouders eronder te zetten. En ook onze verantwoordelijkheid te nemen als politici. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen nemen, acht Volt het zaak dat de Staten de kans krijgt om met stakeholders samen kansen te kunnen identificeren. Hierom zou ik graag het volgende verzoek willen doen voorzitter: zoals is aangekondigd in de startnotitie, zou dit kwartaal nog een werksessie komen, waarbij diverse stakeholders worden uitgenodigd. Volt hoopt dat er tijdens deze werksessie ook ruimte kan zijn voor commissieleden om in een apolitieke setting input te kunnen ophalen van deze stakeholders door met hen het gesprek aan te kunnen gaan. Voorzitter, hierom zou ik graag van de collega partijen willen horen of zij de wens van Volt delen om de werksessie zo in te richten. En zou ik ook de gedeputeerde willen vragen hierop te reflecteren. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zal zo peilen inderdaad, over uw voorstel, hoe die ligt bij andere fracties. Gaan we eerst nog de fracties af. Mevrouw De Boer, PvdA.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Dank voor de brief en de prettig lezende startnotitie. Goed dat klimaatadaptatie eindelijk een vast onderdeel wordt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. Tijdens onze werkbezoeken in de verschillende streken van onze provincie werd eens te meer duidelijk dat het dringend nodig is. Zompig veenweidegebied en kletsnatte weilanden brengen de noodzaak helder in beeld en dan moet de zomer, met mogelijk hitte in de woonwijken en dan juist weer droogte op het land nog komen. Het veranderende klimaat en de gevolgen daarvan treffen iedereen en dus is een geïntegreerde aanpak nodig. Daarvoor is breed draagvlak noodzakelijk en daar wordt aan gewerkt. Laat het vooral niet te lang duren. Het Nederlandse polderen ligt op de loer en we hebben geen tijd meer oeverloos met elkaar te overleggen. Daadkracht is er nodig en daar zijn we met zijn allen verantwoordelijk voor. Misschien is het in dat kader een idee de pilot van zeven gemeenten uit te breiden. De gekozen speerpunten zijn helpend bij het richting geven.

Input stakeholders prima, maar afhaken moet niet meer tot de mogelijkheden behoren. Ik ben nog wel benieuwd hoe we de doelen voor 2028 meetbaar maken. Samen slim versnellen moeten we daarbij steeds in ons hoofd houden en zichtbaar maken in ons beleid. Anders denken wordt anders doen. Ik kijk met belangstelling uit naar de volgende stappen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de fractie van GroenLinks, mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank voorzitter. Voor ons ligt een startnotitie voor een mooi uitvoeringsprogramma. Het is goed te lezen dat de urgentie klimaatadaptatie in onze provincie de rode draad van dit programma is geworden, want bij de behandeling van de eindrapportage programma klimaatadaptatie 2020-2023 heeft GroenLinks hier ook om gevraagd. Ook onze grote dank voor de beantwoording van de vele technische vragen die we over dit belangrijke onderwerp hebben gesteld. Weet, we hebben de ambtelijke ondersteuning nogal aan het werk gezet. Er blijven desondanks nog drie punten over waar we met gedeputeerde en de commissie over van gedachten willen wisselen. Als eerste, ik noemde het net al even in mijn interruptie van de VVD, de betrokkenheid van gemeenten. Bij de evaluatie van het vorige programma hebben we onze bezorgdheid geuit over het gebrek aan gevoel van urgentie bij diverse gemeenten als het gaat om hittestress. Ook voor het komende programma lijkt er een grote vrijblijvendheid te zijn bij gemeenten. Er zijn slechts acht gemeentelijke hitteplannen en in de beantwoording van onze vragen kwam wel naar voren dat er steeds meer aandacht een eigenaarschap is bij gemeenten. Maar dat klinkt nog steeds niet alsof de urgentie bij alle zesentwintig gemeenten is doorgedrongen. In de beantwoording staat ook dat de aanpak van hittestress nog steeds het meest onderbelichte thema is. Het komen tot een klimaatbestendig bedrijventerreinen zou ook urgentie moeten hebben. Steeds meer analyses geven aan dat hier veel winst te behalen valt op het gebied van klimaatadaptatie. Dus wat heeft de gedeputeerde nodig om op zo'n kort mogelijke termijn, laten we zeggen binnen een jaar, van alle gemeenten een hitteplan gerealiseerd te krijgen? En hoe gaan we dat voor elkaar krijgen? In de beantwoording wordt aangegeven dat qua instrumentarium gedacht kan worden aan handreikingen, stresstest en overzichten van te gebruiken indicatoren. Zijn deze middelen al ingezet bij de achttien gemeenten die nog geen stresstest hebben gedaan of is de gedeputeerde van plan dit alsnog te doen? En omdat we geen tweede termijn hebben geef ik alvast mee dat mijn fractie een motie overweegt in te dienen mocht dit de gedeputeerde kunnen ondersteunen. Tweede onderwerp, de financiering. De SGP gaf er ook al wat over aan. GroenLinks onderschrijft de noodzaak van ondersteuning van klimaatadaptieve maatregelen via financiering. Het is goed te lezen dat GS vooralsnog geen problemen verwacht ten aanzien van capaciteit of middelen. Maar geldt dit ook voor toekomstige subsidies? Mijn fractie vraagt zich af of de genoemde subsidies van Rijk, provincie, waterschappen, gemeenten voldoende zullen zijn voor de enorme opgave waar we voor staan? Het is onze verwachting dat maatregelen niet altijd zullen passen binnen de huidige geldende financiële mogelijkheden en de kans bestaat hierdoor dat veel goede ideeën of voorstellen die op termijn noodzakelijk zijn om grote kosten te besparen geen doorgang zullen vinden. Wat kan de provincie hierin betekenen? En hoe maken we ook onrendabele initiatieven rendabel en zorgen we ervoor dat de financiële risico's van de toekomst goed worden meegenomen? GroenLinks wil graag aandacht vragen voor deze financiering. Derde onderwerp zijn de diverse kaders. De startnotitie kent verschillende richtinggevende kaders. Terecht geeft de gedeputeerde in de beantwoording aan dat de meeste kaders vrij algemeen van aard zijn. Ook wordt geantwoord dat deze kaders in de gebouwde omgeving al langer gehanteerd worden vanuit klimaatadaptatie. De kaders werken niet beperkend of ruimte gevend, maar geven richting op de verschillende vragen die er zijn rond dit thema. Zijn ze dan niet te vaag? Is dan de vraag van mijn fractie. Is dan niet altijd zo dat je binnen deze kaders opereert, ongeacht wat je doet. GroenLinks ziet graag in ieder geval twee kaders zo concreet mogelijk uitgewerkt en dat zijn water en bodem sturend, is eerder ook aan bod gekomen. Dit kader wordt veelvuldig genoemd, maar er ontbreekt een duidelijke invulling. Kan de gedeputeerde toezeggen dat dit

kader in het programma nader uitgewerkt wordt zodat we veel concreter weten wanneer er sprake zal zijn van water en bodem echt sturend? Ook de samenhang met de verplichtingen uit de kaderrichtlijn water is hierbij voor mijn fractie van belang. Want daarvoor kunnen we niet tot 2028 wachten. Dan het tweede kader: biodiversiteit en groen, wat valt onder natuur inclusief. Voldoende biodiversiteit en groen versterkt de verkoeling van de omgeving en de infiltratie capaciteit van de bodem. Uit de antwoorden blijkt helaas dat het natuurlijk systeem zover is aangetast door menselijk handelen dat het minder veerkracht heeft om te herstellen. Hierdoor neemt de ernst van de negatieve gevolgen van de klimaatverandering toe. GroenLinks wil graag focus op het versterken van de veerkracht van het systeem. De gedeputeerde geeft aan dat het huidige systeem nog hoofdzakelijk technisch is geregeld. De veerkracht van het natuurlijk systeem wordt nu onvoldoende benut. Dat is ook waar de meeste overlast vandaan komt. Kan de gedeputeerde toezeggen dat dit kader de rode, of wat ons betreft liever de groene draad, wordt bij de verdere uitwerking? Dan tot slot nog een klein ander puntje. Er wordt gesproken over het aanbrengen van focus op projecten waar de meeste impact gemaakt kan worden. Ook net ter sprake gekomen. Lopen we hiermee ook het risico dat door juist deze hele scherpe prioritering quick wins over het hoofd worden gezien? Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel voorzitter. We hebben alle antwoorden met belangstelling gelezen, dus dank voor de ambtelijke organisatie daarvoor. Over het algemeen zijn we erg te spreken over het plan voor het uitvoeringsprogramma voor klimaatadaptatie. We willen erop aandringen echt vooruitstrevend te werk te gaan als het gaat over het welzijn van dieren in extreme klimaat situaties. Vooral de twee miljoen dieren die in onze provincie worden vastgehouden in de veehouderij. Wij kunnen weglopen van overstromingen en beschutting zoeken bij hitte. Deze dieren kunnen dat niet. Daarom lijkt wachten op het convenant duurzame veehouderij ons geen goed idee. Dat convenant laat nog enige tijd op zich wachten en zeker met een ontoereikende Wet dieren dat daarachter ligt. Immers bosbranden op de Utrechtse Heuvelrug of overstromingsgevaar elders in de provincie betekent natuurlijk ook steeds weer wat anders voor die dieren in de veehouderij. Kortom, kan het college het welzijn van dieren wel alvast meenemen in de gebiedsgerichte aanpak en niet wachten op dat eerder genoemde convenant?

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mevrouw Ghijsels, BBB.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Een hele korte interruptie. Wist u, want dat wist ik namelijk ook niet dat op weilanden, de groene woestijnen geen bomen geplant mogen worden, agrarische gronden. In het kader van schaduw voor vee. Dus daar zou je ook op een andere manier iets aan kunnen gaan doen.

De voorzitter: Mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Ja, klopt.

De voorzitter: Dit was uw bijdrage? Oké, dank u. ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank u wel voorzitter. Klimaatadaptief bouwen, dat is geen klein bier en vraagt een hele nieuwe benadering. Dank voor de goede startnotitie, de uitvoerige beantwoording van de al gestelde vragen. Het vraagt naar ons idee ook klimaat op beleidskeuzes die soms pijn doen en ook duidelijke afspraken met gemeenten en ontwikkelaars en bouwers. De oproep die we daarbij willen doen is: vergeet niet de vele woningbouwcorporaties die we hebben in onze provincie. De vraag is: hebben we daar al een goede werkrelatie mee om dat aan te pakken? De nieuwe benadering gaat ook niet alleen maar over de bebouwde

omgeving, maar ook over de onbebouwde omgeving, juist ook in relatie tot het bouwen. Concreet een bejaardenhuis tegen een bosrand is misschien de droom voor iedere vijftigplusser, kan het even niet checken, maar dat daar ga ik zomaar vanuit. Maar voor de brandweer is dat een complete nachtmerrie. We hebben vorige week een rapport gehad waar we uit konden halen dat onder de juiste omstandigheden, juist tussen haakjes, de Utrechtse Heuvelrug binnen twee dagen kan afbranden. En daar zit je dan met je bejaardenhuis. Dus we moeten daar ook, de plek waar we bouwen, goed rekening mee houden. De ChristenUnie vraagt ook aandacht voor klimaatrechtvaardigheid. Daarin moeten de kosten van veilig, gezond en comfortabel wonen eerlijk worden verdeeld, in plaats van dat we die op de toekomst afwentelen. Dat laatste is letterlijk: na ons de zondvloed. Waarbij zoals altijd de zwakste sociaal economische groepen en toekomstige generaties de dupe worden van de keuzes die we nu maken. Wat ons betreft vraagt dat heldere keuzes. Ja, dat is soms lastig en dat kost geld en tijd. Maar de rekening afschuiven is geen optie. Dat kunnen we niet langer maken. Behalve klimaatrechtvaardigheid speelt ook innovatie een rol. Een overheid die de kwaliteit van woningen vergroot door eisen te stellen aan klimaatadaptiviteit jaagt naar ons idee ook vernieuwingen in de bouwsector aan. Die innovatie komt er niet vanzelf, omdat bij ontbrekende normstelling de freeriders vrij spel hebben. Als bouweisen ook inspelen op het gebruik van biobased materialen, kan bovendien een bedrijfseconomisch perspectief worden geboden aan agrariërs die willen overschakelen. Uitdaging tot slot: wat kan de provincie richting gemeenten doen om drempels met wortel of stok, preek of zweep weg te nemen? Een voorbeeld wat wij tegenkwamen is dat van een natuur inclusief klimaatadaptief fonds, NIKA, dat elders in het land al is opgetuigd om nog onrendabele deel van klimaatadaptieve woningbouw te overbruggen en. Richting het verzoek van de Partij voor de Dieren voor zo'n infosessie. Er is op 17 juni en groot nationaal congres wat wij als provincie hoogste samen met I&W. Dus ik zat me af te vragen, dat is ook een gelijk een vraag richting gedeputeerde, of wij daar als Staat niet ook kunnen aanschuiven, want volgens mij heb je daar al een context en een zitting waar je alle informatie kan krijgen die je zou willen hebben. Dank voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Virginia, GroenLinks. U heeft nog een reactie richting ChristenUnie denk ik.

De heer Virginia: Het is een interruptie, maar ik vond het verhaal van de heer Schaddelee zo boeiend dat ik even heb gewacht. Het ging over de klimaatrechtvaardigheid. Want dat delen wij van harte. In ieder geval aan de kant van dat de lasten draagbaar moeten zijn. Maar hoe kijkt de heer Schaddelee of ChristenUnie aan tegen de rechtvaardigheid aan de andere kant, de zwaarste lasten, waar zouden die dan moeten komen te liggen?

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Volgens mij...Ik snap wel de discussie, maar je kan dan heel snel in een soort valse tegenstelling discussie krijgen. Want als we de lasten op de ene plek niet willen laten landen dan is iemand anders de dupe. Volgens mij hebben we vandaag al eerder tegen elkaar gezegd: soms kosten principes geld. Als je bepaalde waarden ergens legt dan kan je zeggen: laat dat Paleis Soestdijk dan maar door een ondernemer renoveren, maar als we dat bos daarnaast groen willen houden, enzovoort, die discussie. Volgens mij moet je dat hier ook zeggen: als wij als overheid een bepaalde norm willen opleggen rond klimaatadaptief bouwen, dan moeten wij als overheid daar ook geld voor weg durven zetten. Vandaar de suggestie van dat fonds, dat volgens mij kan helpen om de onrendabele top af te vlakken zodat je het wel betaalbaar houdt. Want is gewoon voor heel veel mensen anders niet meer te betalen. We zien dat inderdaad daardoor de

nieuwbouw prijzen steeds maar stijgen. Die discussie hebben we ook gehad bij brons, zilver of goud als het gaat om die...Dus volgens mij moet je dan ook als overheid de lasten durven nemen.

De voorzitter: Dank u wel. Heb ik alle fracties gehad en ik wil het woord geven aan de gedeputeerde. Maar die heeft verzocht om een korte schorsing. Een paar minuten? Schors ik een paar minuten. We gaan verder. Ik geef het woord aan gedeputeerde Bakker.

De heer Bakker: Dank u wel voorzitter. Allereerst laat ik beginnen met het danken aan alle fracties voor hun, durf ik wel te zeggen, door de bank genomen positieve opmerkingen en waarderingen van de startnotitie die voorligt. Van het terugkijken op het programma, de stappen die die zijn gezet. Mijn collega probeert mijn pen te stelen, maar daar moet je ook nog opletten tijdens de beantwoording. Ik leg hem even aan die kant neer. Laat ik ook zeggen: dit is nadrukkelijk input, inbreng voor het uitvoeringsprogramma dadelijk. Dus ik heb u goed gehoord. Er is driftig meegeschreven in aanvulling op de ook driftige zestig schriftelijke technische vragen die u heeft gesteld. Ik ga uw dank zeker overbrengen aan de ambtelijke ondersteuning. Ik hoop dat het ook heeft geholpen. Gaan wij aan de slag. Dat spoor dat zit er toch wel heel, ik ga het niet helemaal nog een herhalen voorzitter, wees niet bang, maar dat spoor dat zit er toch wel heel erg in. Namelijk het, zeg maar even, het interne spoor waarin wij zeggen klimaatadaptatie, dat is dat schemaatje wat u ziet, dat plaatje in die startnotitie met die doorsnijdende as waarin we zeggen: als het gaat om landbouw, als het gaat om natuurbranden, als het gaat om wonen, als het gaat om Infrastructuur, dan is klimaatadaptatie daar een ontzettend belangrijke pijler en is dat niet meer vrijblijvend. Nee, moeten we dat gaan opzoeken, zeg ik dan ook tegen de heer Van den Dikkenberg, gaan wij ook daar en dan gaan we ook niet schromen om daarheen te gaan waar het ook nodig is en ook af en toe de vinger op de zere plek te leggen. Maar dat is wel iets en ik heb afgelopen weken ook wat intensiever contact gehad met mijn collega's in het land, collega gedeputeerden, waarvan ik wel durf te zeggen dat de provincie Utrecht, en zeg ik niet om op de borst te kloppen maar dat was ook naar aanmoediging vanuit deze Staten, eerdere Staten, waarin wij denk ik echt wel een beetje vooroplopen en dingen al aan het doen zijn die op andere plekken nog ontdekt moeten worden. We proberen ook dat goede voorbeeld te blijven zijn. Dan loop ik de fracties af en er waren best een aantal vragen voorzitter. Ik ga dat een beetje op, zo snel mogelijk proberen te doen. Vraag die de SGP ook stelde: die eigen assets en waar gaan we die dan op inzetten en die financiële middelen? Dat staat zeker op het netvlies. Dat is ook iets wat gewoon, wat op dit moment aan gebeuren is. Ik vind die top tien vraag vind ik mooi en volgens mij moeten we die handschoenen ook gaan oppakken om dat de komende tijd nog scherper in beeld te gaan krijgen. Maar die stresstesten, ook voor onze assets, worden op dit moment ook uitgevoerd. Dan vraagt u ook een...Overigens uw opmerking, en die maakte ook een paar andere collega's, over impact. We gaan natuurlijk niet alleen maar daar, want het blijft ook een adaptief onderwerp klimaatadaptatie. We moeten ook een beetje meebewegen met de tijd en de ontwikkelingen landelijk en bij gemeenten, maar we gaan daar wel waar de impact het grootste is. U vraagt ook over doelen en indicatoren. Kort gezegd: antwoord is ja. We hebben het ook buiten deze vergadering en in andere verbanden wel eens over dit onderwerp gehad. Volgens mij moeten wij daar als college gewoon de handschoenen oppakken. En die aanbevelingen vanuit ook die commissie Jansen die aanstaande is gewoon oppakken en zeggen: we proberen doelen zo scherp en indicatoren zo scherp mogelijk te formuleren. Dan was de vraag van de VVD, en daar proefde ik ook wel wat zorg in, naast ook de steun volgens mij wel voor de lijn, gaan wij nou niet te veel op de stoel van gemeenten en bewoners zitten? We hebben echt wel de afgelopen jaren wat proberen teweeg te brengen bij de zesentwintig Utrechtse gemeenten. Bij sommigen, die zijn er gewoon al heel ver mee of hebben er zelf gewoon simpelweg veel geld voor, anderen is het echt nog wel wat meer in de kinderschoenen en we proberen dat verder te brengen. Niet op elkaars stoel te gaan zitten. Zij hebben gewoon ook eigen bevoegdheden, bijvoorbeeld in de...Volgens mij liep in de discussie de stresstesten op wateroverlast die

verplicht zijn en de hitteplannen een beetje door elkaar heen. Maar die stresstesten daar hebben gemeenten iets te doen, maar daar hebben provincies, bovenregionaal ook gewoon iets te doen. Daar moeten we wel allemaal onze eigen rol spelen. Ik kom net uit een overleg in Den Haag waarin dat ook op de kaart staat. Dat is echt wel duidelijk bij VNG, bij de Unie van Waterschappen, zeg ik ook richting het CDA, dat landelijke beleid is zich echt wel uit te kristalliseren. Ik weet zeker als we hier over drie of vier jaar zitten dat die wereld er echt wel een stuk helderder uitziet dan weer nu, dus we zijn dat gaandeweg aan het doen. Maar dat punt, dat punt is zeer duidelijk. Dan vroeg de VVD nog: is er nog aanpassing mogelijk na het vaststellen door GS? Het korte antwoord is: nee, want we volgen namelijk gewoon de werkwijze die we met elkaar hebben afgesproken. Die wordt volgens mij ook geëvalueerd. Maar we gaan alle input van de komende maanden van externe, van u in werksessies en cetera meenemen. Maar uiteindelijk stelt GS dat uitvoeringsprogramma vast. Ik vind het ook lastig om daar dan te zeggen: daar ga ik dan nu van afwijken. Want volgens mij moeten we dat niet doen en moeten we het zo uniform mogelijk houden met elkaar. Dan de fractie van de BBB, mevrouw Ghijsels, zij had nog even wat aandacht voor de taal en ook klimaatmitigatie is niet hetzelfde als klimaatadaptatie, daar heeft u helemaal gelijk in. Ze hangen natuurlijk...Het zijn ook wel communicerende vaten, zeg ik er dan toch ook maar bij. Maar dat we iets te doen hebben met elkaar op klimaatadaptatie dat moge duidelijk zijn. Het wordt heter, het wordt droger, het wordt natter. Daar hebben we ook nog eens te maken, dat is niet per se klimaatadaptatie, maar met een in Nederland met grote mate van verzilting. Er is een zoet watertekort. Daar moeten we wat met elkaar mee gaan doen.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, BBB.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wil misschien mijn vraag toch iets verder duiden, want hij gaat verder dan alleen de communicatie. Ook de investeringen en de beleidsmaatregelen die je maakt, daar zie ik toch wel degelijk een heel groot verschil tussen zaken die ik kan doen tegen adaptatie en zaken die ik zou kunnen doen tegen mitigatie. Daarom vraag ik ook in het beleid, en ook met name de uiteindelijke investeringen die daarmee samenhangen of uitgave, subsidies, kan ons helpen om beleid beter te begrijpen en te toetsen. Dus daar een helder onderscheid in te maken.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wijs u er ook op dat u nog twintig seconden heeft, geloof ik, aan spreektijd hierna. Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Dank voorzitter. Helder, ben ik met de BBB eens. Naar mijn smaak scheiden we die twee werelden zeker van elkaar. Dat wilde ik eigenlijk nog zeggen. Is dat woord klimaatadaptatie, u weet allemaal wat het betekent en wat het is, maar vind ik het als we buiten de straat in gaan en naar die gemeente toe die van ons subsidies gebruik maken waar we die schoolpleinen mee aan het vergroenen zijn, is het natuurlijk een woord van niks. Klimaatadaptatie. Wie zegt dat nou iets? Dus dat we veerkrachtiger worden, dat we weerbaarder worden, dat we onze omgeving zo aanpassen dat we tegen dat veranderende klimaat kunnen. Dat is de essentie. U vroeg ook die modellering. Wat gebruiken wij daar dan in als model? Dan kan ik kort zijn. Het KNMI model ook zoals dat in de technische sessie bij de eindrapportage door KNMI is toegelicht. Die scenario's, klimaatscenario's, dat gebruiken wij. Maar er zat ook iets onder waarin u zei dat daarmee zouden we kunnen uitrekenen wat als we dit of dat scenario gebruiken, we in 2050 weten wat het precies kost. Ja, was het maar zo zeg ik erbij. Zo mechanisch kunnen we dat niet één op één doorberekenen. Maar daar zit natuurlijk wel een verband in dat op moment dat er een scenario wordt gekozen met minder...Gekozen, waarin we zitten in een scenario met minder weersextremen, de aanpassingen in de fysieke leefomgeving minder heftig zullen zijn. Maar dat die ingrepen moeten komen, staat voorop. Bij de financiële, bij de eindrapportage zeg ik er dan even bij, van het vorige programma zit ook een eigenlijk een soort kosten- en

batenanalyse van de financiën. Ook landelijk zal richting de kamer daar zeer binnenkort meer over verschijnen, over precies de vraag die u zegt. Eén van onze ambities is ook verzekeraars en pensioenfondsen bijvoorbeeld veel meer bij betrekken. Dan vroeg D66, eigenlijk die oproep: kunnen we nou die lange termijn daarin meer meegeven? Wij hebben, die handschoen gaan wij zeker oppakken, dus dat gaan we doen. We gaan zeker aandacht geven aan de langere termijn. Doorkijken naar 2050, ook op basis van de scenario's waar we het net over hadden. En ook richting misschien wel ook 2100 hè kunnen we nou al wat langer zeggen hoe komen we daar nou in? Wat zullen we dan ook moeten accepteren dat er af en toe kelders onder water komen staan? Op een gegeven moment zullen we dat op bepaalde momenten in het jaar, in de tijd moeten accepteren, maar andere dingen kunnen we gaan aanpassen om weerbaarder te worden. Dus dat dat gaan we absoluut doen. CDA, heb ik al het één en ander volgens mij over gezegd. U deed namelijk een oproep voor die focus. Die gaan we zeker doen, maar ik denk dat het allebei van belang is. Dus dat we goed inspelen op dat wat juridisch moet, dat wat we in programma's kunnen borgen. Maar ik vind ook, en ik proefde twee smaken bij de commissie, maar wij als college hangen toch wel als ik mag zeggen ook wel de smaak dat we ook af en toe het kleine concrete, charmante van een schoolplein dat vergroend en waar we honderden kinderen echt blij mee maken en ook daadwerkelijk iets concreets doen, dat we daar ook wel erg gelukkig van worden. Naast het grotere programma dat neergezet moet worden. En naar Rijksbeleid voegen, zeker zijn we aan het doen. Volt, vooral maatregelen op locatieniveau, niet op regionaal niveau. Ja, ik heb daar net al wat over gezegd, over die verschillende stresstesten die er zullen kijken. We kijken juist heel concreet wat er nou, dat doet de gemeente meer, wat is er nodig op straatniveau. Wij kijken juist op wat hoger niveau. We gaan dat in de werk regio's, kunt u ook via de website bijvoorbeeld netwerk water en klimaat, dat is zo'n werk regio. Ambtelijk en bestuurlijk vinden die partijen elkaar op, de GGD is daar recent aangesloten, dus dat is nou echt het verband waarin we dit soort dingen vol met elkaar aan het aan het doen zijn. De doelen, verwijst ik u graag naar de SGP.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van de heer Van Lunteren, Volt.

De heer Van Lunteren: Voorzitter, ik zou toch nogal even kort willen reageren op wat de gedeputeerde net zei. Ik hoor toch wel een soort kleine tegenspraak. Ik hoor hem eerst zeggen dat hij zich aangetrokken voelt voor het kleine, charmante van een schoolplein klimaatadaptief maken. Dat lijkt me bij uitstek iets van dat is mooi voor een gemeente om te doen. Dat is dan denk ik minder een provincie ding. Maar als we het hebben over echt op grote schaal droogte en hittestress aanpakken, dan wordt het denk ik al snel een provincie ding. Dus ik heb toch wel een beetje moeite om het antwoord van de gedeputeerde hierin te interpreteren. Wat nou echt is. Hoe de gedeputeerde die regionale aanpak zich voor zich ziet?

De voorzitter: Mijnheer Bakker?

De heer Bakker: Er zijn ook verderop nog wel wat vragen gesteld over water en bodem sturend. Heel veel van dit soort onderwerpen en helemaal als we groter, wat systemischer gaan kijken. Volgens mij zei u daar ook het een en ander over, dan komt dat wat sneller in de water en bodem sfeer terecht. Daar, ik kan alleen maar zeggen is ontzettend veel aandacht voor regionaal, maar ook bovenregionaal in bijvoorbeeld de zoetwater regio West Nederland. Daar zijn dit te vragen. Hoe zijn we in 2050 weerbaar voor landbouw, voor drinkwaterwinning, voor overstromingsrisico 's? Wat vraagt dat dan aan ons voor de energietransitie? Dus mijn beeld, ons beeld is dat, dat zeer op de agenda staat. Ik heb juist gezegd: volgens mij moet je die verbinding gaan wij op dat lokaler niveau... Ik hoorde u zeggen op locatie, is veel aandacht voor locatieniveau. Ja, dat is er. Gemeenten blijven daarbij in de lead, maar we proberen daarbij te helpen, te stimuleren en ook af en toe even concreet zichtbaar voor bewoners en bedrijven: wat te doen? Vergroenen van industrieterreinen bijvoorbeeld, dat is gewoon tastbaar. Daar word je een beetje gelukkig van. Ik in ieder

geval. Maar we hebben ook op regionaal, bovenregionaal wat te doen en die twee moeten bij elkaar komen. Dan was er nog een, even kijken, de vraag over hittestress. Ja, daarvan kan ik alleen maar zeggen dat, dat en dat kwam op andere punten ook terug. De heer Virginia zei daar ook het een en ander over. Dat zie ik ook landelijk. Dat is echt een onderbelicht onderwerp. Kijk, u gaat over uw eigen ook moties en dat soort zaken, maar het verder stimuleren en daar voel ik me ook zeker als bestuurder toe geroepen, ook naar deze aanmoediging vanuit de commissie om dat ook richting de andere gemeenten die nog niet zo ver zijn, om dat onderwerp van hitte, daar hoort denk ik droogte in bepaalde mate bij, veel nadrukkelijker om onder de aandacht te gaan brengen. Gaat zeker in het uitvoeringsprogramma landen en ik ga de handschoenen in ieder geval oppakken. U vroeg tenslotte, zeg ik tegen Volt, nog wat over de werksessie met stakeholders. Dus dat, als ik het goed begrijp, zegt u voeg dat nou samen. Dus organiseer een werksessie waarbij u ook welkom bent. Ik zie daar geen enkel probleem, dus wat mij betreft zouden we dat kunnen doen. Alleen even de vraag of daarmee ook uw collega's bediend zijn en zegt: ja, we willen ook alleen een sessie met elkaar. Dat kan ik niet beoordelen. Maar als u allemaal zegt: we staan achter het voorstel van Volt, gaan wij dat doen en zullen we zorgen voor een leuke mix. Het lijkt mij ook wel interessant eigenlijk. Of het dan apolitiek lukt, zeg ik tegen de heer Van Lunteren, dat lijkt me altijd spannend met politici. Maar goed, dan kom ik bij de PvdA. U gaf ook het één en ander aan over de zeven gemeenten. Gaan we dat nou uitbreiden? Daar al het één en ander over gezegd. Die handschoenen pakken we op, doelen gaan we concreet en meetbaar maken. En samen slim versnellen. Volgens mij is dat, wat dat denk ik de kern van wat we te doen hebben heel goed samen op dit onderwerp en de focus op 2028. Dan kom ik bij GroenLinks. Nog enig gebrek aan urgentie bij gemeenten. Ik moet ook realistisch zijn dat, ik heb er net al wat over gezegd, dat sommige gemeenten...We proberen ze waar mogelijk te helpen, te stimuleren, uit te dagen. Ook gewoon te zeggen: Dit is samen met een GGD of samen met een andere organisatie kunnen we je een stap verder helpen. Of is een subsidie beschikbaar of gaat kijken bij die partij. Er werd net door de ChristenUnie al even gewag gemaakt van het congres 17 juni. Dat is ook zo'n moment waarbij gemeenten zeer nadrukkelijk zijn uitgenodigd. Maar we weten ook dat er in onze provincie best een aantal gemeenten zijn die niet de omvang en de capaciteit hebben om alles te doen. En ik waak daarom wel een beetje om met het vingertje te gaan wijzen of daarin te veel druk te zetten, want ik begrijp de afwegingen en soms de prioritering die zij te doen hebben ook. Maar, ik ga mijn toezegging op het hitte dossier niet herhalen, maar die pakken we zeker op.

De voorzitter: Mijnheer Fiscalini.

De heer Fiscalini: Dank u voorzitter. Ik had een vraag aan de gedeputeerde: Wat kan de provincie doen, wat kan de gedeputeerde doen? Behalve dan gemeenten of een wethouder op wijzen op klimaatadaptatie. Maar heeft de provincie verder enige bevoegdheden of een stok achter om gemeentes iets te laten doen?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Er is natuurlijk best het een en ander. We hebben het net al even gehad over landelijke wetgeving, landelijke juridische kaders. Dat komt ook snel terug in water en bodem sturend. Dat daar zullen gemeenten, ook via onze eigen Omgevingsvisie die herzien wordt en de omgevingsverordening, zullen er zeker elementen zijn waarin je gemeente via dat kader zich aan zullen moeten gaan houden. Maar ik geloof ook dat we de gemeente moeten stimuleren, meedenken en dat doen we op velerlei manieren. Via die werk regio's bijvoorbeeld om hen te helpen bij het ontwikkelen van hitteplannen of om slimme combinaties te maken die daar echt wel mogelijk zijn op allerlei gebieden, dus ik zie dat er heel veel gebeurt. Maar ik wil wel waken voor een te dwingend of een te verplichtende rol, als we die al zouden kunnen hebben als provincie.

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg, SGP en GroenLinks, de heer Virginia. Ik wijs u wel een beetje. Het is heel...Ik merk dat het onderwerp heel erg leeft. We hebben nog wel andere punten ook op de agenda. Dus houdt het kort zodat de heer Bakker daar een duidelijk antwoord op kan geven. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Is het juist op dit thema niet zaak heel realistisch te zijn, want ik denk dat gemeentes niet zozeer hitte onderschatten of dat ze er geen inzet op plegen, maar dat het simpelweg extra middelen kost. Want alle water gerelateerde trajecten pakken ze wel op, want dan kun je het uit rioolrechten betalen. Maar hitte komt gewoon uit algemene middelen en groen oplossingen vaak tegen hitte, dat is ook uit algemene middelen. Dan moeten we ook constateren dat we daar de komende jaren geen hele forse stap op kunnen verwachten. Dus hoe kunnen we dan, dat wetend, toch succesvol zijn als het gaat om het versterken van de positie van de provincie als het gaat om hittestress?

De heer Bakker: Volgens mij is de heer Van den Dikkenberg goed thuis in het onderwerp. Dus ik neem zijn opmerking daar gewoon ook mee ter kennisname zeg maar eventjes, want dat beeld dat is er. Ik denk dat het ook een onderwerp is, want van nature zie ik dat het hele waterproblematiek en de wateroverlast wat, van nature wat makkelijker en hoger op de agenda staat dan droogte en hitte. Dus ik denk dat het ook zeker iets zegt over de bewustwording van het onderwerp. Weet in ieder geval dat, ik zei daar net al wat over richting de BBB, dat daar landelijk ook echt wel verder gekeken wordt en ook wel wat fundamentele vragen worden gesteld vanuit, dat is dan stuurgroep voor de ruimtelijke adaptatie vanuit het Deltacommissaris, wordt er wat nadrukkelijker gekeken naar wat zou de gemeente nou bijvoorbeeld via hun rioolheffing anders kunnen doen om de bekostiging van die klimaatadaptatie die nodig is, om dat nou wat structureler van de grond te krijgen. Want inderdaad, het loopt vaak stuk op een financiële middel.

De voorzitter: De heer Virginia nog, GroenLinks.

De heer Virginia: Dank voorzitter, dank gedeputeerde. Als ik het goed heb begrepen, er gebeurt veel door gemeentes en er zijn wat mogelijkheden. Maar wat is de inschatting van de gedeputeerde dat we over ongeveer een jaar bereikt kunnen hebben? Want we hebben zitten nu nog niet aan een derde van de gemeenten die een hitteplan hebben. Maar met de ontwikkelingen die gaande zijn, het congres wat eraan komt, zijn we over een jaar wel over de helft? Wat is de inschatting?

De heer Bakker: Ik durf u daar zo geen antwoord op te geven, zeg ik tegen de heer Virginia. Want dat vind ik lastig om dat zo even uit de mouw te schudden. Wat mij betreft, ik zou het volgende willen voorstellen. Ten eerste: ik ga het bestuurlijk nog nadrukkelijke oppakken en we gaan kijken hoe we dat de komende maanden, hij stond al op het lijstje voor het voor het congres 17 juni, maar hoe we dat nog nadrukkelijker onder de aandacht kunnen brengen. Daarbij heb ik in ieder geval, breng ik ook het uitgangspunt in, het ging net ook over wat over hoe zorgen we er nou voor dat die klimaatrechtvaardigheid kwam als onderwerp terug. Vaak zijn de armste wijken ook de warmste wijken. Daar hebben we bijvoorbeeld in de subsidieregeling die twee weken geleden is opengegaan, vorige week was dat, hebben we aandacht aan besteed. Juist die plekken waar het, het meest versteend is, kunnen een iets hogere aanvraag doen. En op dat soort manieren proberen we dat balletje aan het rollen te krijgen. Ik ga die concrete vraag die u stelt, stel ik voor dat we gewoon mee gaan nemen in het uitvoeringsprogramma en daar ook een doel op gaan plakken wat realistisch, maar ook een beetje ambitieus is. Voorzitter, ik hoorde net uw aanmoediging dus ik ga door. Er was een vraag: zijn de financiën al genoeg? Ja, voor wat wij nu in beeld hebben, voor wat wij willen doen, ja. Landelijk, op de langere termijn verwijs ik graag even naar de beantwoording richting de heer Van den Dikkenberg. Want als je echt substantiële, die hele fysieke ruimte gaat aanpakken wat natuurlijk niet allemaal bij de provincie ligt of zelfs misschien wel helemaal niet, dan kom je echt wel in een andere orde en dan zijn onze subsidies

vanzelfsprekend niet genoeg. Maar voor de ambities die wij nu hebben, zeker. De relatie tussen de KRW en klimaatadaptatie, we hebben dat technisch geprobeerd te beantwoorden. Klimaatadaptatie kan daar een bijdrage aan leveren en voor de rest verwijs ik ook graag naar het handelingsperspectief. Toch wel het uitgebreidere beeld wat wij hebben gegeven over de stand van zaken van de Kaderrichtlijn Water. En u vraagt: het inzetten op veerkracht van het systeem. Dat is die hele piramide, die piramide van een kas die daarin zit, namelijk zorgen dat we veerkrachtiger worden. Partij voor de Dieren kom ik dan aan. U vraagt over dierenwelzijn. Ja, ik verwijs daarbij naar de technische beantwoording die we hebben geven. U vroeg volgens mij daarin hitte en hitte overlast, droogte. Denkt u ook aan dieren en niet alleen aan mensen? Absoluut, u heeft het nu nogmaals op de agenda gezet, dus ik ga dat ook meenemen in het verdere uitvoeringsprogramma, namelijk wat voor een impact het heeft ook op de fauna, zeg maar even. En voor de andere vragen die u stelt voel ik mij niet helemaal geroepen over de gebiedsprocessen hoe we dierenwelzijn daaraan meenemen. Daar zie ik dit niet helemaal als het debat in, maar misschien begreep ik het niet goed. Dan de ChristenUnie.

De voorzitter: Mevrouw Butterman, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Butterman: Voorzitter, dank u wel. Ik kan de gedeputeerde een beetje helpen. Het ging ons ook inderdaad om gehouden dieren. Dus we hebben het natuurlijk niet alleen over de loslopende fauna, wilde fauna, maar ook over de gehouden dieren. Dat was eigenlijk het punt.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Helder en volgens staat deze op de aandachtslijst richting...Nemen we deze mee als input. Ik kijk waar ik was voorzitter. ChristenUnie vroeg wat over de woningbouwcorporaties en hij vroeg wat over natuurbranden. Over de natuurbranden gaat u het zou nog hebben, maar de woningbouwcorporatie dat is nou net zo'n partij waar echt wel goed contact mee is. Maar inderdaad, goede suggestie en zo kijken we ook, ik zei net al wat over verzekeraars en pensioenfondsen, kijken we hoe we dat kunnen verbreden. Aandacht voor klimaatrechtvaardigheid. Ja, ik vind dat wat u zei en niet het mantra: na ons de zondvloed. Dat is volgens mij precies wat we nu aan het doen zijn, namelijk het aanpassen dat onze kinderen en de kinderen van onze kinderen ook nog een gezonde en groene en veilige leefomgeving hebben die tegen een stootje kan. Dat is precies wat we willen doen. U deed tenslotte nog een oproep. We hebben in ieder val gepoogd dat bij u onder de aandacht te brengen, ook in de Statenbrief. Maar u bent alle zeer welkom en uitgenodigd 17 juni, dus maandag 17 juni. Dus kom allemaal. Het belooft een mooie bijeenkomst te worden in Nieuwegein. In zoverre mijn reclame oproep voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even de fracties rond of alle vragen zijn beantwoord. Dan was er een suggestie van Volt om de werksessie niet alleen met de Staat te doen, maar met de stakeholders erbij. Ik begreep van de gedeputeerde dat die daarvoor openstaat, maar ik peil ook even bij de Staten of de geplande werksessie dan in plaats van met u Staten alleen samen met stakeholders kan plaatsvinden. Waar is de voorkeur? Mijnheer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Dat congres lijkt me daar een uitstekend moment voor. Kunnen we dat dan niet integreren?

De voorzitter: Mijnheer Van Lunteren.

De heer Van Lunteren: Misschien dat ik even iets kan verduidelijken. Ons doel of ons beeld bij die werksessie is juist input op te halen bij de stakeholders die we op dat congres van 17 juni kunnen gebruiken om dat daar te presenteren. Dus wij zien die werksessie echt als een opmaat om ons goed te informeren, om goed met de stakeholders te kijken van waar liggen eventueel kansen en dan op dat congres dat verder uit te pakken. Dus dat is de context van waarin we dat werk...Dus ik denk dat het een beetje te veel gevraagd wordt als we 17 juni gaan combineren met eerder genoemde werksessie.

De voorzitter: Ik kijk de Staten...Dan begrijp ik hem denk ik niet helemaal. Maar wellicht de Staten wel en zo ja, is er animo om het zo te doen, het voorstel van Volt? Nee, dan u wilt nog even door mijnheer Van Lunteren?

De heer Van Lunteren: Ik moet zeggen ik ben een beetje verbaasd maar als dit is wat de Staten zegt dan zegt de Staten dit. Misschien...Kijk, ik vind het zelf natuurlijk vrij helder, maar ik heb het natuurlijk ook wel een beetje bedacht, dus dat maakt het lastig om het uit te leggen. We hebben gewoon, zoals we daarnet al hebben vastgesteld allemaal best wel veel ambitie als het gaat om klimaatadaptatie. We willen best wel veel doen, maar het is gewoon een hele complexe puzzel om te leggen. We krijgen dan op 17 juni een heel mooi congres, maar ik denk dat het belangrijk is als wij ons daar ook wel gewoon goed op voorbereiden en echt voor die tijd al de kans krijgen om met stakeholders, waaronder de gemeente, et cetera goed te kunnen praten van waar schuurt het, waar liggen jullie behoeftes? Om juist ook om op 17 juni goed het gesprek met elkaar aan te kunnen gaan. Dus de werksessie die ik zo voor me zie die staat dan echt ten dienste van de sessie op 17 juni. Ik hoop dat dit het verhaal helderder maakt.

De voorzitter: Ja, voor mij wel. Dan kijk ik toch ook even de Staat of de behoefte er na deze toelichting wel is. Nee. Ja, alleen Partij voor de Dieren. Verder? Nee. Misschien een suggestie dat u dan met uw fractie zelf iets probeert te organiseren. Dat zou natuurlijk wel kunnen, maar volgens mij Staat breed is die behoefte er, zoals ik hem nu peil, niet. Mijnheer Virginia, GroenLinks.

De heer Virginia: Dank voorzitter. Even een verhelderende vraag. De aangekondigde werksessie gaat wel door? Dus dit was een uitbreiding. Dat begrijp ik hem goed.

De voorzitter: Maar de werksessie zoals die nu is geagendeerd, is met alleen Staten. Oké. Ik ga naar afronding van dit agendapunt en ik ga ervan uit dat bij deze bespreking de vraag of deze startnotitie voldoende uitgangspunt is voor het verdere traject op dit moment dan voldoende is beantwoord met ook nog wat er komen gaat aan werksessie en congres.

18. Memo Nieuwe ontwikkelingen bij gasveld Papekop

De voorzitter: Dan ga ik naar het volgende agendapunt en ik kijk ook even naar de klok. We hebben nog een half uur en we hebben volgens mij nog vier punten of drie. Vier. Ik hoop op u allen medewerking om de agenda wel af te kunnen ronden om drie uur. Volgende agendapunt is agendapunt 18. Dat is de memo nieuwe ontwikkelingen bij gasveld Papekop. Dat is memo van gedeputeerde Bakker ook en dat memo is opgewaardeerd door GroenLinks, CDA en Volt. De fracties van GroenLinks en volt hebben ook andere fracties, willen ook graag van andere fracties horen hoe zij over eventuele gaswinning denken. Ik neem aan in het geval van Papekop, niet in het geval van gaswinning in het algemeen. Die focus zou ik wel willen aanbrengen. Ik geef de opwaardeerde het woord en dan eerst aan GroenLinks. Ik stel voor dat we hier...Als we een half uur door vier agendapunten, dan zal ik ook even strak op de tijd...Zeven en halve minuut, dan ga ik timen zodat we hem ook tijdig kunnen afronden. GroenLinks als eerste opwaardeerder, mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Dank u wel. Ten eerste leuk om hier een keertje te zijn. Normaal gesproken neem ik geen deel aan commissie RGW, maar vandaag wil ik toch graag hier aanwezig zijn, omdat ik enorm ben geschrokken van dat dit voornemen dat er is van het Rijk om eventueel te gaan boren naar gas in Papekop. Het voorgaande agendapunt ging over klimaatadaptatie. Nou, we weten dat ons een hoop te doen staat. Daarom riep het ook vooral bij mij de vraag op: waarom zouden wij dan gaan boren naar nieuw gas? Hoe valt dat te rijmen met onze ambitie om in 2040 zo meteen klimaatneutraal te zijn en hoeveel meer klimaatadaptatie zullen we moeten doen als we voortgaan met dit soort initiatieven? Ik ben heel erg blij met de reactie van gedeputeerde op onze vragen en ook met zijn reactie op het verzoek van het Rijk. En ik wil vooral aan hem vragen ons goed op de hoogte te houden van de voortgang van dit onderwerp. Er zijn namelijk een hoop risico's die nog onderzocht moeten worden en ik zou graag alle momenten gezamenlijk aan willen grijpen om ons tegen dit initiatief te verzetten. Ik ben heel benieuwd hoe andere fracties hier naar kijken. Of zij onze zorgen delen over de gaswinning, ook in het licht van de risico's die worden genoemd rondom de verontreiniging van water, aardbevingen, geluidshinder, lichthinder enzovoort. Ik hoor het graag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan het CDA, mijnheer Draisma.

De heer Draisma: Dank u wel voorzitter. Ik was aangenaam verrast, want ik kom uit Woerden en inwoners maken zich daar, die daarboven wonen, maken zich sowieso zorgen over gas- en oliewinning. Wat er in Groningen speelt staat daar op het netvlies en ik was ook blij dat ook op 8 maart in de pers verscheen dat de provincie ook tegen gaswinning is in het Papekopveld. Maar tegelijkertijd, dat was 8 maart, verscheen ook het memo van de provincie. En die tekst die baart mij eigenlijk wel wat zorgen, omdat daar eigenlijk meer een wat passieve...De memo is redelijk passief opgeschreven van: we volgen de ontwikkelingen. We geven een advies. Ik denk vanwege de belangen met die gaswinning, met het geld wat er achter zit. Het is verkocht door de NAM aan Vermilion en Vermilion heeft een concessie en als er geen gas gewonnen gaat worden, dan gaat dat ook gaat dat schade opleveren voor het Rijk en ook minder inkomsten. Dus het gaat echt best wel om grote belangen en ik zou daardoor eigenlijk ook naast een principiële opstelling...Want, even naar GroenLinks toe van gas bestaat uit 14 procent uit stikstof en 80 procent methaan en methaan is nog veel erger dan CO2 broeikasgas, dus het is gewoon echt heel slecht voor het klimaat hier en alles wat we in UPLG en andere plannen doen, wordt door die winning teniet gedaan. Dus ik zou ook vragen voor een hardere, zakelijke benadering van de provincie. Enerzijds door gewoon ook duidelijk te laten merken dat wij tegenmacht zullen gaan vormen als het Rijk het wil doorvoeren vanuit nationale overwegingen, dat wij daar niet zonder meer...Dat we in ieder geval alles eraan willen doen om dat zoveel mogelijk te verhinderen, binnen de regelgeving natuurlijk die er voor is. Dat ten eerste, want als er gasleidingen aangelegd moeten worden, dan raakt het ook onze bestemmingsplannen, dan moeten er ook wegen worden aangelegd. Moeten wij ook vergunningen voor afgeven, dus we kunnen best wel een tegenmacht vormen. Laat je tanden maar eens zien. Dat zou ons advies zijn daarin en ga ook een argumentatie opbouwen. De bodem zal zeker 5 vijf procent, vijf centimeter dalen, misschien wel naar meer, naar tien centimeter. Als je dan de wateroverlast van het klimaat erbij krijgt plus de zakkende veenbodems, dan krijg je gewoon schade aan je sluizen, aan je bruggen, aan je dijken en die schade moet ook worden onderbouwd. Want ik denk dat de directeur van Vermilion naar zijn business case kijkt en het Rijk ook naar de business. Zie ook Groningen hoe dat jarenlang is gegaan en wapen je maar. Dus dat is ieder geval een pleidooi. Een derde pleidooi zou ik willen doen, ook juridisch, van wat zijn de mogelijkheden om daartegen macht te vormen? Gisteren werden we ieder geval blij opgeschrikt, ook door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. We hebben Nederlandse rechters die zijn zeer kritisch op activiteiten die echt aan bijdragen, fors aan bijdragen aan het verslechteren van het klimaat. En juridisch kan een provincie zich daar ook in wapenen. Dat is misschien wat geëmotioneerd, omdat ik ook wat uit die

omgeving kom en ook de zorgen voel van de inwoners daar. Maar ik zou toch wel willen pleiten voor een echte proactieve houding en een zakelijke houding van de provincie in dit dossier.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, mijnheer Van Lunteren.

De heer Van Lunteren: Dank u wel voorzitter, ik zal het kort houden voorzitter. Nieuwe gaswinning in de provincie Utrecht anno 2024. Wat Volt betreft gewoon een onzalig plan. We zijn blij daarom ook dat de provincie aan het Rijk heeft aangegeven om gelukkig te zijn met het voornemen van EZK Vermilion en energy om de gaswinning door te zetten. Tegelijkertijd vinden wij dat we het hier natuurlijk niet bij moeten laten. Volt vindt dat we als provincie actiever weerstand moeten bieden tegen deze plannen door bijvoorbeeld tegen deze plannen in beroep te gaan. Hoe kijkt de gedeputeerden daarnaar en is hij ook daartoe bereid? We willen hem daarbij het volgende meegeven: gezien de grond type rondom Papekop maakt Volt zich zorgen over de invloed die gaswinning zal hebben op de structurele integriteit van de ondergrond. We hopen gewoon niet dat we hier ook Groningse toestanden gaan krijgen. Daarnaast staan deze plannen ook haaks op de doelen om van het gas af te gaan en klimaatneutrale provincie te realiseren, zorgt nieuwe gaswinning er ook niet voor dat we alleen maar later van het gas af gaan en dat het ook lastiger wordt om nog van het gas af te gaan. Tot slot, voorzitter, moeten we ons zelf ook wel de vraag stellen of zo'n klein gasveld überhaupt wel betekenisvol is om de energie onafhankelijkheid van Nederland te vergroten, dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bakker en als ik kijk naar de zevenenhalve minuut die u zo snel voor me uitrekenende, dan heeft u niet zo lang.

De heer Bakker: U legt de druk er goed op voorzitter. Ik ga proberen even samen te beantwoorden. Dank, wij delen de zorgen en die nemen we ook zeer ter harte. Even wat is er aan de hand? Er is geen voornemen van het Rijk, zeg ik toch maar eventjes ook richting GroenLinks. Er is een verzoek binnengekomen bij het ministerie van EZK en daarover, heb ik met ook goede samenspraak uiteraard met de collega's, geïnformeerd via dit memo. Er is ook veel aandacht aan besteed in de media. Ik denk dat ons standpunt daarover helder is. Dat is nog niet, om even zo te zeggen, ronkend. Nee, we hebben u iets meer op het proces probeert te informeren, omdat ook alleen nog maar het voornemen bekend is. Maar het moge duidelijk zijn en dat is dan even de tweede vraag: wat vinden we ervan? Dat uw motie uit twee, althans in ieder geval de motie van de Staten uit 2018, geen nieuwe olie- en gaswinning in de provincie Utrecht. Die is klip en klaar. Dat is verankerd in de provinciale Omgevingsvisie, in andere documenten en ook in het coalitieakkoord staan wij voor een 2040 CO2 neutrale energievoorziening 2050 klimaatneutrale provincie. Daar past dit inderdaad niet in. Dan even de vraag: wat kunnen wij doen? Wij spelen eigenlijk langs vier sporen. Via onze wettelijke adviesrol bij vergunningaanvragen mijnbouw. Gaan we doen, als in ieder geval dit allemaal gaat spelen. We weten nog niet hoe EZK hierop gaat reageren. Via overleggen, gesprekken die wij voeren met het ministerie in andere overheden. Via lobby, al dan niet en we trekken goed op met de andere gemeenten die we in de memo hebben genoemd en de provincie Zuid-Holland. U doet dat via uw weg ook en t.z.t. kan dat zijn via juridische procedures, bezwaar en beroep. We hebben, zeg ik tegen Volt, om daar nu al iets over te zeggen vind ik een beetje prematuur want daar zijn we nog niet, maar dat gaan we dan beoordelen in lijn met hetgeen ik daar net over heb gezegd. Dan de laatste vraag volgens mij, namelijk kunt u ons op de hoogte houden, vroeg GroenLinks en dat proefde ik ook bij de andere partijen. Dat doen wij, dat doen wij zeer zeker.

De voorzitter: Dank u wel voor de voortvarende beantwoording. De fracties van GroenLinks en Volt hebben ook bij hun opwaardering gezegd dat ze van andere fracties willen horen hoe zij over deze eventuele gaswinning denken. Zijn er fractie die daar iets over willen delen? SP, mijnheer Schipper.

De heer Schipper: Voorzitter, in 2017 hebben de Staten, maar ook de betrokken gemeenten en provincies zich duidelijk uitgesproken tegen de gaswinning. Het is riskant, maar het gaat ook lijnrecht in tegen het streven om onafhankelijk te worden van fossiele brandstoffen. Dat er nu weer een poging gedaan wordt om die gaswinning door te drukken, kan wat de SP betreft echt niet. Niet mijn woorden, ze hadden het kunnen zijn, maar van mijn Zuid-Hollandse Statenlid Iris van de Kolk, voor wie ik ook werkzaamheden verricht. Lijkt me duidelijk hoe wij erin staan. Het is niet nieuw en laat ik het hierbij laten. Voluit steun dus nog altijd voor de voorstellen die we destijds mee hebben ingediend.

De voorzitter: Dank u wel. Andere fracties? D66, de heer Overkleeft. VVD, PvdA. Mijnheer Overkleeft.

De heer Overkleeft: Heel kort voorzitter. Een onzalig plan, zoals de heer Van Lunteren al zei en volledige steun van onze kant voor de lijn die het college kiest. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. VVD, mijnheer Peer.

De heer Peer: Daar kunnen we ons bij aansluiten. We hadden het prettig gevonden als in de brief, in de reactie van GS ook melding had worden gemaakt van die motie en dat wij dus als provincie er niet achter staan om dit te initiëren.

De voorzitter: Dank u wel. PvdA, mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Partij van de Arbeid verbaast zich er ook over dat dit soort aanvragen nog komen, terwijl we met zijn allen proberen juist van die fossiele brandstoffen af te komen. En we zijn en we blijven tegen dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel. Andere fracties nog? Mijnheer Van Breukelen, Forum voor Democratie.

De heer Van Breukelen: Dank u wel voorzitter. Wij zijn zeker voor het voorstel. Zeer tevreden dat het Rijk een keer met goede plannen komt.

De voorzitter: Dank u wel. Ik begrijp van de heer Bakker dat het een aanvraag is bij het Rijk. Dat is nog een nuance denk ik. Andere fracties? Nee, dan rond ik dit agendapunt af. De heer Bakker heeft nog een toevoeging.

De heer Bakker: Ik dacht nog één toevoeging. VVD deed een oproep. De notie van de motie staat inderdaad niet in de memo. Wij hebben met zeer gezwinde spoed dit memo naar u toegestuurd, want ik had het idee dat u dit graag wilde lezen en weten van ons, namelijk met enige haast. Maar volgens mij staat daar toch geen letter Spaans tussen dat wij dit niet willen. Dus ik dacht toch nog goed om even te benadrukken. En de ChristenUnie, Tweede Kamerlid mevrouw Bikker heeft hier ook nog direct daarop schriftelijke vragen gesteld. Dus die zullen ook binnenkort beantwoord worden. En ik denk dat een deel van u, dacht wijs ik u toch nog even op, daar ook met interesse. net als wij naar de beantwoording ook zullen kijken.

De voorzitter: Ik zie nog een hand van de SP. Mijnheer Schipper.

De heer Schipper: Ik vergat net nog om gedeputeerde te bedanken voor dit memo. Want zoals ik zei ik werk ook voor Zuid-Holland en daar was helemaal niks langsgelopen. Maar het heeft ons daar wel in staat gesteld om weer vragen te maken.

De voorzitter: Tot zover dit agendapunt

19. SB Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemsanering 2024

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 19, dat is de Statenbrief Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemsanering 2024. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet is een deel van de bevoegd gezag taken verboden naar de gemeente overgaan. Maar een deel van de uitvoerende werkzaamheden blijft bij de provincie liggen en loopt door. Daarom is het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemsanering 2024, PUB 2024 is de afkorting, tot stand gekomen. In deze Statenbrief staan vooral de bodemsanering werkzaamheden beschreven die de provincie in 2024 in uitvoering zal houden. Deze Statenbrief is opgewaardeerd door D66. En die willen daar denk ik een toelichting bij geven. Ik geef het woord aan de heer Overkleeft.

De heer Overkleeft: Dank voorzitter. Ik zal het kort houden en mijn opwaardering beperken tot het volgende. U heeft in onze vragen kunnen lezen, waarde commissiegenoten, dat het ons een interessant idee lijkt om rond de sanering van PFAS bij de voormalige Vliegbasis Soesterberg een werkbezoek te houden. Want wij zijn heel erg benieuwd wat dat behelst die sanering, waarom het zo gecompliceerd is, waar de kosten vooral in zitten. Nou ja, om gewoon ter plekke te gaan kijken hoe dat in zijn werk gaat. Dus ik ben heel benieuwd wat mijn commissiegenoten van dat idee vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Commissiegenoten, staat u open voor een werkbezoek? De handjes omhoog betekent dat u dat wil. Ja, volgens mij zijn er genoeg fracties die...Dan zal de griffie dat verder oppakken.

De heer Overkleeft: Oké, dank voorzitter. Leuk. Ik ben benieuwd.

De voorzitter: Dan hebben we volgens mij dit agendapunt daarmee behandeld, deze opwaardering.

20. SB Natuurbrandbeheersing

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 20, de Statenbrief Natuurbrandbeheersing. Even kijken of gedeputeerde Sterk al onderweg is. Dan doe ik alvast de inleiding. We bespreken de Statenbrief Natuurbrandbeheersing en daarin wordt u op de hoogte gebracht van de activiteiten in de provincie op het gebied van natuurbrandbeheersing, en dan vooral op de Utrechtse Heuvelrug. Ook geven GS aan dat ze samen met de veiligheidsregels Utrecht hebben verkend wat een passende provinciale rol bij natuurbrandbeheersing zou kunnen zijn. Deze Statenbrief is opgewaardeerd door de VVD en ik geef u zo eerst het woord. Geef u het woord, gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Hartelijk dank. Ik denk dat ik alvast even kan beginnen voor de gedeputeerde komt. We hebben net uitgebreid over klimaatadaptatie gehad en dit is wat ons betreft, wat de VVD betreft, een onderwerp waar wij juist goed ook de regie kunnen pakken, de rol die we ook hebben als provincie. En daarom werken wij op dit moment aan een initiatiefvoorstel op dit onderwerp. De risico's op natuurbranden in onze provincie nemen alsmaar toe. Afgelopen zondag is ook weer een zeer aan te raden minidocumentaire hierover door RTV Utrecht gepubliceerd met onder andere ook de veiligheidsregio Utrecht. En zoals ook de heer Schaddelee al eerder aanhaalde, is toen ook gezegd dat het denkbaar is dat een gebied als de Utrechtse Heuvelrug volledig afbrandt in de toekomst. Om dat te voorkomen, ben ik bezig met het voorstel en ben ik ook heel erg blij met de aandacht die er inmiddels ook is bij de provincie en de stappen die hier afgelopen jaar zijn gezet. Graag haal ik in deze ronde op bij de andere fractie hoe er tegenover de rol van de provincie wordt gekeken bij beheersen en het tegengaan van natuurbranden. En hoor ik ook graag, want ik als ik de technische

vragen zo zie is er wellicht ook wel behoefte aan een informatie sessie en wil ik ook de gedeputeerde aankijken of dat wellicht mogelijk is, maar ook in de ronde ophalen of fracties daar behoefte aan hebben op het gebied van natuurramp beheersing?

De voorzitter: Dank u wel. Wilt u eerst naar gedeputeerde of eerst naar de fracties? Dan geef ik gedeputeerde Sterk het woord.

Mevrouw Sterk: Lijkt mij een uitstekend idee om zo'n infosessie te organiseren. Ook gezien afgelopen week, de berichten op RTV Utrecht, kan ik me voorstellen dat de Staten behoefte hebben om te snappen wat we op dit moment precies allemaal doen. Dus dat kunnen we zeker voor u doen als u dat wilt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan peil ik bij de fracties. Wie wil reageren? Dat is GroenLinks, ChristenUnie. Andere fracties? CDA, Forum. Dit is voor de infosessie. Nee dit is voor wie wil reageren nu op de inhoud van het voorstel van de VVD. Ja, want die infosessie. Ik ga er vanuit dat iedereen daarvoor is. Ja, oké. Even kijken. Ik was bij CDA, Forum, SGP. Dat was hem. Andes doe ik zo nog een tweede ronde. GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel voorzitter. Een onderwerp, werd net al gezegd, dat de afgelopen week veel in de media is geweest. Goed dat er aandacht voor is. Een punt van zorg bij GroenLinks is wel, dat blijkt deels uit beantwoording van de technische vragen, wat het effect is van de mogelijke maatregelen die we inzetten op natuur en dieren. Want om natuurgebieden robuust te maken is het noodzakelijk om ze zoveel mogelijk met elkaar te verbinden. En als we dan lezen over subcompartimenteringen, het verwijderen van natuurlijke ladders, van brandbare vegetatie, het aanleggen van zand banen tussen heide en bos en het verwijderen van takken en tophout, dan vragen wij ons wel af of dat niet tot een negatief effect op natuur verbindingen gaat leiden en wat het effect hiervan is op dieren, staat van instandhouding van beschermde diersoorten en dier verplaatsingen binnen een gebied. Dus de vraag vanuit ons zou ook altijd als eerste zou zijn of we dat voldoende in beeld hebben en meewegen bij de beslissingen die we als provincie hierover nemen. Misschien dat dit ook wel een goede is, mocht die infosessie er komen om daar aandacht voor te hebben. De inzet op preventie ondersteunen we van harte als mede als het zoeken naar mogelijke aansluiting bij het programma, zoals de blauwe agenda. Verder is het onze voorkeur om echt in te zetten op een systeem aanpak die meerdere belangen dient, dus zowel natuurbranden voorkomt als de natuur versterkt, bijvoorbeeld het vernatten van gebieden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank voorzitter. Interessant onderwerp dat de VVD hier er ingooit. Wij zouden wel een beetje bij onze rol willen blijven. Dus volgens mij is de veiligheidsregio primair aan zet als het echt gaat over de veiligheidsdomein, daar moeten we denk ik een beetje bij wegblijven. Maar wel een heleboel wat we kunnen doen in het ruimtelijk domein. Daar zou ik dan bij zo'n infosessie ook een beetje de focus opleggen. Dan kom je op allerlei ruimtelijke maatregelen beetje verlengen van de klimaatadaptatie wat denk ik zinnig is. Maar je moet ook kijken, wat volgens mij ook heel preventief werkt, zijn goede gezonde vitale natuurgebieden. En als zoon van de hovenier, zeg ik er maar bij dat het ook er dan wat doet wat voor soort vegetatie je hebt. Dus als je alleen maar hele dorren naaldbossen hebt, dat fikt beter dan wanneer je goede gevarieerde gebieden hebt. Daar zou ik best in geïnteresseerd zijn naar van wat kunnen we nou ook qua aanplanten beplanting doen om te zorgen dat natuurbranden zich niet uitbreiden, want anders krijg je inderdaad...Ja, zandpaden helpt altijd. Maar dan hebben we de woestijn die we anders krijgen na de natuurbrand. Dan wacht ik maar liever af tot die brand er is. Hoef je niet vooraf zandpaden aan te leggen.

De voorzitter: Interruptie. PvdA, mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Interruptie naar de heer Schaddelee. Wij waren natuurlijk enige tijd geleden op het ecoduct. Volgens mij was u daar ook bij en daar heeft ook één van de boswachters, noem ik ze maar eventjes, ook uitgelegd dat je juist met smalle strookjes zand kunt voorkomen dat het overslaat naar het volgende stuk. En ik denk dat, dat nog altijd prettiger is dan dat het hele gebied afbrandt. Dat is de heer Schaddelee het vast met me eens.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Draisma.

De heer Draisma: Wij steunen de aanpak, vinden dat ook belangrijk en daar wil ik het even bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel voorzitter. Natuurbrandbeheersing is natuurlijk een belangrijk onderwerp. Menselijke activiteit en gebrek aan onderhoud kunnen veel bijdragen aan het ontstaan van de brand en de intensiteit ervan. Het is heel fijn te zien dat de focus op risicobeheersing ligt. Compartimentering helpt hier enorm mee. Net als de verwijdering van dood en dus droog en zeer brandbaar hout. Wat vroeger verantwoordelijk bosbeheer heette heet nu ineens klimaatadaptatie. Rare naam om te geven vind ik zelf, maar dat mag. Als antwoord op GroenLinks en ChristenUnie, de reden waarom natuurbranden, bijvoorbeeld in California, zo vaak uit de hand liepen de afgelopen jaren is door gebrekkig beheer en het niet behouden van brand barrières. Beter een kleine strook van iets minder verbinding dan extra hectares afgefikte natuur. Dus ik vind het echt compleet onverantwoordelijke uitspraken van beide partijen. Focus op de negen gemeenten in de Heuvelrug is natuurlijk begrijpelijk. Het is natuurlijk ook logisch, omdat daar het risico van een onbeheersbare natuurbrand eigenlijk het grootste is, maar het voelt alsof er veel meer gebieden zijn waar het risico op een al dan niet beheersbare natuurbrand bestaat. Ook bijvoorbeeld het NNN gebied aan de lek stroom kant regelmatig met bermbranden aan zijn randen. Wanneer de Staten continu laat horen dat zij natuurwaarden, bescherming en behoud zeer belangrijk vindt, is de dreiging van verwoesting of grote schade door natuurbranden een risico dat in kaart gebracht en voorkomen moet worden. Dus ik vraag eigenlijk ook de gedeputeerde: zouden er eigenlijk meer risicogebieden in kaart gebracht kunnen worden? Vooral met misschien de focus op NNN gebieden, maar ook op dichtbebouwde gebieden waar natuurbranden ook een dreiging zijn. De vraag die wij stellen is dus: is het beleid integraal genoeg om de natuurschade door branden te voorkomen waar mogelijk of zou de provincie een bredere focus moeten hebben bij natuurbrandbeheersing?

De voorzitter: Dank u wel. In deze ronde stellen we geen vragen meer aan gedeputeerde, maar is het de input die VVD graag ophaalt voor het initiatief voorstel. Maar dank voor die input daarvoor. SGP. Mevrouw Butterman. Ik dacht dat het woord wilde, maar u heeft een interruptie? Oké, u staat op het lijstje. SGP, mijnheer Berends.

De heer Berends: Voorzitter, dank u wel. In antwoord op de vraag van de VVD richt ik mij dan ook tot mevrouw Van Gilse. Natuurbrandbeheersing is een zeer serieuze zaak en gaat dan ook over veiligheid voor mensen, dieren, bos, natuur, gebouwen en infrastructuur en ongetwijfeld vergeet ik er nog een paar. Natuurbranden kunnen ook grote gevolgen, waaronder ecologisch en economisch, met zich meebrengen. Hierbij denk ik ook in het bijzonder aan de vele zorg- en andere instellingen in de bossen van de Utrechtse Heuvelrug. Kwetsbare mensen dicht bij elkaar en veelal niet mobiel. Zoals te lezen in het Statenvoorstel, wordt in het bijzonder ook ingestoken op een gezamenlijke aanpak voor diverse partijen, relevante partners

genaamd. Om de regionale veiligheid te verhogen, is deze samenwerking zeer belangrijk. Bos en natuur eigenaren bezitten aaneen gesloten bos en heidegebieden en is het een zaak dat deze zich ook bezighouden met natuurbrand preventie. Vanuit het verleden zijn de bos eigenaren hier al mee druk geweest in hun bossen om te beschermen tegen branden. Dan kijk ik even terug naar de brandsingels die er destijds werden aangelegd wat voor economische waarde had in de vorm van '...' behoud en houtproducten. Daarom wil ik graag benadrukken dat de samenwerking met zowel TBO's als met particuliere landgoedeigenaren van essentieel belang is. Het top-down beleid resulteert veelal niet in de beste resultaten. Een politieke vraag zou kunnen zijn: hoort dit bij de provincie of bij de lagere overheden thuis en hoe moeten we dit als provincie willen regisseren? Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Precies nog binnen de spreektijd. Prachtig. Partij voor de Dieren heeft ook nog...Over spreektijd gesproken, die zit ook krap.

Mevrouw Butterman: Dank voorzitter. In aanvulling van ChristenUnie en GroenLinks. Als het wegnemen van hout betekent dat er veel gekapt moet gaan worden, dan zijn we daar natuurlijk geen voorstander van. En als antwoord op de VVD: het belangrijkste is volgens ons gezond, kwalitatief goed en vooral biodiverse natuur. Dat helpt uit zichzelf tegen bosbranden, dus in plaats van risicobeheersing achteraf kunnen we dit voor zijn door vooral te investeren in een diverse natuur en vooral niet te kappen.

De voorzitter: Prachtig. Volgens mij heb ik nu de fracties gehad, maar nog een laatste check. Partij van de Arbeid, mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Dat kan heel kort hoor, want heel veel dingen zijn al gezegd. Wij sluiten ons aan bij liever vitale natuur dan stroken natuurlijk, maar indien noodzakelijk moeten wel stroken aangelegd kunnen worden, vinden wij. Wat ik wel opvallend vind is dat juist de VVD met dit voorstel komt terwijl dat ook met heel veel andere bestuurslagen te maken heeft. En de VVD roept ongeveer drie keer per vergadering dat wij niet op de stoel van andere overheden moeten gaan zitten of op andere...Dus die waarschuwing wilde ik alvast meegeven, daar ga ik natuurlijk extra op letten in dit geval.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we digitaal nog de PVV, mijnheer Daniëls.

De heer Daniëls: Dank u wel voorzitter. Ik denk eigenlijk dat de enige kost effectieve methode die brandgangen zijn en dat die andere methodes veel minder effectief zijn en misschien dat als we er überhaupt ook verder op ingaan, moet dan misschien ook de kosten en de baten van alle methodes op een rijtje worden gezet.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nog het laatste woord aan de VVD als verzoeker. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: In ieder geval heel veel dank voor alle inbreng. Ik ga het allemaal weer meenemen en als er iets onduidelijk is, dan kom ik bij u individueel terug om nog een keer wat uit te vragen. Vind het met name heel erg belangrijk om te blijven bij de rol die we hebben, maar daarom vind ik het ook erg fijn dat we de memo hebben gekregen bij deze Statenbrief over de rol van de provincie hierbij, dus dat biedt ook meer informatie over welke taak wij wel of niet hebben en welke rol we wel of niet zouden moeten of kunnen nemen. Dus die neem ik zeker mee en daar zal ik binnen, proberen binnen te blijven laveren met het voorstel. Heel veel dank hiervoor en ik kijk in ieder geval uit naar de informatiesessie waar we denk ik op alle punten weer in zullen gaan en ook op de rol van de provincie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en die infosessie die wordt georganiseerd opgepakt. Het is drie uur. We hebben wel enige uitloopmogelijkheid, begrijp ik nu net, dus we kunnen ook het laatste agendapunt afronden.

21. SB Voortgang Aanvalsplan ter bescherming van de Grutto

De voorzitter: Dat is de Statenbrief Voortgang Aanvalsplan ter bescherming van de Grutto. Dat is agendapunt 21 en in dit agendapunt, in die Statenbrief kijken we naar de voortgang van het aanvalsplan grutto in de provincie Utrecht. Dat aanvalsplan is een landelijke aanpak om de neerwaartse trend van Weide vogelpopulaties in Nederland te keren. Deze Statenbrief vertelt hoe de samenwerking in het kader van het aanvalsplan in Utrecht loopt, welke instrumenten worden uitgewerkt en hoe het aanvalsplan en het Utrechts programma landelijk gebied gekoppeld worden. Deze Statenbrief is opgewaardeerd door de BBB en wie mag ik het woord geven? Kort. Mijnheer Cromwijk, gaat uw gang.

De heer Cromwijk: Voorzitter, omwille van de tijd hou ik het kort. Een paar vragen, het aanvalsplan Grutto heeft grote impact in gebieden en op vele agrariërs. Is de gedeputeerde van mening dat een kosten/batenanalyse wel op zijn plek daarvoor is? De vorm van financiering komt nu uit maatregelenpakket twee, daar staat voorsnog drieëntachtig miljoen. Hoe gaan we dat doen met de dekking van honderd wat plan honderdzeventig miljoen gaat kosten? En ten koste van welke opgaves uit maatregel pakket twee gaat het geld? Methaan is achtentwintig keer schadelijker als CO₂, in de lucht zorgt het ongeveer voor zesentachtig keer meer opwarming van de aarde. Tijdelijke plas dras of bijvoorbeeld tijdelijke greppel infiltratie is oké, maar met moeras in de weidevogel kerngebieden zijn weidevogels niet gebaat en broeikasgas reductie ook niet. Graag een reactie op dat. Laatste vraag: kan er ook een plan geschreven worden dat er actief beheer in en rond de weidevogel kerngebieden komt op predatoren, zodat er geen honderdvijftig miljoen verdwijnt door de bek van een vos of een kraai? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En ik zie ook dat uw fractie door de spreektijd heen is. Ik geef het woord aan gedeputeerde Sterk. Gaat uw gang.

Mevrouw Sterk: Voorzitter, waar het gaat over de relatie tussen kosten en de baten en of dat wel op zijn plek is? Die doelen die inderdaad op dat gebied van die weidevogels zijn, die zijn gewoon fors. Dat klopt. Dat heeft gewoon te maken ook met de Vogel-en Habitatrichtlijn waar we natuurlijk aan moeten voldoen. Maar hij overlapt ook nog met een aantal andere opgaven in het gebied. En als je naar de Veenweiden kijkt hebben we natuurlijk met de bodemdaling te maken die je weer tegen moeten gaan en met het water vraagstuk en door dat leefgebied van die weidevogels te verbeteren dragen we dus ook aan die andere doelen bij. Dus in die zin kun je ook zaken met elkaar koppelen en besteed je ook de middelen die je er inzet effectief, omdat je dus niet alleen het doel van de weidevogels haalt, maar bijvoorbeeld ook bodemdaling rond klimaat, rond natuur, soms rond landbouw. Dus dat is volgens mij in die zin een dubbele investering en de middelen die vanuit de overheden voor het aanvalsplan Grutto ingezet worden, moet ook grotendeels uit het GLB of transitiefondsen komen. En wij hebben alleen '...' deel wat wij met provinciale middelen betalen. Dat gaat om 35 procent van de kosten voor het ANIb, dus onze kosten vallen in die zin relatief mee. Dan vraagt u, denk ik terecht ook, naar de predatoren. We hebben natuurlijk in het ene gebied te maken met de discussie rond de vos, die op het ogenblik weer wel beheerd mag worden daar, maar dat is natuurlijk nog steeds wachten op een uitspraak van de Raad van State of dat uiteindelijk ook het geval mag zijn. Maar predatorenbeleid is in ieder geval onderdeel van het aanvalsplan Grutto en ook in het OFM, wat we nog uiteindelijk weer moeten gaan vaststellen is dat ook een onderdeel en is er ook nadrukkelijk aandacht voor en daar geldt ook weer: hoe meer we kunnen monitoren, hoe meer data wij hebben, hoe zekerder we ook dat beleid kunnen krijgen. Dan had u over de vraag dat aan moeras weidevogels niks hebben en de methaan reductie dat in ieder geval ook niet beperkt

worden, bewerkt worden door het moeras. Ik vermoed dat u dat bedoelde. Moeras is inderdaad ook niet bedoeld voor weidevogels, daar hebben we, dat is weer bedoeld voor andere vogels en voor weidevogels heb je vooral die plas drasse gebieden. Maar goed dat weet u waarschijnlijk als agrariër nog wel beter dan ik dat weet, dus ja dat is de doelstelling die geldt eigenlijk dus voor die weidevogels niet zozeer voor die moerasgebieden, want daar gaat het om een ander type vogel wat we daar graag willen hebben. Voorzitter, ik hoop dat ik daarmee uw vragen heb beantwoord.

22. Sluiting

De voorzitter: U mag nog wel knikken. Is dat een ja voor wel beantwoord? Oké, dan zijn we aan het einde van deze commissievergadering. Dan dank u allemaal voor uw medewerking om hem zo te laten verlopen. Voor degenen die nog een vergadering hebben: goede voortzetting van de vergadering en de rest wel thuis.